

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Mgr. Jaroslav Schwarz

**Zajištěné pohledávky v českém insolvenčním
řízení**

Rigorózní práce

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce: 28. července 2019

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. července 2019

Mgr. Jaroslav Schwarz

Poděkování:

Děkuji svým současným a bývalým kolegům z advokátní praxe za vše, co jsem se od nich a díky nim mohl naučit.

Obsah:

1	Úvod.....	1
1.1	Výběr tématu rigorózní práce.....	1
1.2	Členění a obsah práce.....	2
1.3	Metodologie.....	3
2	Zajištění ve smyslu Insolvenčního zákona.....	4
2.1	Zajištění věřitelé podle ustanovení § 2, písm. g) Insolvenčního zákona.....	5
2.2	Zajištění věřitelé podle ustanovení § 166, věta druhá, Insolvenčního zákona 20	
2.3	Věřitelé podle ustanovení § 167 odst. 2 Insolvenčního zákona s postavením obdobným zajištěným věřitelům.....	21
2.4	Finanční zajištění.....	22
2.5	Zajišťovací směnka.....	23
2.6	Shrnutí k vymezení zajištěných věřitelů v Insolvenčním zákoně.....	24
3	Problematika přihlašování pohledávek zajištěných věřitelů.....	25
3.1	Sdělení věřitele o uplatňovaných právech.....	25
3.2	Lhůty pro dovolání se zajištění.....	26
3.3	Některé nedostatky formulářů pro přihlašování pohledávek.....	27
3.4	Parcelace přihlášených pohledávek.....	28
3.5	Výše přihlašované pohledávky.....	32
3.6	Úročení zajištěné pohledávky po prohlášení úpadku.....	33
3.7	Problematika subrogačního regresu.....	34
3.8	Spoludlužnictví a ručitelství v reorganizaci.....	37
3.9	Přihlašování pohledávek zajištěných finančním zajištěním.....	45
3.10	Shrnutí k přihlašování pohledávek nejen zajištěných věřitelů.....	47
4	Speciální práva zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení.....	48
4.1	Úročení zajištěných pohledávek.....	48
4.2	Přednostní právo poskytnout dlužníkovi úvěrové financování.....	48

4.3	Pokyny zajištěných věřitelů.....	51
4.4	Hlasování zajištěných věřitelů.....	52
4.5	Shrnutí speciální úpravy práv zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení.....	61
5	Popěrné úkony.....	62
5.1	Využití popěrných úkonů v praxi.....	62
5.2	Vybrané náležitosti popěrných úkonů.....	63
5.3	Výše soudních poplatků ve vztahu k popěrným úkonům.....	63
5.4	Sankce za svévolné uplatňování popěrných úkonů.....	65
5.5	Popření pořadí přihlášené pohledávky.....	66
5.6	Vliv popěrných úkonů na hlasovací právo věřitele.....	67
5.7	Shrnutí k popěrným úkonům.....	68
6	Sankce za nesprávné uplatňování pohledávek.....	69
6.1	Sankce za přihlášení nezajištěné pohledávky v nadhodnocené výši.....	70
6.2	Sankce za přihlášení zajištěné pohledávky v nadhodnocené výši.....	71
6.3	Sankce za přihlášení pohledávky v lepším pořadí.....	72
6.4	Shrnutí k pravidlům o ukládání sankcí v souvislosti s nesprávnou výší či pořadím přihlášené pohledávky.....	72
7	Uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů.....	74
7.1	Pokyny zajištěných věřitelů ke zpeněžení zajištění.....	74
7.2	Způsoby zpeněžení majetku dlužníka sloužícího k zajištění.....	75
7.3	Právo zajištěných věřitelů na přednostní uspokojení.....	79
7.4	Zánik zajištění při uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů.....	80
7.5	Uspokojení věřitelů zajištěných finančním zajištěním.....	80
7.6	Rizika pro zajištěné věřitele při konverzi reorganizace v konkurs.....	81
7.7	Průměrná výše uspokojení věřitelů v poměrech českého insolvenčního řízení	
	84	
7.8	Shrnutí k uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů.....	85
8	Závěr.....	86

Seznam používaných zkratk	89
Seznam použité literatury	90
Seznam použitých právních předpisů	92
Seznam použité judikatury	94
Seznam odkazovaných insolvenčních a konkursních řízení	96
Seznam použitých internetových zdrojů	99
Prohlášení	100
Abstrakt: Zajištěné pohledávky v českém insolvenčním řízení	101
Abstract: Secured Claims in Czech Insolvency Proceedings	102

1 Úvod

1.1 Výběr tématu rigorózní práce

Problematiku insolvenčního práva považuji za neskutečně zajímavou, náročnou a všeobjímající disciplínu, ve které se praktikující právník musí vypořádat s mnoha vzájemně propojenými oblastmi práva hmotného (od práva občanského, přes právo obchodní a korporátní, až po právo správní) i procesního (právo daňové, soudní, exekutorské atd.). Právník zabývající se například insolvenční problematikou korporátních dlužníků si tak nevystačí jen se znalostí insolvenčního práva, ale musí se obstojně orientovat i v dalších právních institutech a oblastech, jako například poskytování syndikovaného financování, zajišťování pohledávek, litigace, veřejné dražby či korporátní právo.

Zajištěné pohledávky pak v insolvenčním řízení považuji za důležité jednoduše proto, že jejich věřitelé hrají v podmínkách českého insolvenčního řízení zpravidla hlavní roli.

Z důvodu struktury dluhového financování v České republice, kde dluhopisové programy zdaleka nedosahují takové obliby jako například ve Spojených státech amerických, je primárním externím zdrojem financování českých podnikatelských subjektů úvěr, a to nejčastěji úvěr bankovní, ať již ve formě běžného dvoustranného, klubového či syndikovaného úvěru. Netřeba zdůrazňovat, že pohledávky z poskytnutého financování bývají při vyšších expozicích většinou zajištěné, a to zejména majetkem dlužníka.

Důvodů k zajištění pohledávky bývá zpravidla hned několik, jak je přehledně shrnul ve své publikaci Tomáš Richter¹, přičemž za nejdůležitější z těchto důvodů považuji snahu o dosažení vyššího uspokojení věřitele v případě úpadku dlužníka a dále snahu o usnadnění a zlevnění procesu vymáhání zajištěné pohledávky a omezení přirozené informační asymetrie mezi věřitelem a dlužníkem.

Jelikož jak bankovní, tak i nebankovní úvěry většího rozsahu bývají zpravidla zajištěné, mají jejich věřitelé prostřednictvím pokynů zajištěného věřitele vliv na osud podstatné části majetkové podstaty dlužníka, a tím i na celé směřování insolvenčního

---

¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 75.

řízení. Z tohoto důvodu jsou zejména financující banky zásadními subjekty českého insolvenčního procesu. V případě největších dlužníků navíc pohledávky financujících bank často odkoupí finanční skupiny, které se prostřednictvím těchto pohledávek obvykle snaží o nabytí závodu dlužníka (či jeho části) za výhodnějších než obvyklých tržních podmínek.

Tato práce by se však neměla zaměřovat přímo na osoby věřitelů zajištěných pohledávek, jako spíše na zajištěné pohledávky jako takové, a na práva a povinnosti s nimi v procesu insolvenčního řízení spojená.

Tuto rigorózní práci jsem vypracoval podle legislativního stavu k 3. lednu 2019, není-li v textu u jednotlivých odkazů a citací uvedeno jinak.

1.2 Členění a obsah práce

V této rigorózní práci bych chtěl zejména (i) blíže rozebrat, co je dle české úpravy insolvenčního práva rozuměno zajištěnou pohledávkou, (ii) upozornit na vybrané problematické body spojené s jejím přihlašованиеm, (iii) shrnout speciální práva a povinnosti věřitelů zajištěných pohledávek a otevřít prostor pro polemiku nad jejich účelností a (iv) rozebrat některá rizika se speciální úpravou práv a povinností věřitelů zajištěných pohledávek spojená.

Jelikož se jedná o práci rigorózní, dovoluji si vynechat obecný popisný úvod do základů insolvenčního řízení, jeho subjektů a způsobů řešení dlužníkového úpadku a namísto toho se budu již rovnou detailněji věnovat problematikám či nejasným otázkám spojeným se zajištěnými pohledávkami v insolvenčním řízení. Z formálního hlediska to znamená, že práce je spíše kratšího rozsahu, ale o to koncentrovanějšího obsahu, a předpokládá, že případný čtenář je již obeznámen se základy českého insolvenčního řízení. Pokud by tomu tak nebylo, dovoluji si jej odkázat například na vynikající publikace Tomáše Richtera² či Jaroslava Schönfelda³, které vedle detailní právní analýzy nabídnou čtenáři i vysvětlení ekonomické stránky insolvenčního řízení, jejíž pochopení považuji rovněž za nezbytné.

---

² RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7.

³ SCHÖNFELD, Jaroslav. *Transformace a restrukturalizace podniku*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-690-6.

Struktura této rigorózní práce bude respektovat přirozený časový vývoj vztahu mezi věřitelem a dlužníkem. Nejprve se tedy budu zabývat vznikem, resp. definicí, zajištěné pohledávky (prizmatem Insolvenčního zákona), dále se zaměřím na přihlašování těchto pohledávek do insolvenčních řízení a na vybraná práva a rizika s nimi v insolvenčních řízeních spojená a následně rozeberu vybraná úskalí související s uspokojováním těchto pohledávek v insolvenčním řízení.

1.3 Metodologie

Při psaní této rigorózní práce jsem se snažil zaměřit na současné praktické problémy české insolvenčně-právní úpravy, které mi jsou z mé dosavadní advokátní praxe známy.

U takto určených problémů vždy stručně uvedu čtenáře do děje, tj. vysvětlím stav současné právní úpravy, její účel a proč ji považuji za problematickou. Následně se pokusím navrhnout řešení, které považuji za vhodné, a bylo-li již řešení v nějaké formě navrženo či implementováno, dovolím si zhodnotit, zda jej považuji za vhodné, či nikoliv.

Kde to považuji za účelné, stanovím nejprve premisu, kterou se následně pokusím empiricky potvrdit či vyvrátit. S ohledem na teoretické zaměření této práce však nebude z podstaty věci takových příkladů mnoho.

V případě problematiky související s funkcí agenta pro zajištění provedu krátký výzkum dosavadních insolvenčních řízení, abych zjistil, jak se k této otázce staví soudy ve své rozhodovací praxi.

2 Zajištění ve smyslu Insolvenčního zákona

Jelikož se celá tato práce zabývá problematikou spojenou se zajištěnými pohledávkami v insolvenčním řízení, je vhodné si nejprve vymežit, co jsou to zajištěné pohledávky podle Insolvenčního zákona.

Insolvenční zákon bohužel vymezení zajištěných pohledávek neobsahuje, jinými slovy nestanoví zvláštní kategorii zajištěných pohledávek oproti obecné právní úpravě. Přesto nelze říci, že všechny (podle obecné právní úpravy) zajištěné pohledávky mají v insolvenčním řízení stejný režim, tj. že by Insolvenční zákon považoval za zajištěné pohledávky všechny pohledávky, které jsou za zajištěné považovány podle obecné

právní úpravy představované Občanským zákoníkem. Insolvenční zákon totiž ve svém ustanovení § 2, písm. g) taxativně vymezuje okruh subjektů, které považuje za tzv. zajištěné věřitele.

Je ustálenou zvyklostí, která v praxi nebudí žádné pochybnosti, označovat v insolvenčním řízení (pouze) pohledávky zajištěných věřitelů jako zajištěné pohledávky. Tak s nimi ostatně pracuje i Insolvenční zákon⁴, ačkoliv legální definice zajištěných pohledávek v něm chybí, čímž se teoreticky otvírá místo k diskusi, zda zajištěnými pohledávkami Insolvenční zákon myslí opravdu jen pohledávky zajištěných věřitelů, nebo jakékoliv pohledávky zajištěné v souladu s obecnou právní úpravou. Jak jsem již uvedl, tento nedostatek naštěstí v praxi doposud nepůsobil problémy, avšak za účelem posílení právní jistoty by bylo vhodné současný nežádoucí stav při některé z častých novelizací Insolvenčního zákona napravit, a to ideálně sjednocením používané terminologie.

Aby nebyl text této práce příliš kostrbatý, budu v ní i já používat termíny "pohledávky zajištěných věřitelů" a "zajištěné pohledávky" *promiscue*, jakkoliv mám k takovému přístupu z pohledu právního purismu výhrady.

Ačkoliv se na první pohled může zdát otázka okruhu zajištěných věřitelů s odkazem na ustanovení § 2, písm. g) InsZ triviální, byl by takový závěr příliš zjednodušující. Proto se v této kapitole zaměřím nejprve na obsah definice zajištěných věřitelů, uvedené v ustanovení § 2, písm. g) InsZ, a následně pak na množinu zajištěných věřitelů podle ustanovení § 166 InsZ a věřitelů uspokojujících se ze zajištění dle ustanovení § 167 odst. 2 InsZ. Následně se zaměřím na problematiku zajištění ve smyslu Insolvenčního zákona z pohledu Zákona o finančním zajištění.

V následujících podkapitolách nebudu blíže rozebírat či popisovat jednotlivé zajišťovací instituty, jelikož takový rozbor by samotný vydal na několik rigorózních prací. Výjimkou však budou případy, kdy vymezení konkrétního zajišťovacího institutu obsahově souvisí definicí pohledávky zajištěného věřitele podle Insolvenčního zákona (typicky například u zajištění obchodním závodem).

---

⁴ Ačkoliv Insolvenční zákon zpravidla správně využívá definice v ustanovení § 2, písm. g) InsZ a používá tak pojem "*pohledávky zajištěných věřitelů*", nebyl zákonodárce zcela důsledný a na mnoha místech Insolvenčního zákona se můžeme setkat i s nedefinovaným pojmem "*zajištěné pohledávky*" – viz např. ustanovení §§ 109, 157, 167, 171, 174, 179, 204, §305, 402, 408, 409 a v opačném významu rovněž § 399 InsZ.

2.1 Zajištění věřitelé podle ustanovení § 2, písm. g) Insolvenčního zákona

Ustanovení § 2, písm. g) InsZ stanoví, že pro účely Insolvenčního zákona se rozumí "*zajištěným věřitelem věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy, zajištěným věřitelem je i agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech*".

Uvedené ustanovení bylo k 1. lednu 2014 novelizováno zákonem č. 294/2013 Sb., a to tak, že za slova "a to" bylo vloženo slovo "jen". Zákonodárce tím chtěl zdůraznit taxativní povahu předmětného ustanovení. Dle mého názoru byl tento legislativní zásah zbytečný, jelikož o taxativní povaze ustanovení nebylo významnějších sporů, přikláněla se k němu odborná literatura⁵ a tento závěr byl (byť následně) potvrzen i judikatorně⁶.

S účinností k 3. lednu 2019 bylo ustanovení rovněž novelizováno Novelou insolvenčního zákona, jež do definice věřitelů zajištěných pohledávek přidala i agenta pro zajištění podle zákona o dluhopisech. Tento legislativní zásah považuji za spíše žádoucí, byť ne bezchybný, jelikož se dlouhé roky vedly debaty, zda lze agenta pro zajištění považovat za zajištěného věřitele ve smyslu insolvenčního zákona. Tuto otázku blíže rozeberu v kapitole 2.1.1.

V následujících podkapitolách se tedy pokusím detailněji shrnout, jaké podmínky musí věřitel splňovat, aby byl Insolvenčním zákonem považován za zajištěného věřitele.

2.1.1 Vlastnictví pohledávky

Ačkoliv to na první pohled nevypadá, hned první požadavek uvedený v ustanovení § 2, písm. g) InsZ, tj. požadavek na vlastnictví pohledávky (viz slova "*věřitel, jehož pohledávka*"), vyvolává řadu nejasností. Bude zajištěným věřitelem tzv.

---

⁵ HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018 [cit. 2019-04-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-691-3. S. 13.

⁶ Viz Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Icd0 61/2015 ze dne 11. listopadu 2015.

*Security Agent*⁷, který, ač koncept primárně anglo-amerického práva, se běžně používá v případech syndikovaného financování, a to i v České republice? Bude zajištěným věřitelem postupitel, který vymáhá v souladu s ustanovením § 1886 OZ pohledávku na účet postupníka? Ačkoliv jsou tyto konstrukce v české obchodní praxi vcelku běžné, nejsou českým insolvenčním právním výslovně řešeny s výjimkou kusé úpravy v § 24 Zákona o dluhopisech a jeho nedávné reflexi v poslední větě ustanovení § 2, písm. g) InsZ. Agent pro zajištění se však nevyskytuje jen v dluhopisových transakcích. Na své aktuálnosti tak neztratil nic ze své aktuálnosti názor Tomáše Richtera z roku 2006⁸, že současná právní úprava je pro sdílení zajištění zcela nevyhovující.

V následujících kapitolách rozeberu stěžejní insolvenční řízení, která se konceptem agenta pro zajištění pokusila v podmínkách českého insolvenčního práva otestovat.

2.1.1.1 Insolvenční řízení SAZKA, a.s.

V dosavadní historii českých insolvenčních řízení probíhajících podle Insolvenčního zákona jsme se totiž s přihlášením pohledávek agentem pro zajištění (případně obdobným společným zástupcem) již setkali, a to například v insolvenčním řízení vedeném Městským soudem v Praze pod sp. zn. MSPH 60 INS 628 / 2011 ohledně společnosti SALEZA, a.s., IČO: 47116307 (dříve SAZKA, a.s.) (dále jen "**Insolvenční řízení SAZKA**").

Do Insolvenčního řízení SAZKA, které vskutku prověřilo kvality Insolvenčního zákona v mnoha ohledech, se přihlásil mj. (i) věřitel THE BANK OF NEW YORK MELLON, LONDON BRANCH, reg. č. BR000818 (dále jen "**BNYM**") s přihláškou nepodmíněné pohledávky č. P1506, (ii) dále věřitel BNY Mellon Corporate Trustee Services Ltd. (dříve J.P. Morgan Corporate Trustee Services Limited) (dále jen "**BNYMCTS**") s přihláškou podmíněné pohledávky č. P1407, (iii) věřitel PELIKÁN KROFTA KOHOUTEK advokátní kancelář s.r.o., IČO: 27592936 (dále jen "**PKK**") s

---

⁷ Definice používaná dle LMA dokumentace, k dispozici online na <https://www.lma.eu.com/documents-guidelines/documents#> [online]. [cit. 2019-04-07]. V češtině je obvykle tato role označována jako Agent pro zajištění.

⁸ Mezi smlouvou, vlastnictvím a korporací: právní úprava trustu v návrhu nového občanského zákoníku. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed.). *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Praha: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-86898-81-4. S. 349.

ohledně dlužníka ECM REAL ESTATE INVESTMENTS A.G. (dále jen "**Insolvenční řízení ECM**").

Do Insolvenčního řízení ECM přihlásila společnost Astin Capital Management Limited (dále jen "**Astin Capital**"), jako společný zástupce vlastníků dluhopisů, přihláškou pohledávky č. P7 pohledávku z titulu nesplacených dluhopisů, a to za vlastníky jednotlivých dluhopisů.

Přihláškami pohledávek č. P16, P53, P54, P55, P56 a P57 pak pro jistotu přihlásili do Insolvenčního řízení ECM své pohledávky i jednotliví věřitelé dluhopisů.

Insolvenční správce dlužníka přihlášku jak Astin Capital, tak i jednotlivých věřitelů popřel s odůvodněním, že tyto subjekty nejsou věřiteli dlužníka a ani skutečné věřitele dlužníka nezastupují. Za skutečného věřitele dlužníka tak insolvenční správce považoval pouze společného deponitáře.¹¹

Společnost Astin Capital s popřením své pohledávky nesouhlasila a podala na insolvenčního správce žalobu, čímž v souladu s ustanovením §§ 159 odst. 1, písm. a) a 160 odst. 1 InsZ zahájila ohledně své pohledávky incidenční spor.¹² Městský soud v Praze ve svém Rozsudku č. j. 79 ICM 2252/2011 – 44 ze dne 17. dubna 2012¹³ žalobu zamítl s odůvodněním, že je předčasná. Podle názoru Městského soudu v Praze "*Na přezkumné jednání mohou být zařazeny pouze pohledávky, které nemají vady bránící jejich přezkoumání. Přihláška pohledávky žalobce zařazená jako P7 však obsahuje vadu spočívající v tom, že jedinou přihláškou byly přihlášeny samostatné pohledávky více věřitelů, což insolvenční zákon nepřipouští...*" (zvýraznění přidáno).

Proti citovanému rozsudku podala společnost Astin Capital odvolání¹⁴ o němž Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením č. j. 101 VSPH 151/2012-98 ze dne 18. října 2012¹⁵ (dále jen „**Usnesení ECM**“) tak, že Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 79 ICM 2252/2011 - 44 zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

---

¹¹ Pro plné znění zdůvodnění odkazují na seznam přihlášených pohledávek zveřejněný pod č.d. MSPH 79 INS 6021 / 2011 – B72 [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=2669276>

¹² Řízení vedeno pod sp. zn. 79 ICM 2252 / 2011 u Městského soudu v Praze.

¹³ Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=4274960> [online]. [cit. 2019-04-07].

¹⁴ Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=4382655> [online]. [cit. 2019-04-07].

¹⁵ Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=5853242> [online]. [cit. 2019-04-07].

V odůvodnění Usnesení ECM Vrchní soud v Praze zejména uvedl, že emisní podmínky dlužníka se řídí lucemburským právem, podle kterého může ustanovit schůze vlastníků dluhopisů jednoho nebo více svých společných zástupců, kteří mají právo zastupovat vlastníky dluhopisů mj. v insolvenčním řízení, a to jejich jménem. Vrchní soud v Praze uzavřel, že žalobce prokázal svoji procesní legitimaci podat přihlášku pohledávky jako zástupce vlastníků dluhopisů.

Dále se odvolací soud zabýval argumentem soudu prvního stupně o nemožnosti podat společnou přihlášku pohledávek více subjektů na jednom formuláři. K tomu uvedl, že „[v] případě posuzované přihlášky se však nejedná o přihlášku společně podanou více věřiteli, ale o přihlášku jedinou, kterou podává zástupce vlastníků dluhopisů na základě uděleného zákonného zmocnění. [...] Zákon 1915 (a stejně tak i zákon o dluhopisech) stojí na právní konstrukci, podle které svou procesní legitimaci uplatňuje zástupce vlastníků jménem blíže neurčeného okruhu vlastníků dluhopisů dané emise. Proto také není povinen vyčíslit jednotlivé pohledávky vlastníků dluhopisů, ale pohledávku přihlašuje v souhrnné výši jako pohledávku jedinou a vztahující se na blíže neurčený okruh vlastníků konkrétně určených cenných papírů (dluhopisů). K takovému jednotnému postupu při uplatňování práv z dluhopisů směřuje dle názoru odvolacího soudu speciální úprava Zákona 1915 (a zákona o dluhopisech) a je podporován též zásadou insolvenčního řízení stanovenou v § 5 písm. a) insolvenčního zákona akcentující efektivní a spravedlivé uplatňování práv věřitelů, v dané situaci vlastníků dluhopisů emitovaných dlužníkem.“¹⁶

Lze tedy uzavřít, že minimálně v rámci Insolvenčního řízení ECM byla konstrukce tzv. security agenta (v případě pohledávek z dluhopisů) podrobena soudnímu přezkumu a byla odvolacím soudem uznána jako fungující institut v českém insolvenčním řízení.

S tímto závěrem však nelze analýzu uzavřít, jelikož v odůvodnění Usnesení ECM Vrchní soud v Praze explicitně vycházel z toho, že oprávnění tzv. security agenta zastupovat jednotlivé věřitele v insolvenčním řízení vychází z emisních podmínek dlužníka, které se řídí lucemburským právem, které s rolí security agenta běžně pracuje. Fungovala by však podobná konstrukce i podle výhradně českého práva?

---

¹⁶ Definicí "Zákon 1915" používal Vrchní soud v Praze v Usnesení ECM pro lucemburský Zákon o obchodních společnostech z 10. srpna 1915.

2.1.1.3 Institut společného agenta pro zajištění podle českého práva

V odůvodnění Usnesení ECM Vrchní soud v Praze mj. uvedl, že: *„Takto udělené zmocnění (hlasující většinou vlastníků dluhopisů), jež ostatně obdobně stanoví i český právní řád v § 24 zák. č. 190/2004 Sb. o dluhopisech, dává procesní legitimaci zástupci vlastníků dluhopisů k uplatnění nebo vymáhání jejich nároků z dluhopisů vůči dlužníku nebo třetím osobám s ohledem na zvláštní charakter právních vztahů, které emise dluhopisů mezi vlastníky dluhopisů a dlužníkem vznikají. Po dobu svého trvání toto zmocnění (jež lze opět rozhodnutím vlastníků dluhopisů ukončit nebo změnit jeho obsah) odebírá procesní legitimaci vlastníkům dluhopisů a přenáší ji na zástupce, jenž při svých úkonech zastupuje vlastníky dluhopisů bez ohledu na to, kdo je momentálním vlastníkem jednotlivých dluhopisů (s ohledem na jejich běžnou obchodovatelnost). Tento právní institut zastoupení vlastníků dluhopisů umožňuje řádné uplatnění jejich práv i za situace, kdy se okruh vlastníků může s okamžitou platností měnit. Zástupce tak dokládá svou procesní legitimaci pouze dokladem o své volbě a nikoli dokladem o zmocnění jednotlivými vlastníky dluhopisů, neboť toto oprávnění uplatnit nárok vyplývající z emise dluhopisů na něho přechází při splnění podmínek (volbou dle Zákona 1915 a emisních podmínek) přímo ze zákona.“*

Vrchní soud v Praze tak v posuzovaném případě dle mého názoru zcela správně poukázal na velmi obdobnou konstrukci agenta pro zajištění dle § 24 (a § 20) Zákona o dluhopisech a odmítl formalistický výklad práva, který prosazoval insolvenční správce a soud prvního stupně.

O možnosti využít institutu agenta pro zajištění pro vymáhání zajištěných pohledávek věřitelů dluhopisů podle českého práva v českém insolvenčním řízení, kdy agent pro zajištění je oprávněn vymáhat pohledávky všech zastoupených věřitelů jedinou přihláškou, tak již nebylo sporu, což následně reflektoval i zákonodárce v novém znění ustanovení § 2, písm. g) InsZ, které s účinností k 3. lednu 2019 doplnil o větu: *„zajištěným věřitelem je i agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech,“*.

Fungovala by však podobná konstrukce v případě přihlášky dluhu mimo speciální úpravu zákona o dluhopisech, například v případě pohledávky ze syndikovaného úvěru podle českého práva?

Poskytování syndikovaných úvěrů podle českého práva se řídí obecnou právní úpravou Občanského zákoníku. Občanský zákoník však speciální úpravu postavení

agenta pro zajištění, na rozdíl od Zákona o dluhopisech, neobsahuje. Pouze § 1877 OZ lakonicky uvádí, že „*Je-li dlužník zavázán plnit několika věřitelům oprávněným vůči němu společně a nerozdílně, může kterýkoli z nich žádat celé plnění. Dlužník splní v celém rozsahu tomu, kdo o plnění požádal první.*“ Toto ustanovení však nelze pokládat za ekvivalentní ustanovení § 24 Zákona o dluhopisech a míří na úplně rozdílné faktické situace.

Ustanovení § 1877 OZ vůbec nehovoří o možnosti zajištěných věřitelů zvolit si třetí osobu (třeba i takovou, které vůbec není věřitelem dlužníka) jako zástupce k vymáhání svých práv a navíc jasně podmiňuje svou aplikaci společným a nerozdílným věřitelstvím. Ustanovení § 1877 OZ však stanoví, že dlužník splní v celém rozsahu tomu (ze společných a nerozdílných věřitelů) kdo o plnění požádal první. Ostatní věřitelé pak nejsou oprávněni dluhy po dlužníkovi vymáhat vlastním jménem¹⁷.

I proto tuzemská praxe syndikovaného financování konstruuje smluvní dokumentaci tak, aby financující banky byly společnými a nerozdílnými věřiteli zajištěné pohledávky a vzájemné vztahy mezi nimi jsou pak řešeny formou mezivěřitelské dohody¹⁸. V případě syndikovaného úvěrového financování podle českého práva tak agentem pro zajištění, na rozdíl od agenta pro zajištění v případě dluhů z dluhopisů, zpravidla bývá jedna z financujících bank, tj. jeden ze zajištěných věřitelů. Ostatní financující banky pak běžně přihlašují své pohledávky z opatrnosti jako podmíněné pro případ, že by byla pohledávka agenta pro zajištění popřena.

Typický příklad uvedeného postupu představuje například insolvenční řízení ohledně dlužníka JOB AIR Technic a.s. vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. KSOS 36 INS 546 / 2014 (dále jen "**Insolvenční řízení JOB AIR**"). Za dlužníkem měly společnosti Česká exportní banka, a.s. a Česká spořitelna, a.s. pohledávku ve výši 495.835.381,70 Kč ze smlouvy o amortizovaném syndikovaném investičním úvěru, střednědobém syndikovaném investičním úvěru a kontokorentním úvěru ze dne 5. prosince 2007, přičemž společnost Česká exportní banka, a.s. vykonávala v rámci bankovního syndikátu funkci agenta pro zajištění.

---

¹⁷ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1702/2010 ze dne 27. dubna 2012.

¹⁸ V terminologii LMA tzn. Intercreditor Agreement (ICA).

Česká exportní banka, a.s. i Česká spořitelna, a.s. přihlásily své pohledávky do Insolvenčního řízení JOB AIR¹⁹, ale Česká spořitelna, a.s. jako nezajištěné a podmíněné.²⁰ Při přezkumu byly obě přihlášky pohledávek v plném rozsahu zjištěny.²¹

Tento postup však zbytečně zvyšuje administrativní náklady financujících subjektů na vymáhání dluhů. Pokud by obecná právní úprava obsahovala konstrukci tzv. security agenta podobně jako například Zákon o dluhopisech, přihlašování pohledávek ze syndikovaných úvěrů do insolvenčních řízení by se mohlo značně zjednodušit a zpřehlednit, což by znamenalo jak úsporu finančních prostředků na straně věřitelů, tak i úsporu zatížení insolvenčních soudů a insolvenčních správců a zefektivnění jejich práce.

V současné době by však pro věřitele těchto pohledávek bylo příliš riskantní nepřihlašovat tyto zajištěné pohledávky i jednotlivě a spoléhat na to, že insolvenční správce a insolvenční soud uznají koncept agenta pro zajištění i v případě pohledávek z úvěrového financování.

2.1.1.4 Vymáhání pohledávky na účet postupníka

Ustanovení § 1886 OZ umožňuje postupníkovi dohodnout se s postupitelem, aby svým jménem a na účet postupníka vymáhal pohledávku, kterou postupitel na postupníka postoupil. Jelikož jde o speciální případ nepřímého zastoupení, je v souladu s judikaturou možné, aby postupitel přihlásil pohledávku postupníka do insolvenčního řízení a vymáhal na ni plnění.²²

---

¹⁹ Viz přihláška pohledávky věřitele Česká exportní banka, a.s. do Insolvenčního řízení JOB AIR ve znění pozdějších oprav a doplnění, č. d. KSOS 36 INS 546/2014-P-1. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=12388513>.

²⁰ Viz přihláška pohledávky věřitele Česká spořitelna, a.s. do Insolvenčního řízení JOB AIR ve znění pozdějších oprav a doplnění, č. d. KSOS 36 INS 546/2014-P-2. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=12500771>.

²¹ Viz seznam přihlášených pohledávek tvořící přílohu protokolu Krajského soudu v Ostravě o přezkumném jednání sp. zn. KSOS 36 INS 546 / 2014 ze dne 25. června 2014. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=12988672>.

²² Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 113/2011 ze dne 9. června 2011: „*Jestliže se postupitel dohodl s postupníkem, že bude vymáhat postoupenou pohledávku svým jménem na účet postupníka (§ 530 odst. 1 obč. zák.), je oprávněn podat též insolvenční návrh vůči dlužníku, přihlásit postoupenou pohledávku do insolvenčního řízení a vykonávat v insolvenčním řízení práva náležející věřiteli postoupené pohledávky.*“

V tomto ohledu mám za to, že současné znění Insolvenčního zákona funguje a nepůsobí v praxi problémy.

V souvislosti s postupováním pohledávek vymáhaných v insolvenčních řízeních je častou potíží spíše fakt, že postupník si s postupitelem zpravidla zapomene ve smlouvě o postoupení pohledávky dohodnout, že postupitel je povinen podat v insolvenčním řízení návrh na procesní nástupnictví postupníka, a ten po zaplacení kupní ceny již zpravidla nemá k dispozici způsob, jak jej k tomu donutit. Rozbor možných řešení zmíněné problematiky však přesahuje rámec této práce, a proto je zde dále nerozvádím.

2.1.1.5 Shrnutí k požadavku Insolvenčního zákona na vlastnictví zajištěné pohledávky

V kapitolách 2.1.1.1 až 2.1.1.4 jsem rozebral požadavek ustanovení § 2, písm. g) InsZ na vlastnictví zajištěné pohledávky a došel jsem k závěru, že jej nelze vykládat doslovně, jelikož česká insolvenční praxe a s účinností od 3. ledna 2019 částečně i legislativa uznává např. koncept agenta pro zajištění, který nemusí být zároveň vlastníkem zajištěné pohledávky, a to například s ohledem na ustanovení § 24 Zákona o dluhopisech. Teoreticky by stejný závěr měl platit i pro agenta pro zajištění v případě syndikovaných úvěrů, avšak v české legislativě tomu tak doposud není, protože obecná právní úprava, jíž se poskytování syndikovaných úvěrů řídí, postrádá ustanovení obdobné § 24 Zákona o dluhopisech. Proto v případě syndikovaných úvěrů podle českého práva bývá agentem pro zajištění zpravidla jedna z financujících bank.

Obdobně v případě uzavření dohody o vymáhání pohledávky postupitelem na účet postupníka nemusí být zajištěný věřitel vlastníkem pohledávky.

Lze tedy shrnout, že zajištěný věřitel dle Insolvenčního zákona nemusí být nutně držitelem vlastnického práva k dané pohledávce, a postačí, když mu svědčí jiné oprávnění, na jehož základě může pohledávku vymáhat.

2.1.2 Majetek náležející do majetkové podstaty

Ustanovení § 2, písm. g) InsZ dále stanoví další dvě podmínky pro zajištění pohledávky: musí být zajištěna (i) majetkem, který (ii) náleží do majetkové podstaty dlužníka. Ustanovení § 2, písm. e) pak definuje, že majetkovou podstatou se rozumí

„majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů“. Z této definice je pak evidentní, že požadavek ustanovení § 2, písm. g) InsZ, aby byl předmět zajištění majetkem, je bez právní relevance a slouží pouze ke stylistickým účelům textu zákona, jelikož majetková podstata je tvořena pouze majetkem.

Ustanovení § 495 OZ definuje majetek jako souhrn všeho, co osobě patří, tzn. že předmětem zajištění podle Insolvenčního zákona mohou být i nehmotné věci s výjimkou osobnostních statků člověka a osobnostních práv²³.

Z uvedeného je zřejmé, a v praxi o tom ani nepanují pochyby, že pohledávky zajištěné pouze osobou odlišnou od dlužníka, nejsou pro účely insolvenčního řízení považovány za zajištěné pohledávky.

2.1.3 Insolvenčním zákonem aprobované formy zajištění

Ustanovení § 2, písm. g) InsZ dále poskytuje taxativní katalog zajišťovacích prostředků, které mohou být použity k zajištění pohledávky, aby mohla být Insolvenčním zákonem označena jako zajištěná (resp. její věřitel jako zajištěný).

Poskytnutý výčet zajišťovacích prostředků je užší než v obecné úpravě Občanského zákoníku, jelikož neobsahuje například výhradu vlastnického práva, ručení, srážky ze mzdy atd. Mám však za to, že současný rozsah zajišťovacích institutů uvedený v Insolvenčním zákoně je dostatečný a nebylo by žádoucí jej jakkoliv rozšiřovat. Ostatní prostředky zajištění zařazené Občanským zákoníkem mezi zajištění mají totiž spíše funkci utvrzovací než zajišťovací či stejně ze své podstaty nemohou být součástí majetkové podstaty dlužníka. Bylo by tak spíše na místě zamyslet se, zda by ve struktuře Občanského zákoníku neměly být některé instituty zařazeny do sekce utvrzení dluhu než zajištění.

V následujících podkapitolách se zaměřím na určité aplikační problémy vybraných prostředků zajištění z pohledu insolvenčního práva.

2.1.3.1 Zástavní právo

2.1.3.1.1 Problematika seniority zástavního práva pohledem Insolvenčního zákona

---

²³ HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018 [cit. 2019-04-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN ISBN978-80-7400-691-3. § 495.

2.1.3.1.1.1 Rozpor Insolvenčního zákona a Občanského zákoníku

Občanský zákoník zavedl s účinností k 1. lednu 2014 nový přístup při posuzování seniority zástavního práva. Jeho ustanovení §§ 981 a 2016 obsahují pravidlo, podle kterého mají přednost zástavní práva zapsaná do veřejného seznamu před zástavními právy do veřejného seznamu nezapsanými, a to bez ohledu na okamžik jejich vzniku.

Za zásadní nedostatek Insolvenčního zákona považují, že nereflektuje změnu právní úpravy seniority zástavních práv provedenou Občanským zákoníkem. Ustanovení § 167 odst. 1 InsZ totiž výslovně uvádí, že pro pořadí uspokojení zajištěných věřitelů je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, nedohodnou-li se zajištění věřitelé písemně jinak. To je však v zásadním rozporu s obecnou právní úpravou obsaženou v Občanském zákoníku.

Nabízí se sice možnost překlenout tento rozpor použitím kolizního pravidla *Lex specialis derogat legi generali*, jako to učinil například Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci v rozsudku č. j. 19 ICm 4710/2016-60 (insolvenční řízení: KSOL 20 INS 2368/2016) ze dne 27. července 2017²⁴, avšak je potřeba se také zamyslet nad důsledky, které by takový výklad způsobil.

Zajištění bývá věřiteli zřizováno za účelem náhradního uspokojení věřitele v případě, že dlužník nesplní svůj dluh. Ve většině případů tomu bude tak proto, že toho není objektivně schopen, protože je insolventní. Tedy zajištění bude vymáháno v rámci insolvenčního řízení za použití Insolvenčního zákona. V takovém případě však nedává valný smysl, aby zákonodárce Občanským zákoníkem zavedl nové obecné pravidlo přednosti registrovaného zajištění, pokud by nezamýšlel jeho použití i v rámci Insolvenčního řízení. Je přitom zřejmé, že seniorita zajištění musí být posuzována stejně v rámci insolvenčního řízení i mimo něj.

---

²⁴ Krajský soud v Ostravě ve svém rozsudku mj. uvedl: „Ustanovení insolvenčního zákona vztahující se k insolvenčnímu řízení mají charakter zvláštních ustanovení ve vztahu k obecným ustanovením občanského zákoníku. V daném případě insolvenční zákon zcela jednoznačně uvádí v § 167 odst.1 ve znění zák. č. 294/2013, že zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěná, nestanoví-li zákon jinak. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, nedohodnou-li se zajištění věřitelé písemně jinak.“

S ohledem na uvedené se domnívám, že účelem pravidel obsažených v ustanoveních §§ 981 a 2016 Občanského zákoníku měla být preference zajištění zřízeného registrací, a to i v rámci insolvenčního řízení. Ke stejnému závěru se kloní i odborná veřejnost²⁵. Současný stav je však vysoce nežádoucí a zákonodárce by měl při nejbližší z mnoha novelizací Insolvenčního zákona pravidla uvedená v ustanoveních §§ 167 InsZ, 981 a 2016 OZ sjednotit.

2.1.3.1.1.2 Vznik zástavního práva se zpětnými účinky

Insolvenční právo se snaží bránit přirozeným oportunistickým snahám jednotlivých věřitelů o vylepšení jejich pozic na úkor ostatních věřitelů po zahájení insolvenčního řízení. Za tímto účelem ustanovení § 109 odst. 1, písm. b) InsZ stanoví, že „[p]rávo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem, to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení;“ Ustanovení § 248 odst. 2 InsZ pak dále uvádí, že „*Nejde-li o zajištění poskytnuté podle § 41 nebo o právo věřitelů podle § 167 odst. 2, stávají se neúčinnými práva na uspokojení ze zajištění, která se týkají majetkové podstaty a která dlužníkovi věřitelé získali poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení; to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech.*“

Výkladové nejasnosti těchto ustanovení se pokusil odstranit Nejvyšší soud ve svém Usnesení sp. zn. 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. listopadu 2011 (dále jen „**Usnesení Jericho**“). Usnesení Jericho bylo napadeno ústavní stížností, jež však byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.²⁶ V Usnesení Jericho Nejvyšší soud mj. uvedl, že ustanovení § 109 odst. 1 InsZ slouží jako zákaz nabytí a uplatnění zajištění, zatímco ustanovení § 248 odst. 2 InsZ prohlašuje zajištění nabyté v rozporu s ustanovením § 109 InsZ za neúčinná v rovině hmotného práva. S tímto závěrem se ztotožňuji.

Dále však Nejvyšší soud v Usnesení Jericho uvádí, že v případě smluvního zástavního práva k nemovitostem nevznikne věřiteli právo na uspokojení ze zajištění,

²⁵ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 46.

²⁶ Viz Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 721/2012 ze dne 22. března 2012.

byl-li zápis povolen až poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, a to ani v případě, že by byl návrh na zápis zástavního práva do katastru nemovitostí podán před tím, než nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. K tomuto závěru Nejvyšší soud dospěl s odůvodněním, že zákonem stanovený *modus acquirendi* byl završen až poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení²⁷, a to navzdory vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí s účinky *ex tunc*.

Tento závěr je však částí odborné veřejnosti²⁸ považován za problematický, neboť opomíjí fakt, že Insolvenční zákon nestanoví pravidlo, podle něhož by se přerušovala řízení ve věcech vkladu práva do katastru nemovitostí. Ustanovení § 140d odst. 2, písm. b) InsZ dokonce výslovně uvádí, že zahájením insolvenčního řízení se řízení ve věcech vkladu práva k nemovitostem nepřerušuje. Petr Sprinz ve svém příspěvku zejména upozorňuje na fakt, že návrh na zápis zástavního práva k nemovitostem může být zástavním věřitelem podán v dobré víře, a proto by neměl být a priori neúčinný. Případný opačný záměr věřitele lze v rámci insolvenčního řízení řešit za využití institutů odporovatelnosti.²⁹ S tímto návrhem se ztotožňuji, jelikož by vedl k vyšší předvídatelnosti právních vztahů a posílil právní jistotu zúčastněných stran.

2.1.3.1.2 Soudcovské zástavní právo

Obdobný závěr jako v případě smluvního zástavního práva k nemovitostem učinil Nejvyšší soud v Usnesení Jericho i ve vztahu k soudcovskému zástavnímu právu. V prvé řadě uvedl, že zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech je v intencích § 258 odst. 1 OSŘ způsobem výkonu rozhodnutí, který nelze v souladu s ustanovením § 109 odst. 1, písm. c) InsZ provést poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jelikož výkon soudcovského zástavního práva na nemovitostech nastává v souladu s ustanovením § 1342 OZ vykonatelností (právní mocí) jeho zřízení.

---

²⁷ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 993/2004 ze dne 26. dubna 2006.

²⁸ SPRINZ, Petr. *Zřízení (soudcovského) zástavního práva po zahájení insolvenčního řízení*. Právní fórum. Wolters Kluwer, 2012, 2012(8), S. 345.

²⁹ SPRINZ, Petr. *Zřízení (soudcovského) zástavního práva po zahájení insolvenčního řízení*. Právní fórum. Wolters Kluwer, 2012, 2012(8), S. 345.

V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že uvedená omezení se týkají období následujícího poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, tj. v souladu s ustanovením §§ 109 odst. 4 InsZ a 101 InsZ po zveřejnění vyhlášky insolvenčního soudu o zahájení insolvenčního řízení. Jelikož insolvenční řízení se dle ustanovení § 97 odst. 1 InsZ zahajuje podáním insolvenčního návrhu, může v souladu s ustanovením § 101 InsZ uběhnout i několik dnů, než nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. V tomto mezidobí je tak možné v dobré víře platně zřídit zajištění dluhů dlužníka, avšak samozřejmě vždy s určitým rizikem úspěšné odporovatelnosti ze strany insolvenčního správce.

2.1.3.1.3 Podzástavní právo

V praxi se objevují názory insolvenčních soudů, že pohledávka zajištěná podzástavním právem není zajištěnou pohledávkou ve smyslu Insolvenčního zákona.³⁰ V této podkapitole se pokusím vysvětlit, proč jsem přesvědčen, že je takový závěr nesprávný.

Podzástavním právem Občanský zákoník rozumí situaci, kdy je k pohledávce věřitele za dlužníkem (podzástavcem) zajištěna pohledávkou dlužníka za poddlužníkem, která je rovněž zajištěna zástavním právem (§ 1390 a násl. OZ).

Ustanovení § 2, písm. g) InsZ stanoví, že za zajištěnou pohledávku se považuje taková, která je zajištěna mj. zástavním právem k majetku náležejícímu do majetkové podstaty.

S ohledem na uvedené je dle mého názoru nutné rozlišovat situace, kdy je insolventním dlužníkem dlužník věřitele a kdy poddlužník věřitele.

V případě úpadku poddlužníka je opravdu pohledávka věřitele zajištěna (pod)zástavním právem k věci, která náleží do majetkové podstaty poddlužníka a v takovém případě by pohledávka věřitele zajištěná podzástavním právem měla být v insolvenčním řízení považována za zajištěnou (pod)zástavním právem k majetku dlužníka. Při tomto výkladu je nutné vycházet z premisy, že podzástavní právo je podmnožinou práva zástavního. Uvedenému předpokladu, dle mého názoru správně,

---

³⁰ Viz protokol ze schůze věřitelů dlužníka OLEO CHEMICAL, a.s. konané dne 1. března 2019 (insolvenční řízení sp. zn. MSPH 76 INS 2762/2011, vedené u Městského soudu v Praze, č. d. MSPH 76 INS 2762/2011-B-524. [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=37075383>.

odpovídá i systematika zařazení pododdílu podzástavního práva do oddílu zástavního práva v Občanském zákoníku.

V případě úpadku dlužníka (podzástavce) je pohledávka věřitele zajištěna „jen“ zástavním právem k zajištěné pohledávce za poddlužníkem, která je součástí majetkové podstaty dlužníka (podzástavce). I v takovém případě by tedy měl být věřitel považován za věřitele zajištěné pohledávky, byť je v tomto případě předmětem zajištění pohledávka dlužníka (podzástavce) a nikoliv hmotný majetek poddlužníka.

Bohužel si nejsem vědom rozhodnutí soudů vyšších instancí, která by tento názor potvrdila, či vyvrátila. Jsem však přesvědčen, že podzástavní věřitel by měl být i s ohledem na povahu zajištěné své pohledávky v rámci insolvenčních řízení považován za věřitele zajištěné pohledávky, a to jak v případě úpadku podzástavce, tak v případě úpadku poddlužníka. Považuji proto za vhodné doplnit ustanovení § 2, písm. g) InsZ o institut podzástavního práva.

2.1.3.2 Zadržovací právo

Na základě pravidla obsaženého v ustanovení § 1398 OZ má věřitel, jemuž svědčí zadržovací právo, právo na přednostní uspokojení před jinými věřiteli, tedy i před věřiteli, jejichž pohledávka je zajištěna zástavním právem či zajišťovacím převodem práva.

Obdobně jako při posuzování seniority zástavního práva v rámci insolvenčního řízení i zde narážíme na nesoulad obecné právní úpravy se speciální úpravou Insolvenčního zákona.

Ustanovení § 167 odst. 1 InsZ totiž nekoreluje s obecnou právní úpravou, když nerespektuje obecnou superioritu zadržovacího práva a stanovuje, že pro uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů je rozhodující okamžik vzniku zajištění.

Ačkoliv jsem si vědom existence Rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, sp. zn. 19 ICM 4710/2016 (insolvenční řízení KSOL 20 INS 2368/2016) ze dne 27. července 2017, dovoluji si s jeho závěry nesouhlasit. Nad rámec argumentů uvedených již v kapitole 2.1.3.1.1.1, podle mého názoru v daném případě soud jen mechanicky aplikoval psané právo, aniž by se však zamyslel, zda neobsahuje legislativní chybu. Jsem přesvědčen, že neexistuje relevantní důvod, proč by se měla insolvenční pravidla pořadí uspokojení zajištěných věřitelů odchylovat od těch

obecných, jakkoliv však souhlasím s Tomášem Richterem, že neexistuje ani relevantní důvod, proč by měly mít pohledávky zajištěné zadržovacím právem superioritu před ostatními způsoby zajištění pohledávek.³¹

Bylo by proto velmi vhodné sjednotit právní úpravu pořadí uspokojení různých způsobů zajištění v obecné občanské a insolvenční procesní právní úpravě, a to ať již příkloněním se k první či druhé z nich. S ohledem na absenci důvodu preference zadržovacího práva před ostatními způsoby zajištění bych se však přikláněl ke sjednocení této problematiky formou, jakou ji řeší Insolvenční zákon.

2.2 Zajištění věřitelé podle ustanovení § 166, věta druhá, Insolvenčního zákona

Za zajištěné věřitele Insolvenční zákon dále v ustanovení § 166, věta druhá, považuje tzv. zástavní věřitele, tedy osoby, jejichž pohledávka za třetí osobou je zajištěna majetkem dlužníka jako pouhého poskytovatele zajištění. Tato konstrukce nevyvolává v praxi s ohledem na ustálenou judikaturu vyšších soudů³² významnější diskuse a uvádím ji proto pouze velmi krátce a pro úplnost.

2.3 Věřitelé podle ustanovení § 167 odst. 2 Insolvenčního zákona s postavením obdobným zajištěným věřitelům

Insolvenční zákon v ustanovení § 167 odst. 2 rozlišuje ještě jednu skupinu kvazi-zajištěných věřitelů. Jsou jimi oběti trestných činů, přesněji věřitelé vykonatelných pohledávek (i) na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo (ii) na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, resp. skutkem vykazujícím znaky trestného činu, jelikož odsouzení za trestný čin není podmínkou pro vznik takové pohledávky³³.

Tito věřitelé (dále jen „**Zajištění poškození**“) se uspokojují ze zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, byly-li tyto hodnoty zajištěny v

---

³¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 49.

³² Viz např. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 39/2014 ze dne 27. listopadu 2014 či Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 32/2011 ze dne 28. března 2012.

³³ K tomu blíže viz ZŮBEK, Jan. *Nárok poškozeného z pohledu trestního, civilního a insolvenčního řízení*. Právní rozhledy. 2014, 2014(4), 121 - 128.

trestním řízení o předmětném trestném činu. Zajištění lze v trestním řízení provést v souladu s ustanoveními §§ 47 nebo 78 TR, přičemž podle ustanovení § 167 odst. 2 InsZ platí, že pro pořadí uspokojení je rozhodující doba vzniku zajištění podle Trestního řádu. Znamená to však, že má trestněprávní zajištění přednost před již dříve zřízeným smluvním zajištěním?

Zdá se, že ano. V Rozsudku sp. zn. 28 Cdo 1617/2009 ze dne 1. listopadu 2011 Nejvyšší soud dovodil, že pravomocným rozhodnutím soudu o uložení trestu propadnutí věci zaniká zástavní právo na této věci váznoucí, přičemž za škodu tím vzniklou zástavnímu věřiteli stát neodpovídá. Jako možné řešení této situace Nejvyšší soud nabízí poněkud nejasný návod: „*Dovolací soud pouze dodává, že je věci prozíravosti a předvídavosti (zástavního) věřitele, aby si sjednal takový rozsah a formy zajištění své pohledávky, aby i v případě propadnutí zástavy z jiných důvodů (v dané věci v důsledku rozsudku trestního soudu) došlo k zániku vlastnického práva zástavního dlužníka.*“

Ačkoliv se judikát Nejvyššího soudu zabýval trestem propadnutí věci, nikoliv jejím zajištěním, lze předpokládat, že obdobný závěr bude aplikován i pro její zajištění. Ke shodnému závěru dochází i Froněk M., když uvádí, že: „*[z]řízení trestního zajištění k věci může mít pro zástavního věřitele majícího zástavní právo k téže věci zcela fatální následky, a to bez ohledu na dobu a způsob vzniku zástavního práva.*“³⁴

Uvedené zvýhodnění Zajištěných poškozených na úkor reálných zajištěných věřitelů (tj. věřitelů, jejichž zajištění vzniklo na smluvním základě) považuji za nepřijatelné a nenalézám pro něj oporu v platném právu. Bylo by vhodné, aby zákonodárce upřesnil současné znění Trestního řádu, případně zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby byl vyjasněn vztah, resp. nastavena seniorita zajištění mezi Zajištěnými poškozenými a smluvně zajištěnými věřiteli.

Zajištěné poškozené nelze dle mého názoru považovat za zajištěné věřitele ve smyslu Insolvenčního zákona, ačkoliv je jim uděleno obdobné postavení. K tomuto závěru se kloním proto, že na rozdíl od skupiny zajištěných věřitelů dle ustanovení §§ 2, písm. g) a 166, věta druhá, InsZ nesvědčí Zajištěným poškozeným věcněprávní

---

³⁴ FRONĚK, Martin. *Zajištění v trestním řízení v kontextu úvěrového financování*. EPRAVO.CZ [online]. 2016, 2016(5), 1 - 2 [cit. 2019-04-02]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <https://tablet.epravo.cz/5-2016/tema-vydani-zajisteni-v-trestnim-rizeni-v-kontextu-uveroveho-financovani/>.

zajištění, jak je taxativně vyjmenováno v ustanovení § 2, písm. g) InsZ. Argumentem *a contrario* lze dospět k závěru, že pokud by chtěl zákonodárce považovat Zajištěné poškozené za zajištěné věřitele, zahrnul by je do definice obsažené v ustanovení § 2, písm. g) InsZ a neuváděl by v ustanovení § 166 odst. 2 InsZ, že se na Zajištěné poškozené použijí ustanovení o postavení zajištěných věřitelů obdobně.³⁵

2.4 Finanční zajištění

Ustanovení § 366 odst. 1, písm. b) InsZ obsahuje zajímavé pravidlo, které stanovuje, že *„[u]stanovení tohoto zákona nemají vliv na výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění podle zákona upravujícího finanční zajištění nebo srovnatelného zahraničního právního předpisu, jestliže finanční zajištění bylo sjednáno a vzniklo před zahájením insolvenčního řízení, a to i v případě, že finanční zajištění bylo sjednáno nebo vzniklo v den zahájení insolvenčního řízení, avšak až poté, co tato skutečnost nastala, ledaže příjemce finančního kolaterálu o takové skutečnosti věděl nebo vědět měl a mohl; skutečnost, že zahájení insolvenčního řízení bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku, sama o sobě neznamená, že o zahájení insolvenčního řízení příjemce finančního kolaterálu věděl nebo vědět měl a mohl.“*

Právní rámec pro finanční zajištění představuje Zákon o finančním zajištění a Směrnice o dohodách o finančním zajištění.

Mám za to, že věřitele, jejichž pohledávky jsou zajištěny finančním zajištěním, nelze považovat za zajištěné věřitele ve smyslu Insolvenčního zákona. Tento názor zakládám na faktu, že tyto věřitelé nejsou uvedeni taxativním výčtu ustanovení § 2, písm. g) InsZ a ani jinde je Insolvenční zákon neoznačuje za věřitele zajištěných pohledávek, ani jim nepřiznává obdobné postavení. Do 2. ledna 2019 Insolvenční zákon dokonce věřitele, jejichž pohledávky jsou zajištěny finančním zajištěním, úplně vyjímá ze své působnosti. Až po novele provedené Novelou insolvenčního zákona Insolvenční zákon uvádí, že jeho ustanovení nemají vliv (pouze a za určitých podmínek) na výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění.

Zůstává však otázka, zda pohledávku zajištěnou finančním zajištěním přihlašovat jako zajištěnou (byť jsem uvedl, že ji za zajištěnou podle Insolvenčního zákona nepovažuji), či nikoliv. Tuto problematiku blíže rozeberu v kapitole **3.9** níže.

³⁵ K obdobnému závěru dospěl i Milan Barták in BARTÁK, Milan. *Postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení*. Praha, 2017. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta.

2.5 Zajišťovací směnka

Nežřídka bývají pohledávky zajištěny směnkou. Někdy bývá na směnečné listině skutečnost, že se jedná o zajišťovací směnku, uvedena, jindy ne. To však na faktu, že se o zajišťovací směnku jedná, nic nemění. Navzdory matoucí terminologii není věřitel pohledávky zajištěné zajišťovací směnkou Insolvenčním zákonem považován za věřitele zajištěné pohledávky, neboť za něj není označen v taxativním výčtu ustanovení § 2, písm. g) InsZ ani nikde jinde.

Pohledávka zajištěná zajišťovací směnkou by proto měla být přihlášena na formuláři jako nezajištěná, stejně jako samotná pohledávka ze zajišťovací směnky. Dle Rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3716/2007 ze dne 27. května 2009 pak *"rozsahu, v němž se tyto pohledávky „kryjí“, je na ně nutno nahlížet jako na pohledávku jednu"*. Z tohoto důvodu by tak nemělo být nutné přihlašovat pohledávku ze směnky jako podmíněnou pro případ, že by nebyla zjištěna pohledávka zajištěná, ačkoliv se tak většinou z důvodu procesní jistoty děje, jelikož věřitelé mají obavy z možného uplatnění sankcí dle ustanovení §§ 178 až 182 InsZ.

2.6 Shrnutí k vymezení zajištěných věřitelů v Insolvenčním zákoně

Z rozboru provedeného v této kapitole 2 (*Zajištění ve smyslu insolvenčního zákona*) vyplývá, že ohledně zásadní otázky vymezení okruhu zajištěných věřitelů je Insolvenční zákon značně roztráštěný a nejednotný.

Za prvé nepoužívá důsledně svou vlastní terminologii, když zaměňuje sousloví "pohledávka zajištěného věřitele" "zajištěná pohledávka", přičemž druhé z nich nikde nedefinuje.

Za druhé katalog pohledávek zajištěných věřitelů dle Insolvenčního zákona nekoresponduje s výčtem zajišťovacích titulů dle obecné právní úpravy.

Za třetí, ačkoliv Insolvenční zákon obsahuje na první pohled taxativní definici pohledávek zajištěných věřitelů v ustanovení § 2, písm. g), přiznává některým věřitelům (např. těm podle ustanovení § 167 odst. 2 InsZ) shodné postavení.

Ačkoliv žádný z uvedených nedostatků nepovažují za kritický, bylo by vhodné, aby alespoň ty z nich, které materializují v nejistotu ohledně vzájemné seniority zajišťovacích institutů, byly co nejdříve odstraněny.

3 Problematika přihlašování pohledávek zajištěných věřitelů

V souladu s ustanovením § 166 InsZ "*zajištění věřitelé uplatňují své pohledávky přihláškou pohledávky, v níž se musí dovolat svého zajištění, uvést okolnosti, které je osvědčují, a připojit listiny, které se toho týkají.*"

V této kapitole se zaměřím na úskalí spojená s přihlašování pohledávek zajištěných věřitelů. Nejprve rozeberu formální požadavky na přihlášení pohledávky zajištěného věřitele a následně se zaměřím na problematiku výše, parcelace a úročení zajištěné pohledávky. Za zásadní okruh týkající se přihlašování pohledávek považuji problematiku přihlašování subrogačního regresu, na kterou se zaměřím v kapitole 3.7. Dále se zmíním o přihlašování pohledávek z ručení a spoludlužnictví a následně o přihlašování pohledávek zajištěných finančním zajištěním (byť takto zajištěné pohledávky nepovažuji za zajištěné ve smyslu insolvenčního zákona).

3.1 Sdělení věřitele o uplatňovaných právech

V usnesení o úpadku insolvenční soud obvykle uloží zajištěným věřitelům povinnost přibližně následujícího znění: "*Věřitelé se vyzývají, aby neprodleně sdělili insolvenčnímu správci, jaká zajišťovací práva uplatní na dlužnických věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách. Pokud tak neučiní, má se za to, že právo na uspokojení přihlašované pohledávky ze zajištění uplatněno není.*"³⁶

Tato výzva evidentně reaguje na obsahový požadavek na rozhodnutí o úpadku, vyplývající z ustanovení § 136 odst. 2, písm. e) InsZ. Je však nutno podotknout, že zmiňované ustanovení obsahuje i požadavek na insolvenční soud, aby poučil věřitele, že nesplnění uvedené povinnosti může mít za následek odpovědnost věřitele "*za škodu nebo jinou újmu vzniklou tím, že do majetkové podstaty nebude včas sepsán majetek dlužníka sloužící k zajištění, nebo tím, že nebudou včas zjištěna zajišťovací práva*". Toto poučení v rozhodnutí o úpadku obvykle chybí.

Z mé dosavadní advokátní praxe je mi známo, že věřitelé povinnost uvedenou v ustanovení § 136 odst. 2, písm. e) InsZ a připomenutou jim insolvenčním soudem v

---

³⁶ Viz například Usnesení Krajského soudu v Ostravě č.j. KSOS 25 INS 10525/2016 – A19 ze dne 9. května 2016 ve věci dlužníka OKD, a. s. (nyní Správa pohledávek OKD, a.s.) či Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSPH 76 INS 2762/2011-A-250 ze dne 16. února 2017 ve znění opravného usnesení č.j. MSPH 76 INS 2762/2011-A-282 ze dne 9. června 2017 ve věci dlužníka OLEO CHEMICAL, a.s.

rozhodnutí o úpadku zpravidla neplní. Důvodem je podle mého názoru povrchní úvaha věřitelů, že Insolvenční zákon za její porušení nestanoví přímou peněžitou sankci a riziko vzniku škody způsobené porušením této povinnosti, je marginální. Je si však třeba uvědomit, že Insolvenční zákon pojímá odpovědnost za porušení citovaného ustanovení velmi široce, když se neomezuje jen na škodu, ale zahrnuje i jakoukoliv další újmu, a to způsobenou nejen dlužníkovi či dalším věřitelům, ale komukoliv. Mimo výše uvedené riskuje věřitel porušením citovaného ustanovení i pořádkovou pokutu do výše 50.000,- Kč dle ustanovení § 53 OSŘ³⁷.

S ohledem na široké pojetí odpovědnosti při porušení povinnosti uvedené v ustanovení § 136 odst. 2, písm. e) InsZ tak lze pro postup s péčí řádného hospodáře věřitelům doporučit, aby změnilí svůj přístup k povinnosti informování insolvenčního správce o rozsahu uplatňovaného zajištění a soudem stanovenou povinností bezvýhradně dodržovali. Ze strany insolvenčních soudů by však bylo vhodné, aby rovněž plnily svou zákonnou povinnost a v usneseních o úpadku důsledně uváděly poučení, jaké sankce věřitelům hrozí, pokud svou informační povinnost vůči insolvenčnímu správci nesplní.

3.2 Lhůty pro dovolání se zajištění

Do tzv. velké revizní novely Insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb., měli věřitelé povinnost přihlašovat své pohledávky vůči dlužníku v insolvenčním řízení ve lhůtě stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku. Jelikož tato lhůta nesměla být kratší než 30 dnů a delší než 2 měsíce³⁸, insolvenční soudy zpravidla stanovovaly lhůtu pro přihlášení pohledávek na její horní hranici, tj. v délce 2 měsíců. Revizní novela pak Insolvenční zákon zjednodušila, když vypustila původní odstavec 3 a odstavce 2, písm. d) v jeho ustanovení § 136 tak, že lhůta pro přihlášení pohledávek činí 2 měsíce od zveřejnění rozhodnutí o úpadku. Lhůta je procesní (viz § 57 odst. 3 OSŘ), a proto postačí, když je v jejím průběhu přihláška pohledávky odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit insolvenčnímu soudu.³⁹

---

³⁷ K tomu blíže viz HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018 [cit. 2019-04-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN ISBN978-80-7400-691-3. § 136.

³⁸ Viz § 136 odst. 3 InsZ ve znění do 31. prosince 2013.

³⁹ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. MSPH 77 INS 8446/2009, 29 NSČR 9/2011 ze dne 29. září 2011.

Ve lhůtě dvou měsíců od zveřejnění rozhodnutí o úpadku proto musí obecní věřitelé, tj. mimo věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim naroveň postavených, přihlásit na předepsaném formuláři své pohledávky do insolvenčního řízení a v léto lhůtě i uvést zajištění, jehož se dovolávají.⁴⁰

K tomu je vhodné uvést, že ačkoliv přihláška pohledávky nenahrazuje povinnost věřitele neprodleně informovat insolvenčního správce o zajištění, jež hodlá věřitel uplatňovat, na základě ustanovení § 136 odst. 2, písm. e) InsZ je dle mého názoru možné za určitých okolností splnit tuto povinnost věřitele vůči insolvenčnímu správci i prostřednictvím přihlášky pohledávky. Podmínkou však je, aby byla přihláška pohledávky podána insolvenčnímu soudu bezodkladně po rozhodnutí o úpadku, tedy nikoliv až na konci zákonem stanovené dvouměsíční lhůty. Insolvenční soud má sice povinnost předat stejnopis přihlášky insolvenčnímu správci (viz § 174 odst. 1, věta druhá InsZ) a měl by tak činit průběžně, lze však doporučit, aby v případě plnění povinnosti vůči insolvenčnímu správci dle ustanovení § 136 odst. 2, písm. e) InsZ cestou přihlášky pohledávky vůči insolvenčnímu soudu věřitel zaslal kopii přihlášky pohledávky rovnou i insolvenčnímu správci.

3.3 Některé nedostatky formulářů pro přihlašování pohledávek

Jak již bylo zmíněno, v souladu s ustanovením § 176 InsZ lze podat přihlášku pohledávky pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví Insolvenční vyhláška. Formuláře jsou (spolu s návody na jejich vyplnění) na základě ustanovení § 23 Insolvenční vyhlášky zveřejněny ke stažení na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR⁴¹.

Ačkoliv je k datu uzávěrky této práce k dispozici již verze 4a formuláře přihlášky pohledávky, některé koncepční nedostatky formulářů stále přetrvávají. Tyto nedostatky se týkají zejména věřitelů zpravidla komplexnějších a komplikovanějších zajištěných pohledávek. V této kapitole upozorním na nejpalčivější z nich.

Již v úvodní kapitole jsem uvedl, že zajištěnými věřiteli často bývají zejména banky, které se zřízením zajištění snaží ochránit návratnost úvěru poskytnutého

---

⁴⁰ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. KSPH 39 INS 4718/2009, 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. listopadu 2011.

⁴¹ Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR> [online]. [cit. 2019-04-14].

dlužníkovi. Jelikož úvěry bývají mezi nepropojenými subjekty zpravidla úročené a úvěrové smlouvy obsahují nezřídka ustanovení o utvrzení dluhu ve formě smluvní pokuty za porušení povinností plynoucích z úvěrové smlouvy (zejména za porušení povinnosti splácet úvěr řádně a včas), chce obvykle zajištěný věřitel z důvodu minimalizace hrozící ztráty přihlásit do insolvenčního řízení všechny pohledávky za dlužníkem, které mu vznikly. Tj. vedle jistiny úvěru i úroky, úroky z prodlení a smluvní pokuty.

V takovém případě však věřitel narazí na problém, jelikož formulář pro přihlášení pohledávky neumožňuje zapsat více druhů příslušenství pohledávky. Zároveň je věřitel povinen uvést způsob výpočtu všech druhů příslušenství, přičemž se může jednat o vcelku komplikované výpočty, avšak k nim neposkytuje formulář dostatek místa. Pro takové případy se prosadil zvyk přikládat k přihlášce pohledávky dodatečná pole, která obsahují všechny druhy příslušenství pohledávky společně s postupem jejich výpočtu, a na něž se ve formuláři přihlášky odkáže.

V příštích verzích formuláře přihlášky pohledávek by bylo vhodné tento nedostatek odstranit, a to například alespoň přednastavenou možností na dodatečná pole v určitých případech odkázat, aby měli věřitelé jistotu, že i když vyplní část přihlášky do dodatečného pole, dostojí tím své zákonné povinnosti podat přihlášku pohledávky na stanoveném formuláři.

3.4 Parcelace přihlášených pohledávek

Při přihlašování pohledávky do insolvenčního řízení je zcela na věřiteli, zda se v přihlášce pohledávky dovolá svého zajištění, či nikoliv. Zákon mu takovou povinnost nestanoví, ačkoliv vybraná komentářová literatura bez bližšího zdůvodnění s uvedeným závěrem nesouhlasí⁴². Tato otázka byla judikatorně již mnohokrát řešena⁴³ a nutno říct, že se značně protichůdnými výsledky.

⁴² "Zajištěný věřitel nemá právo přihlásit část své pohledávky jako zajištěnou a část pohledávky za nezajištěnou. Tento imperativ je významný zejména u zajištěných věřitelů, kteří mají svou pohledávku značně podzajištěnou (hodnota zajištění neodpovídá nominální hodnotě zajištěné pohledávky) v případech, kdy bude úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka řešen oddlužením ve formě splátkového kalendáře. Pro takovou přihlášenou pohledávku musí věřitel zvolit buď režim zajištěné pohledávky, nebo režim nezajištěné pohledávky; konečný režim pohledávky musí být jednotný." in KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 166.

Využije-li věřitel svého práva přihlásit část své zajištěné pohledávky jako zajištěnou a část jako nezajištěnou, hovoříme o tzv. parcelaci. Ta může být pro věřitele důležitá a výhodná v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením formou plnění splátkového kalendáře dle ustanovení § 398 odst. 3 InsZ. Jak totiž uvedl Vrchní soud v Praze ve svém Usnesení sp. zn. 3 VSPH 154/2013 ze dne 2. dubna 2013, z koncepce oddlužení vyplývá, že *"Věřitel, který se přihlásil jako věřitel zajištěný, nemůže být v rámci oddlužení uspokojován jako věřitel s nezajištěnou pohledávkou, ani kdyby se později uplatněného práva na uspokojení vzdal [myšleno po uplynutí lhůty pro přihlašování pohledávek, během které může věřitel s přihláškou libovolně disponovat – pozn. aut.], nebo kdyby toto jeho právo nebylo zjištěno."* Praktický případ, kdy může parcelace v oddlužení nabýt zásadního významu, uvádí ve své publikaci Lukáš Pavelka.⁴⁴

Pro věřitele, který chce pochopitelně minimalizovat svou ztrátu spojenou s úpadkem dlužníka, může být proto výhodné přihlásit část své zajištěné pohledávky jako pohledávku nezajištěnou. S ohledem na vyvíjející se judikaturu se zdálo, že se insolvenční praxe již začíná shodovat na závěru, že parcelace přihlášek zajištěných pohledávek je i v oddlužení možná. V nedávné době však vzaly tyto závěry za své, když Nejvyšší soud vydal svůj Rozsudek sp. zn. 29 ICdo 61/2016 ze dne 30. srpna 2018, ve kterém mj. uvádí: *„[v]ěřitel, jenž přihlásil do insolvenčního řízení pohledávku, jejíž zajištění bylo zřízeno jedním právním jednáním pro celou zajištěnou pohledávku (jistinu i akcesorické pohledávky s jistinou související, tzn. úroky, úroky z prodlení, náklady řízení apod.), nemůže v přihlášce pohledávky tuto pohledávku uplatnit částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou, ale buď zcela jako zajištěnou či zcela jako nezajištěnou. Pokud tak věřitel neučiní, obsahuje přihláška pohledávky vady, jež musí být k výzvě insolvenčního správce odstraněny, jinak není přihláška pohledávky způsobilá přezkumu. „Projde-li“ přezkumným jednáním vadná přihláška pohledávky a*

⁴³ Viz např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. listopadu 2011, Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 405/2014 ze dne 29. července 2015, Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 103 VSPH 21/2016 ze dne 31. srpna 2016, Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2 VSOL 471/2012 ze dne 24. července 2012, Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1130/2016 ze dne 29. června 2016, či Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 104 VSPH 126/2014 ze dne 14. října 2014.

⁴⁴ PAVELKA, Lukáš. *Postavení zajištěného věřitele a uspokojení jeho pohledávky v rámci insolvenčního řízení*. Praha, 2017. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta. S. 43.

je-li na základě výsledků přezkumného jednání veden incidentní spor o pohledávce uplatněné vadvnou přihláškou, je žaloba, kterou byl takový spor zahájen, předčasná a jako taková musí být zamítnuta („pro předčasnost“).“

Uvedeným rozsudkem Nejvyšší soud v podstatě rozhodl, že parcelace v oddlužení není přípustná. K uvedenému závěru Nejvyšší soud dospěl úvahou, že insolvenční praxe se shoduje na pravidlu, že část zajištěné pohledávky neuspokojená ze zpeněžení zajištění se uspokojuje společně s obecnými nezajištěnými věřiteli, nestanoví-li Insolvenční zákon jinak. Insolvenční zákon v případě reorganizace a oddlužení (§ 398 odst. 3 a § 409 odst. 3 InsZ) jinak stanoví. Účelem parcelace přihlášených zajištěných pohledávek je pak patrně dle názoru Nejvyššího soudu tato pravidla obcházet (byť se Nejvyšší soud takto explicitně nevyjádřil).

Se závěry Nejvyššího soudu nemohu souhlasit, jelikož zajištění pohledávky je podle mého názoru právem věřitele, kterého se věřitel může vzdát, což ostatně Nejvyšší soud ve svém rozsudku sám uznává. Může-li se věřitel vzdát zajištění jako celku, nemělo by mu nic bránit vzdát se jej pouze k části pohledávky (argument *a maiori ad minus*). Zdá se, že Nejvyšší soud nebere v potaz, že snahou věřitele není maximalizovat svůj zisk, ale pouze minimalizovat svou ztrátu způsobenou úpadkem dlužníka, k čemuž parcelace může dobře posloužit. Není přitom podle mého názoru v rozporu s žádnou ze zásad insolvenčního řízení.

Nejvyšší soud neposkytuje ani vodítko správného postupu pro případ, že by věřitel část své zajištěné pohledávky postoupil třetímu subjektu, který by ji, na rozdíl od původního věřitele, přihlásil jako nezajištěnou.

V případě řešení dlužníkovra úpadku konkursem pozbývá parcelace smysl (byť ve světle výše uvedeného zdůvodnění Nejvyššího soudu není zakázána), jelikož věřitel zajištěné pohledávky je uspokojen z výtěžku realizace zajištění a s neuspokojenou částí své pohledávky se dále účastní rozvrhu ve skupině nezajištěných věřitelů.⁴⁵

V případě řešení dlužníkovra úpadku reorganizací věřitelé zajištěných pohledávek v souladu s reorganizačním plánem získají plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdrželi, kdyby dlužníkova úpadek byl řešen konkursem.⁴⁶ S částí pohledávek přesahujících hodnotu zajištění (zjištěnou znaleckým posudkem dle ustanovení § 155

⁴⁵ Viz ustanovení § 167 odst. 3 InsZ.

⁴⁶ Viz ustanovení § 348 odst. 1, písm. d) InsZ.

InsZ) se věřitel účastní hlasování ve skupině nezajištěných věřitelů⁴⁷. Pro účely hlasování na schůzích věřitelů se pak za zajištěnou rovněž považuje část jeho pohledávky do výše zajištění podle znaleckého posudku. Parcelace tak v reorganizaci může dávat smysl v případě, že by zajištěný věřitel chtěl hlasovat o reorganizačním plánu ve skupině nezajištěných věřitelů v rozsahu větším než pouze s výší zajištěných pohledávek přesahující hodnotu zajištění zjištěnou znaleckým posudkem (viz kapitola 4.4.1).

Jsem přesvědčen, že parcelace přihlášených pohledávek v insolvenčním řízení (a všech způsobech řešení úpadku) by měla být soudní praxí akceptována, když ji Insolvenční zákon nezakazuje a není mi znám rozumný důvod, proč by měla být zakázána. Nic na tom nemění ani rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 ICdo 61/2016, který je svým zdůvodněním nepřesvědčivý a opomíjí základní pravidla právní argumentace. Do současné situace však vnáší ještě větší zmatek, když i jeden z významných komentářů Insolvenčního zákona uvádí, že parcela není v oddlužení možná. Naproti tomu lze najít velké množství judikatury vrchních soudů i Nejvyššího soudu, která parcelaci připouští.

Nemyslím si však, že k nápravě této situace je, i právě s ohledem na bohatou a poslední dobou již ustálenou judikaturou, nutný legislativní zásah. Postačilo by sjednocení judikatury Nejvyššího soudu (s uvedením přesvědčivých a pravdivých argumentů) či případně nález Ústavního soudu týkající se této otázky.

3.5 Výše přihlašované pohledávky

Jak již bylo uvedeno, přihlášku pohledávky musí věřitel, jenž není známým zahraničním věřitelem, přihlásit do 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku a po tomto datu již nemůže výši přihlášené pohledávky zvyšovat (částečně vzít zpět ji však může vždy). Vedle jistiny dluhu je tak ve stanovené lhůtě vhodné přihlásit i řádné úroky, úroky z prodlení a případné smluvní pokuty, chce-li věřitel jejich plnění vymáhat⁴⁸. Jak totiž uvádí Ivana Mlejnková⁴⁹, "*dodatečné uplatnění příslušenství již přihlášené jistiny*

---

⁴⁷ Blíže viz kapitola 4.4.3.

⁴⁸ Je na ekonomické úvaze věřitele, zda náklady na přesný výpočet příslušenství a jeho přihlášení nepřesáhnou očekávané plnění z insolvenčního řízení.

⁴⁹ MLEJNKOVÁ, Ivana. *Insolvenční řízení v soudní judikatuře VII.: přihláška pohledávky (část B)*. *Obchodní právo*. Wolters Kluwer, 2012, 2012(6), 214 - 226., včetně judikatury, na kterou ve svém článku

pohledávky není změnou výše přihlášené pohledávky, [...] ale je přihláškou nové pohledávky [...]"

V praxi často panuje nejistota, do jakého dne počítat úroky a úroky z prodlení – zda do dne prohlášení úpadku (včetně), či do dne bezprostředně předcházejícímu dni prohlášení úpadku. Tato nejasnost dle mého názoru pramení z poněkud složitější konstrukce vyjádření obsaženého v ustanovení § 170 písm. a) InsZ, které stanovuje, že *"V insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak, a) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,"*⁵⁰

Vydeme-li z ustanovení § 601 OZ, podle kterého právo vzniká počátkem dne, vzniká poslední právo na úhradu splatných úroků a úroků z prodlení také na počátku dne, v němž byl zjištěn úpadek dlužníka. Uvedený závěr je (bohužel zatím v obou případech jen konkludentně) potvrzen i odbornou literaturou a judikaturou.⁵¹

Další častou otázkou bývá, k jakému dni uvést splatnost úroků. V podrobné úvěrové dokumentaci bývá většinou jejich splatnost stanovena. Nejčastěji měsíční, kvartální či roční. Prozíravější věřitelé obvykle neopomenou do úvěrové smlouvy přidat akcelerační ustanovení pro případ porušení určitých závazků či prohlášení dlužníka, mezi něž obvykle patří i zahájení insolvenčního řízení ohledně dlužníka⁵². Není-li splatnost řádného úroku stanovena dohodou stran, je splatný společně s jistinou dluhu, případně ročně pozadu.⁵³

Výši přihlašované pohledávky je však nutné snížit o výši již realizovaného zajištění, a to i zajištění, které není vlastnictví dlužníka, případně o inkasované plnění z ručení či obdobných zajišťovacích institutů třetích osob, jelikož takovým plněním byla ponížena existující výše zajištěné pohledávky. V této souvislosti je vhodné

---

odkazuje.

⁵⁰ Pro polemiku o smysluplnosti předmětného ustanovení doporučuji RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 294 a násl.

⁵¹ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 46/2015 ze dne 31. července 2017 a RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 298.

⁵² Blíže viz např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 ICdo 88/2014 ze dne 22. prosince 2016.

⁵³ Viz § 1805 odst. 1 OZ.

připomenout, že je-li poskytovatel zajištění, odlišný od přímého dlužníka, rovněž v úpadku, může věřitel do insolvenčního řízení vedeného vůči poskytovateli zajištění přihlásit svou pohledávku pouze do výše hodnoty zajištění.⁵⁴ V opačném případě by se věřitel vystavil riziku sankcí, o kterých bude pojednáno v následujících kapitolách.

3.6 Úročení zajištěné pohledávky po prohlášení úpadku

Prohlášením úpadku na majetek dlužníka úročení pohledávky věřitele nutně definitivně nekončí. Výjimku ze zmíněného pravidla, představovaného ustanovením § 170, písm. a) InsZ, představuje pravidlo obsažené v ustanovení § 171 InsZ, podle něž se (jen) přihlášená zajištěná pohledávka v rozsahu jejího zajištění navyšuje o původně sjednanou úrokovou sazbou řádného úroku, a to ode dne následujícího po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Uvedená výjimka však platí pouze v případě řešení dlužníkovra úpadku reorganizací nebo konkursem s prodejem závodu jedinou smlouvou.⁵⁵ Pohledávka z řádného úroku přirostlého v reorganizaci v souladu s ustanovením § 171 InsZ po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku je pohledávkou za majetkovou podstatou⁵⁶. V případě konkursu se zpeněžením majetkové podstaty dle ustanovení § 290 InsZ se o tyto úroky navyšuje přihlášená zajištěná pohledávka.

V případě řešení úpadku dlužníka reorganizací vůbec nemusí dojít ke zjištění skutečné hodnoty zajištění tržními mechanismy⁵⁷, a proto je nutné pro účely zjištění výše zajištěné části přihlášené pohledávky vycházet ze znaleckého posudku zpracovaného v souladu s ustanovením § 155 InsZ. V takovém případě je dlužník po vyhotovení znaleckého posudku v souladu s ustanovením § 171 odst. 4 InsZ povinen ze zajištěné části pohledávky hradit věřiteli úroky měsíčně.

Výjimka představovaná pravidlem obsaženým v ustanovení § 171 InsZ tak představuje zásadní zvýhodnění pro věřitele zajištěných pohledávek v insolvenčním

---

⁵⁴ Pro přehledné a krátké shrnutí této problematiky odkazují na článek ŽIZLAVSKÝ, Michal. *Zástava třetí osoby a pohledávka banky v insolvenčním řízení*. EPRAVO.CZ [online]. 2012, 6. června 2012, 2012 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zastava-treti-osoby-a-pohledavka-banky-v-insolvencnim-rizeni-83097.html>

⁵⁵ Dle § 290 InsZ.

⁵⁶ Viz § 168 odst. 2, písm. i) InsZ.

⁵⁷ Srovnej § 341 odst. 1 InsZ.

řízení a jejím účelem je zejména ochrana časové hodnoty kapitálu zajištěného věřitele a majetkové podstaty jako celku.⁵⁸

3.7 *Problematika subrogačního regresu*

Uspokojí-li se věřitel, byť i částečně, ze zajištění (ať již věcněprávního či obligačního charakteru) poskytnutého k zajištění dluhů dlužníka třetí osobou (pro účely této kapitoly dále jen "**Poskytovatel zajištění**"), vzniká Poskytovateli zajištění v souladu s ustanovením § 1937 OZ regresní pohledávka vůči dlužníkovi, resp. na něj ze zákona přechází pohledávka věřitele včetně zajištění a souvisejících práv (tzv. pravý subrogační regres). Na obecnou úpravu dále navazuje Insolvenční zákon ustanoveními § 183 odst. 3 InsZ ve spojení s § 18 odst. 1 InsZ, které v takovém případě počítají s možností vstupu Poskytovatele zajištění do insolvenčního řízení namísto původního věřitele.

Ustanovení § 183 odst. 3 InsZ dává Poskytovateli zajištění dvě možnosti, jak se účastnit jako věřitel insolvenčního řízení ohledně dlužníka. První možností je být pasivní a po realizaci zajištění vstoupit (třeba i jen částečně) do pozice původního věřitele na základě jím podané, nepodmíněné přihlášky pohledávky. Takové oprávnění vyplývá z ustanovení § 183 odst. 3, věta druhá, InsZ⁵⁹. Druhou možností, kterou opatrný Poskytovatel zajištění zvolí spíše, je přihlásit regresní pohledávku do insolvenčního řízení jako podmíněnou s uvedením podmínky ve formě plnění na poskytnuté zajištění dluhů dlužníka. V takovém případě se podmíněná pohledávka v souladu s ustanovením § 191 odst. 1 InsZ nepřezkoumává, a to až do doby, kdy přestane v insolvenčním řízení uplatňovat svou pohledávku původní věřitel.⁶⁰ Pro ochranu Poskytovatele zajištění, aby měl jistotu, že původní věřitel bude neblokovat ve vstup Poskytovatele zajištění tím, že

---

⁵⁸ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 299.

⁵⁹ "Jestliže však věřitel takovou pohledávku přihlásí, mohou se jí tyto osoby v rozsahu, v němž pohledávku uspokojí, v insolvenčním řízení domáhat místo něj bez zřetele k tomu, zda ji přihlášily, s tím, že pro jejich vstup do řízení platí přiměřeně § 18; návrh podle tohoto ustanovení mohou podat samy."

⁶⁰ Zde opět narážím na terminologickou nedokonalost Insolvenčního zákona, jelikož bychom správně měli hovořit o zajištěném věřiteli, což by ale mohlo evokovat, že jde o věřitele zajištěných pohledávek podle ustanovení § 2, písm. g) InsZ, což by nebylo správné. Nadále tak budu používat termín "původní věřitel" pro označení věřitele, jehož pohledávka je zajištěna zajištěním ve smyslu Insolvenčního zákona, nebo i jinak (například ručením Poskytovatele zajištění).

nevezme svou původní přihlášku pohledávky v rozsahu obdrženého uspokojení zpět, pak slouží ustanovení §§ 184 a 186 odst. 1 InsZ. Jak názorně ukážu a vysvětlím v kapitole 3.8 níže, nejsou tyto dvě varianty uplatnění regresního nároku za všech okolností zcela rovnocenné.

Za zásadní problém považuji skutečnost, že Insolvenční zákon nijak nereflektuje a pro podmínky insolvenčního řízení blíže nerozvádí zákonnou podřízenost pohledávky Poskytovatele zajištění vůči pohledávce původního věřitele, resp. jejímu zůstatku. Ačkoliv je tak v souladu s ustanovením § 1938 odst. 1 OZ hmotněprávně pohledávka Poskytovatele zajištění ze zákona podřízena neuspokojené části pohledávky původního věřitele, Insolvenční zákon ve svém ustanovení § 172 odst. 2, ani nikde jinde, tuto skutečnost nijak neupravuje a taková pohledávka se v insolvenčním řízení chová jako nepodřízená.

Při nejbližší novelizaci Insolvenčního zákona by proto bylo vhodné doplnit procesní ustanovení § 182 odst. 2 InsZ tak, aby za podřízené pohledávky byly v rámci insolvenčního řízení považovány i podřízené pohledávky podle hmotněprávního ustanovení § 1938 odst. 1 OZ.

3.7.1 Příklad ELMA - THERM

Možnosti subrogace Poskytovatele zajištění se tak podle Občanského zákoníku zásadně liší od možností, které mu nabízel Obchodní zákoník, jelikož za jeho účinnosti měl Poskytovatel ručení možnost pouze nabýt novou pohledávku.⁶¹ Tento fakt byl, po několika desetiletích bezproblémové aplikace v praxi konkursních a insolvenčních řízení, bohužel zásadní ve věci úpadce ELMA – THERM spol. s r.o., který, ač se odehrával podle pravidel Obchodního zákoníku a Zákona o konkursu a vyrovnání, měl nakonec dopad i do úpravy Insolvenčního zákona.

V konkursním řízení ELMA – THERM⁶² přihlásil věřitel Komerční banka, a.s. vůči úpadci zajištěnou regresní pohledávku z titulu poskytnutého plnění na vystavené bankovní záruky za úpadce, přičemž k plnění na tyto bankovní záruky došlo ze strany věřitele až po prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Zástavní právo k zajištění předmětných pohledávek vzniklo zápisem do katastru nemovitostí v souladu s

---

⁶¹ Viz ustanovení § 308 ObchZ a srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 3923/2008 ze dne 29. ledna 2011.

⁶² vedeném Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 27 K 42/2006

ustanovením § 155 odst. 3 ObchZ před zahájením konkursního řízení, následně byl vůči úpadci zahájen konkurs a banka přihlásila mj. jako podmíněné regresní pohledávky z plnění na vystavené bankovní záruky s právem na oddělené uspokojení. Následně banka na tyto bankovní záruky plnila, čímž byla splněna podmínka uvedená v přihlášce pohledávky.

Nejvyšší soud ČR v případě ELMA – THERM⁶³ dospěl k závěru, že bance nevzniklo právo na oddělené uspokojení, jelikož v souladu s ustanovením § 308 ObchZ vznikla přihlášená pohledávka, k níž je právo na oddělené uspokojení uplatňováno, až po prohlášení konkursu na majetek úpadce. Dle dikce ustanovení § 14 odst. 1, písm. e) ZKV pak po prohlášení konkursu nelze nabýt právo na oddělené uspokojení z majetku náležejícího do podstaty. Nejvyšší soud tím zásadně zrelativizoval význam vzniku zajištění k budoucí pohledávce a jeho zápisu do veřejných seznamů. Pro podrobnou polemiku nad (ne)správností rozsudku Nejvyššího soudu v případě ELMA – THERM odkazují na detailní analýzu akcesority zástavního práva od J. Arabasze a P. Boguského⁶⁴.

Netřeba zdůrazňovat, že rozsudek v případě ELMA – THERM měl zásadní dopad na důvěru institucionálních investorů ve fungování konkursních a potažmo i insolvenčních mechanismů. Zejména banky jako subjekty vystavující bankovní záruky, které byly rozsudkem ELMA – THERM v ostatních probíhajících konkursních řízeních ohroženy nejvíce, vnímaly riziko ohrožení vymahatelnosti svých pohledávek velmi citlivě. Odbornou veřejností se navíc šířila nejistota, zda je možné, aby obdobná situace nastala i v insolvenčním řízení vedeném podle Insolvenčního zákona a za účinnosti Občanského zákoníku.

Jakkoliv se postupně odborná veřejnost začala po prvotním překvapení (až zděšení) postupně přiklánět k závěru, že rozsudek ELMA – THERM má dopad pouze na konkursní řízení podle Zákona o konkursu a vyrovnání, zákonodárce pro odstranění pochybností přistoupil k novele Insolvenčního zákona provedené zákonem č. 64/2017 Sb. Touto novelou zákonodárce upřesnil a doplnil mj. ustanovení §§ 109 odst. 1, písm. b), 166 a 167 odst. 1 InsZ tak, aby bylo zřejmé, že účelem Insolvenčního

---

⁶³ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4340/2011 ze dne 26. srpna 2014.

⁶⁴ ARABASZ, Jindřich a Pavel BOGUSKÝ. Akcesorita zajištění dle Nejvyššího soudu – z dobrého sluhu zlym pánem. *Právní rozhledy*. 2016, 2016(5), S. 153 - 181.

zákona je přiznat zajištěným věřitelům právo na uspokojení ze zajištění i v případě, kdy jim zajištěná regresní pohledávka vznikla až po zahájení insolvenčního řízení.

Ačkoliv by tak do budoucna o této otázce neměly v rámci insolvenčních řízení vyvstávat pochybnosti, v rámci běžících konkursů podle Zákona o konkursu a vyrovnání je tato otázka dle mého názoru stále uspokojivě nedořešena, jelikož mám za to, že rozsudek Nejvyššího soudu v případě ELMA – THERM odporuje účelu a smyslu Zákona o konkursu a vyrovnání. Řešením této situace pro poměry Zákona o konkursu a vyrovnání by mohl být snad jen posun v budoucí judikatuře Nejvyššího či Ústavního soudu.

3.8 Spoludlužnictví a ručitelství v reorganizaci

Je-li Poskytovatelem zajištění ručitel, pak Insolvenční zákon pro způsob řešení úpadku reorganizací stanoví ve svém § 356 odst. 3 pravidlo, že "*Práva věřitelů vůči spoludlužníkům a ručitelům dlužníka zůstávají reorganizačním plánem nedotčena.*" Jak vidno, stejné pravidlo se vztahuje vedle Poskytovatelů zajištění i na spoludlužníky a podle judikatury Nejvyššího soudu i na směnečné rukojmí⁶⁵. Osobně nevidím důvod, proč by toto ustanovení nemělo zahrnovat i věcněprávní zajištění poskytnuté Poskytovateli zajištění a doufám, že toto (pravděpodobně) nedopatření bude při nejbližší novelizaci Insolvenčního zákona napraveno. Účelem ustanovení § 356 odst. 3 InsZ má totiž být nadměrně nezesložitovat insolvenční řízení a nezatěžovat třetí osoby, jež se insolvenčního řízení neúčastní, dopady, které jsou v jeho rámci přijaty.⁶⁶

Toto pravidlo považuji na druhou stranu za velmi problematické. Dle mého názoru jeho účel neospravedlňuje rizika, která s sebou do vztahů mezi věřitelem, dlužníkem a Poskytovateli zajištění či spoludlužníky přináší.

Předně je třeba si uvědomit, že na základě ustanovení § 356 odst. 1 InsZ je reorganizační plán obdobou tzv. privativní novace dluhů dlužníka, provedené na základě zákona.⁶⁷ I navzdory obecné akcesoritě zajištění nemá nahrazení zajištěné pohledávky pohledávkou novou, často v nižší výši, vliv na původní závazek ručitelů či spoludlužníků.

⁶⁵ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4410/2015 ze dne 21. prosince 2017.

⁶⁶ HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018 [cit. 2019-04-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-691-3. § 356.

⁶⁷ Viz důvodová zpráva k Insolvenčnímu zákonu, zvláštní část, §§ 352 – 361.

Nabízí se tak otázka, zda může mít tento legislativní nesoulad hmatatelný finanční dopad pro věřitele zajištěných pohledávek. Odpověď si můžeme názorně ilustrovat na následujících příkladech.

Faktický stav, shodný pro všechny varianty postupu věřitele:

<i>Výše pohledávky za dlužníkem</i>	<i>100.000.000 Kč</i>
<i>Zajištění</i>	<i>Ručení do výše 100.000.000 Kč</i>
<i>Bonita ručitele</i>	<i>20.000.000 Kč</i>
<i>Haircut⁶⁸ dle reorganizačního plánu</i>	<i>75 %</i>

Varianta A:

Ručitel (i) nepřihlásí svou podmíněnou pohledávku do insolvenčního řízení a (ii) věřitel inkasuje plnění od ručitele před nabytím účinnosti reorganizačního plánu

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	0
Po plnění ručitelem	80.000.000	20.000.000 (subrogační regres)
Výtěžek		
Insolvenční řízení	20.000.000	5.000.000
Plnění ručitelem (1)	20.000.000	- 20.000.000
Plnění ručitelem (2)	5.000.000	- 5.000.000
Celkem	45.000.000	- 20.000.000

Celkové uspokojení věřitele, za předpokladu, že od ručitele inkasuje i plnění, které ručitel obdržel v insolvenčním řízení, tak ve Variantě A činí 45.000.000 Kč.

Varianta B:

Ručitel (i) přihlásí svou podmíněnou pohledávku do insolvenčního řízení a (ii) věřitel inkasuje plnění od ručitele před nabytím účinnosti reorganizačního plánu

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	100.000.000 (podmíněná)
Po plnění ručitelem	80.000.000	20.000.000 (nepodmíněná) 80.000.000 (podmíněná)
Výtěžek		
Insolvenční řízení	20.000.000	5.000.000
Plnění ručitelem (1)	20.000.000	- 20.000.000
Plnění ručitelem (2)	5.000.000	- 5.000.000
Celkem	45.000.000	- 20.000.000

⁶⁸ Termínem haircut je obvykle označováno reorganizační opatření uvedené v ustanovení § 341 odst. 1, písm. a) Insolvenčního zákona. Vhodnější by však bylo, kdyby Insolvenční zákon s ohledem na novační funkci reorganizačního plánu pracoval např. s výrazem *nahrazení dluhů* namísto *prominutí části dluhů*.

Celkové uspokojení věřitele, za předpokladu, že od ručitele inkasuje i plnění, které ručitel obdržel v insolvenčním řízení, tak ve Variantě B činí rovněž 45.000.000 Kč.

Varianta C:

Ručitel (i) nepřihlásí svou podmíněnou pohledávku do insolvenčního řízení a (ii) věřitel inkasuje plnění od ručitele po nabytí účinnosti reorganizačního plánu

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	0
Výtěžek		
Insolvenční řízení	25.000.000	0
Plnění ručitelem (1)	20.000.000	- 20.000.000
Plnění ručitelem (2)	0	0
Celkem	45.000.000	- 20.000.000

Celkové uspokojení věřitele, za předpokladu, že od ručitele inkasuje i plnění, které ručitel obdržel v insolvenčním řízení, tak ve Variantě C činí stále 45.000.000 Kč.

Varianta D:

Ručitel (i) přihlásí svou podmíněnou pohledávku do insolvenčního řízení a (ii) věřitel inkasuje plnění od ručitele po nabytí účinnosti reorganizačního plánu

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	100.000.000 (podmíněná)
Výtěžek		
Insolvenční řízení	25.000.000	0
Plnění ručitelem (1)	20.000.000	- 20.000.000
Přihlášená pohledávka po výplatě výtěžku a plnění z ručení		
Po plnění z ručení	0	20.000.000 (nepodmíněná) 80.000.000 (podmíněná)
Výtěžek		
Insolvenční řízení	0	5.000.000
Plnění ručitelem (2)	5.000.000	- 5.000.000
Celkem	50.000.000	- 20.000.000

Celkové uspokojení věřitele, za předpokladu, že od ručitele inkasuje i plnění, které ručitel obdržel v insolvenčním řízení, tak ve Variantě D (teoreticky) činí 50.000.000 Kč.

Ačkoliv se může zdát, že Varianta D je pro věřitele výhodnější, mám za to, že nepodmíněná pohledávka ručitele by byla po zařazení na přezkumné jednání popřena s odůvodněním, že ekonomicky jde o shodnou pohledávku s pohledávkou věřitele, na jejíž 100 % již věřitel obdržel plnění dle reorganizačního plánu. Odporovalo by totiž zásadě poměrného uspokojení věřitelů (§ 1 InsZ), kdyby mohl věřitel po dohodě s ručitelem (a to i bez souhlasu dlužníka, viz § 2018 a násl. OZ) vymoci na svou pohledávku v součtu vyšší procento uspokojení než ostatní věřitelé. Takový postup by byl v insolvenčním řízení snadno zneužitelný. Pokud by však nepodmíněná pohledávka ručitele na přezkumném jednání popřena nebyla, je otázkou znění reorganizačního plánu, jak na ni bude, či nebude plněno.

Jak je uvedeno ve Variantě C, na což upozorňuje i Hásová a Moravec⁶⁹, po účinnosti reorganizačního plánu nemohou s ohledem na znění ustanovení § 356 odst. 1 InsZ ručitelé uplatňovat své pohledávky na základě subrogačního regresu v insolvenčním řízení, pokud je nepřihlásili jako podmíněné nebo pokud s nimi reorganizační plán výslovně nepočítá. Stěžejní samozřejmě je, aby svou pohledávku

⁶⁹ Viz HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. 5. *Reorganizační plán*. In: HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 206. ISBN 978-80-7400-715-6.

přihlásil věřitel, jelikož v opačném případě by hrozilo, že se ručitel poukazem na pravidlo obsažené v ustanovení § 2022 OZ plnění z ručení úspěšně, alespoň zčásti, ubrání.

Pravidlo obsažené v ustanovení § 356 odst. 3 InsZ však skrývá ještě další úskalí. Jelikož reorganizační plán je svým způsobem obdobou dohody o narovnání mezi dlužníkem a věřitelem, je možné, že reorganizační plán přizná věřiteli (resp. skupině věřitelů, jejíž je věřitel součástí) výměnou za sníženou výši původního dluhu (*haircut*) jinou, nepeněžitou výhodu, například akcie dlužníka, závazek dlužníka (či investora financujícího reorganizaci dlužníka) nevymáhat dluh vůči věřiteli (resp. jeho skupině věřitelů), kulturní představení pro zaměstnance věřitele zdarma apod. Ukažme si pro přehlednost srovnání opět na názorném příkladu.

Faktický stav, shodný pro obě varianty reorganizačního plánu:

<i>Výše pohledávky za dlužníkem</i>	<i>100.000.000 Kč</i>
<i>Zajištění</i>	<i>Ručení do výše 100.000.000 Kč</i>
<i>Bonita ručitele</i>	<i>100.000.000 Kč</i>
<i>Haircut dle reorganizačního plánu</i>	<i>75 %</i>

Varianta X:

Jediným reorganizačním opatřením dle reorganizačního plánu je 75% haircut pohledávek přihlášených věřitelů

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	0
Po plnění ručitelem	0	100.000.000 (subrogační regres)
Výtěžek		
Insolvenční řízení	0	25.000.000
Plnění ručitelem (1)	100.000.000	- 100.000.000
Celkem	100.000.000	- 75.000.000

Celkové uspokojení věřitele ve Variantě X činí 100.000.000 Kč, tedy shodně jako byla původní výše pohledávky.

Varianta Y:

Jedním reorganizačním opatřením dle reorganizačního plánu je 75% haircut pohledávek přihlášených věřitelů a dalším reorganizačním opatřením je např. nabytí akcií dlužníka věřitelem ("dále jen "**Bonus**"). Poskytnutí nefinančního plnění může mít dva důvody: (i) může dávat ekonomický smysl jak pro věřitele, tak dlužníka a (ii) může být částečnou kompenzací pro věřitele, aby si např. ze dvou variant nabízených reorganizačním plánem vybrali tu s nižším uspokojením (tj. vyšším haircut) nebo delší splatností pohledávek.

	Věřitel (Kč)	Ručitel (Kč)
Přihlášená pohledávka		
výchozí stav	100.000.000	0
Výtěžek		
Insolvenční řízení (1)	25.000.000	0
Insolvenční řízení (2)	Bonus	0
Plnění ručitelem (1)	75.000.000	- 75.000.000
Celkem	100.000.000 + Bonus	- 75.000.000

Jak vidno, jsou-li splněny následující podmínky: (i) reorganizační plán nabízí vedle finančního plnění pro věřitele i hodnotný Bonus a (ii) věřitel požádá ručitele o plnění až po účinnosti reorganizačního plánu (bez ohledu na to, zda si ručitel přihlásil svou pohledávku jako podmíněnou, či nikoliv), činí celkové uspokojení věřitele ve Variantě Y 100.000.000 Kč + Bonus, tedy více než byla původní výše věřitelovy pohledávky.

Takovýto výsledek však považuji z rozporný s dobrými mravy, jelikož věřitel získal na úkor ručitele víc, než mu původně náleželo. Dle mého názoru by mě ručitel v takovém případě odmítnout plnit celý zůstatek do původní výše pohledávky a mělo by dojít k ocenění Bonusu, o který by se následně snížilo plnění ručitele. Jsem si ale vědom skutečnosti, že ocenění Bonusu může být velmi složité a subjektivní, zejména v případech, kdy Bonusem bude například dřívější splatnost dluhů investora vůči věřiteli.⁷⁰

Dalším možným řešením by byla legislativní úprava pravidla obsaženého v ustanovení § 356 odst. 3 InsZ. Považuji zejména za uspokojivě nezodpovězené, zda i s ohledem na akcesoritu ručení je stávající ospravedlnění existence ustanovení § 356

⁷⁰ K obdobnému závěru dospěl i Tomáš Richter in RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 519.

odst. 3 InsZ udržitelné. Jsem přesvědčen, že doposud neproběhla detailní odborná diskuse nad vhodností tohoto ustanovení. Problémem řešení spočívajícího v odstranění pravidla uvedeného v ustanovení § 356 odst. 3 InsZ však je, že bychom riziko inkasa věřitele ve výši přesahující 100 % původní pohledávky nahradili něčím, co bychom mohli nazývat jako *recourse shopping*, jelikož před účinností reorganizačního plánu by měl ručitel povinnost plnit věřiteli 100 % původní zajištěné pohledávky, zatímco po účinnosti reorganizačního plánu jen do nové, restrukturalizované výše pohledávky (viz § 1907 OZ).

S ohledem na uvedený rozbor jsem přesvědčen, že změna současného pravidla obsaženého v ustanovení § 356 odst. 3 InsZ není žádoucí. Předpokládám, že riziko inkasa přesahujícího 100 % původní pohledávky v dohledné době nematerializuje do sporu, který by musely rozhodovat insolvenční soudy. Tato debata tak pravděpodobně zůstane i nadále pouze na akademické úrovni.

3.9 Přihlašování pohledávek zajištěných finančním zajištěním

Jelikož v souladu s ustanovením § 366 odst. 1, písm. b) InsZ nemá Insolvenční zákon vliv na výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění, vzniká otázka, zda pohledávky zajištěné finančním zajištěním do insolvenčního řízení vůbec přihlašovat.

Zde je nutné poznamenat, že zmíněné ustanovení bylo k 4. lednu 2019 novelizováno Novelou insolvenčního zákona tak, že nově nemají ustanovení Insolvenčního zákona vliv pouze výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění, zatímco podle původního znění neměla ustanovení Insolvenčního zákona vliv na finanční zajištění jako celek.⁷¹ Došlo tak k určitému rozšíření působnosti Insolvenčního zákona ve vztahu k pohledávkám zajištěným finančním zajištěním.

Po novele provedené Novelou insolvenčního zákona tak již spíše jen pro vyloučení pochybností dále odstavec 3 v § 366 InsZ doplňuje, že "*Odstavcem 1 písm. d) a odstavcem 2 nejsou dotčena ustanovení tohoto zákona o neplatnosti právních úkonů a o neúčinnosti právních úkonů bez přiměřeného protiplnění, právních úkonů úmyslně*

---

⁷¹ V důvodové zprávě k zákonu č. 307/2018 Sb. se dočteme pouze obecnou informaci o účelu provedených změn: "*Provádí se drobné změny v systematice tohoto ustanovení, aby se tím reagovalo na problémy identifikované v praxi, zejména s ohledem na nová nařízení Evropské unie, např. EMIR.*"

zkracujících, právních úkonů zvýhodňujících a právních úkonů dlužníka, které učinil v rozporu s omezeními stanovenými v důsledku účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení." Odstavec 3 § 166 InsZ evidentně již od změny provedené zákonem č. 139/2011 Sb. obsahuje písařskou chybu, když odkazuje na odstavec 1, písm. d) stejného paragrafu, avšak zjevně má na mysli § 166 odst. 1, písm. b) InsZ. Tato chyba vznikla tím, že novela Insolvenčního zákona provedená zákonem č. 139/2011 Sb. odstranila z textu § 366 odst. 1 původní písmena a) a b) a písmena c) a d) přečíslovala na nová písmena a) a b). Tato změna však nebyla promítnuta do odkazu v ustanovení § 366 odst. 3 InsZ a ani novela provedená Novelou insolvenčního zákona tento nevyhovující stav nenapravila. Není pochyb o tom, že by bylo vhodné tuto nepřesnost při nejbližším legislativním zásahu opravit.

Můžeme tedy shrnout, že pohledávky zajištěné finančním zajištěním spadají do působnosti Insolvenčního zákona a řídí se jím jejich neplatnost a neúčinnost. Naopak z působnosti Insolvenčního zákona je vyňat výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění, jestliže finanční zajištění bylo sjednáno a vzniklo před zahájením insolvenčního řízení (případně za splnění dalších podmínek v den zahájení insolvenčního řízení). S Tomášem Richterem lze tedy souhlasit, že na věřitele pohledávek zajištěných finančním zajištěním se nevztáhne automatické moratorium podle ustanovení § 109 odst. 1, písm. b) InsZ a věřitel tak není Insolvenčním zákonem omezen ve výkonu zajišťovacího práva.⁷²

Za takové situace by se mohlo zdát, že není důvod přihlašovat pohledávku za dlužníkem do insolvenčního řízení. Podrobný výčet důvodů, proč by však takový postup mohl být pro věřitele rizikový, podává se své monografii Tomáš Richter.⁷³ Za nejrizikovější považují paradoxně důvod poslední, a sice že by insolvenční správce úspěšně odporoval účinnost zřízení finančního zajištění a věřitel by následně již nestihl přihlásit svou pohledávku ani jako nezajištěnou. S ohledem na uvedené tak nelze věřitelům než doporučit, aby své pohledávky zajištěné finančním zajištěním do insolvenčních řízení přihlašovali.

---

⁷² RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 186.

⁷³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 187.

3.10 Shrnutí k přihlašování pohledávek nejen zajištěných věřitelů

Na uvedených příkladech jsem se pokusil názorně demonstrovat, jak je důležité, aby věřitel dbal v poměrech insolvenčního řízení zvýšené opatrnosti a postupoval způsobem, který se prima facie může zdát až zbytečný. Nepromyšleným postupem může věřitel již na počátku insolvenčního řízení zatížit svůj postup vadou, kterou nebude v pozdějších fázích insolvenčního řízení již možné napravit. Důvodem jsou zejména přísná procesní pravidla Insolvenčního zákona, který pevně stanovuje lhůty, po jejichž marném uplynutí již není možné úspěšně pohledávku do insolvenčního řízení přihlásit.

Za zásadní nedostatek insolvenční úpravy považuji nevyřešené otázky ohledně umožnění parcelace zajištění, když současná judikatura je v této oblasti velmi nejednotná a nepřesvědčivá.

V právní úpravě reorganizace by bylo vhodné vyjasnit vztah účinných reorganizačních opatření k obecné právní úpravě v oblasti ručení, jelikož reorganizační plán je považován za období privativní novace, což s sebou ve vztahu k ručitelům přináší zásadní otázky a nejasnosti. Tato koncepce privativní novace s sebou nese rizika i v případě přeměny reorganizace v konkurs. Související rizika pak blíže rozeberu v kapitole 7.6.

4 Speciální práva zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení

V této kapitole se zaměřím na speciální práva, která Insolvenční zákon přiznává zajištěným věřitelům s ohledem na jejich důležitou roli při financování dlužníka a v některých případech i v následném insolvenčním řízení. Mezi tato práva můžeme zahrnout privilegované úročení zajištěných částí přihlášených pohledávek, přednostní právo k poskytnutí úvěrového financování dlužníkovi, speciální práva při hlasování, či možnost udílet osobě s dispozičními oprávněními pokyny směřující ke správě či zpeněžení zajištění.

4.1 Úročení zajištěných pohledávek

Jak jsem rozebral již v kapitole 3.6, jednou z hlavních výhod věřitelů zajištěných pohledávek, je úročení jejich pohledávek v souladu s ustanovením § 171 InsZ. Tato výhoda se však netýká všech zajištěných věřitelů, ale jen zajištěných věřitelů v reorganizaci a zajištěných věřitelů v konkursu v případě, že dlužníkův závod byl zpeněžen jedinou smlouvou v souladu s ustanovením § 290 InsZ. Pro detailnější výklad odkazuji na kapitolu 3.6 výše.

4.2 Přednostní právo poskytnout dlužníkovi úvěrové financování

Jedním z důležitých práv zajištěného věřitele je přednostní právo poskytnout dlužníku úvěrové financování po zahájení insolvenčního řízení, zakotvené v ustanovení § 41 InsZ. Účelem tohoto ustanovení je zajistit financování pro další provoz dlužníkovy závodu v podmínkách insolvenčního řízení. Udržení provozu dlužníkovy závodu může být pro stávající věřitele výhodné, protože ať už v reorganizaci (prodejní nebo spočívající v uspokojování pohledávek věřitelů z výnosů podnikání) nebo při prodeji dlužníkovy závodu jedinou smlouvou podle § 290 InsZ zpravidla přinese větší výtěžek do majetkové podstaty, který následně materializuje ve vyšší uspokojení pohledávek věřitelů.

Podle ustanovení § 41 odst. 2 InsZ platí, že "*Nenabídnou-li horší podmínky než nejlepší nabídka, mají dosavadní zajištění věřitelé přednostní právo, aby smlouvy podle odstavce 1 [na poskytnutí úvěrového financování – pozn. aut.] byly uzavřeny s nimi;*"

V reorganizační praxi bývá mezi zajištěnými věřiteli o poskytnutí úvěrového financování dlužníkovi mezi zajištěnými věřiteli relativně velký zájem, a to zejména v reorganizacích, kde obchodní závod dlužníka vykazuje po očištění od existujících dluhů potenciál k další prosperitě a jedním z navrhovaných reorganizačních opatření je kapitalizace pohledávek zajištěného věřitele z poskytnutého úvěrového financování.

Další podmínky poskytnutí úvěrového financování stanoví ustanovení § 42 InsZ. Je však nutné uvést, že v případě absence dalších ujednání jsou pohledávky věřitelů poskytujících dlužníku úvěrové financování pohledávkami za majetkovou podstatou (viz § 168 odst. 1, písm. f)). V rámci řešení úpadku dlužníka konkursem pak zákonodárce vytváří prioritizaci rozdílných pohledávek za majetkovou podstatou, když ustanovením § 305 odst. 2 InsZ zavádí následující pravidlo: *"Nestačí-li dosažený výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty k uspokojení všech pohledávek uvedených v odstavci 1, uspokojí se nejdříve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle § 122 odst. 2, poté pohledávky věřitelů z úvěrového financování, poté poměrně náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a pracovněprávní pohledávky dlužnickových zaměstnanců vzniklé po rozhodnutí o úpadku a poté pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a poté pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně. Výtěžku zpeněžení podle § 298 odst. 2 lze však použít k uspokojení jiných pohledávek až po uspokojení pohledávky zajištěného věřitele."* V rámci reorganizace však preferuje zákonodárce pohledávky z postinsolvenčního úvěrového financování ještě více, když v ustanovení § 357 odst. 1 stanoví: *"Pohledávka věřitele z úvěrového financování, kterou přijal dlužník s dispozičními oprávněními nebo insolvenční správce po povolení reorganizace k dosažení jejího účelu, je pohledávkou za majetkovou podstatou, která se uspokojí před všemi jinými pohledávkami, s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce."*

Tato zákonná preference pořadí uvedených pohledávek vyplývá z faktu, že investice do dlužníka, jenž se nachází v úpadku, je rizikovější než v případě dlužníka, jehož finanční kondice známky úpadku nevykazuje. Proto se zákonodárce rozhodl pravděpodobně za účelem preference udržení provozu závodu dlužníka (tj. udržení mj. výroby a zaměstnanosti) motivovat věřitele, aby takový provoz dlužníkovy závodu tam, kde to dává ekonomický smysl, podpořili. Praxe však ukázala, že riziko ztráty investice

je příliš velká a motivace zákonodárce pouze v podobě povýšení preference pohledávky z úvěrového financování na pohledávku za majetkovou podstatou, je nedostatečná.⁷⁴

Věřitelé, kteří zvažují možnost poskytnutí úvěrového financování dlužníku, proto zpravidla vyžadují poskytnutí zajištění jejich pohledávek⁷⁵ a ostatně i samotný Insolvenční zákon s takovou možností ve svém ustanovení § 41 odst. 1 počítá. Jednodušší je situace v případě, kdy má dlužník k dispozici nezatížená aktiva, která může poskytnout k zajištění dluhů z nově obdrženého úvěrového financování.

Mnohem častější jsou však případy, kdy dlužník (i) již nemá volný majetek, který by mohl nabídnout k zajištění nových pohledávek z úvěrového financování (v praxi zejména proto, že k veškerému majetku či rovnou závodu dlužníka je zřízeno zástavní právo k zajištění předinsolvenčních pohledávek⁷⁶) a (ii) účelem úvěrového financování není akvizice nových aktiv, která by bylo možné nabídnout k zajištění pohledávek z úvěrového financování, ale pokrytí provozních nákladů dlužníka⁷⁷.

V takovém případě má investor, který není zajištěným věřitelem ve smyslu ustanovení § 41 odst. 2 InsZ, právo na participovat *pari passu* na zajištění již existujících (předinsolvenčních) věřitelů zajištěných pohledávek (viz § 357 odst. 2 InsZ), nedohodnou-li se mezi sebou poskytovatel úvěrového financování a zajištěný věřitel jinak⁷⁸. Uvedené pravidlo je tak zároveň i rizikem pro věřitele zajištěných

---

⁷⁴ Viz např. nabídka společnosti RAVAK a.s. k poskytnutí úvěrového financování insolventnímu dlužníku OLEO CHEMICAL a.s. ze dne 23. října 2018 (č.d. MSPH 76 INS 2762/2011-B-413, dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=35500631> [online]. [cit. 2019-04-07].

⁷⁵ Viz např. insolvenční řízení ohledně dlužníka MOTORPAL, a.s., vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. KSBR 37 INS 882 / 2016, kde věřitel dlužníka poskytl úvěrové financování, avšak za podmínky zajištění majetkem dlužníka. Takové nastavení lze již dnes považovat za tržní standard.

⁷⁶ Nezáleží přitom, zda je zástavní právo k závodu zřízeno k zajištění předinsolvenčních pohledávek věřitele poskytujícího úvěrové financování či jiného věřitele, jelikož ani v jednom případě by toto zajištění (za realistického předpokladu, že hodnota zajištění je nižší je výše zajištěných pohledávek) neplnilo pro věřitele poskytujícího úvěrového financování poskytnutého v souladu s § 41 InsZ svou reparační funkci v případě selhání dlužníka s plněním dluhu z úvěrového financování.

⁷⁷ V praxi se pro takové případy však čím dál častěji prosazuje financování tzv. tollingovou strukturou, kde za přesně vymezených podmínek hradí provoz závodu dlužníka přímo investor (viz například insolvenční řízení ohledně dlužníka PILSEN STEEL s.r.o. vedené Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. KSPL 54 INS 13671 / 2012).

⁷⁸ Viz např. úvěrové financování poskytnuté dlužníku MOTORPAL, a.s. (č.d. KSBR 37 INS 882 / 2016-B153 dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=25012857> [online]. [cit. 2019-04-07]).

pohledávek, protože nevyužijí-li svého přednostního práva na poskytnutí zajištění, mohou být nuceni dělit se o své zajištění s novým investorem, který možnosti poskytnout dlužníkovi úvěrové financování využil. I proto je pravidlo o sdílení zajištění omezeno pouze na úvěrové financování poskytnuté dlužníkovi po povolení reorganizace a k dosažení jejího účelu.

Současnou právní úpravu týkající se úvěrového financování insolventního dlužníka považuji za stručnou a nekontroverzní s jedinou výjimkou a tou je snížení uspokojení ze zajištění pro zajištěné věřitele, kteří již nejsou ochotni poskytnout insolventnímu dlužníkovi (další) úvěrové financování.

Za kontroverzí naopak považuji budoucí právní úpravu úvěrového financování po nabytí účinnosti zákona č. 31/2019 Sb., jímž bude oslabena seniorita pohledávek věřitelů z úvěrového financování. Právní úprava účinná od 1. června 2019 však není předmětem této práce.

4.3 Pokyny zajištěných věřitelů

Jednou z dalších výhod, které Insolvenční zákon věřitelům zajištěných pohledávek přiznává, je možnost udílet v konkursu insolvenčnímu správci, případně jiné osobě s dispozičními oprávněními, pokyny ohledně správy a zpeněžení předmětu zajištění jejich pohledávek. V této kapitole blíže rozeberu jednotlivé druhy pokynů zajištěných věřitelů a možné nástrahy, které s sebou přináší.

Oprávnění věřitelů zajištěných pohledávek udílet osobě s dispozičními oprávněními pokyny ke správě věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, které slouží k zajištění jejich pohledávky, je vtěleno do ustanovení § 230 odst. 2 InsZ. Účelem tohoto pravidla je ochrana věřitele zajištěné pohledávky před morálním hazardem ze strany juniorních věřitelů, případně managementu dlužníka, při nakládání s majetkovou podstatou dlužníka, jelikož automatické moratorium po zahájení insolvenčního řízení dopadá i na zajištěné věřitele⁷⁹.

Při udílení pokynů osobě s dispozičními oprávněními ke správě zajištění je však zajištěný věřitel limitován několika omezeními, zejména je povinen hradit náklady spojené s provedením svého pokynu (§ 230 odst. 3 InsZ). Tyto náklady však podle mého nelze zahrnout pod obecné náklady na správu zajištění, jejichž výši Insolvenční

⁷⁹ Blíže viz RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 126 – 127.

zákon limituje na maximálně 4 % z výtěžku zpeněžení zajištění, nesouhlasí-li zajištěný věřitel s vyšší částkou či nerozhodne-li insolvenční soud jinak (§ 298 odst. 2 a odst. 4 InsZ). Zajištěný věřitel tak musí počítat s tím, že udělí-li osobě s dispozičním oprávněním pokyny ke správě předmětu zajištění, ponese veškeré náklady, které v souvislosti s plněním pokynu vzniknou.

Chce-li se zajištěný věřitel těmto nákladům vyhnout, musí se spolehnout na odbornou péči, s níž by správu majetkové podstaty měla vykonávat osoba s dispozičními oprávněními.

Již bylo zmíněno, že věřitelé zajištěných pohledávek mohou rozhodovat i o způsobu zpeněžení svého zajištění (§ 293 odst. 1 InsZ). Problematiku související s tímto institutem rozeberu blíže v kapitole 7.1.

4.4 Hlasování zajištěných věřitelů

Jak jsem již naznačil v úvodní kapitole, věřitelé zajištěných pohledávek bývají jedním z hlavních hybatelů zejména sanačního řešení úpadku dlužníka, přičemž důvody tohoto stavu mohou být různé. Největšími věřiteli zajištěných pohledávek bývají v případě dlužníků většího rozsahu v českých poměrech zpravidla financující banky, případně investiční skupiny, které zajištěné pohledávky od financujících bank odkoupí pro účely akvizice a dalšího provozování závodu dlužníka.

V této kapitole se proto zaměřím zejména na speciální úpravu hlasování zajištěných věřitelů o reorganizačním plánu a složení věřitelského výboru, jelikož Insolvenční zákon přiznává zajištěným věřitelům při těchto hlasování speciální postavení a z hlediska zajištěných věřitelů považuji tato hlasování za klíčová.

4.4.1 Klasická reorganizace

Reorganizace dlužníka obvykle probíhá (či by měla probíhat) v souladu s reorganizačním plánem přijatým věřiteli a schváleným insolvenčním soudem. Věřitelé hlasují o reorganizačním plánu na schůzi věřitelů či distančně za využití hlasovacích lístků podle skupin, přičemž pro přijetí reorganizačního plánu se hlasuje tzv. *podle hlav a výše*, tzn. že je potřeba, aby reorganizační plán schválila většina hlasujících věřitelů každé skupiny, jejíž pohledávky představují nejméně polovinu celkové jmenovité hodnoty pohledávek hlasujících věřitelů této skupiny (§ 347 odst. 1 InsZ). Výjimku

tvoří skupina společníků a členů dlužníka, u níž se má z důvodu zákonné subordinace jejich pohledávek za to, že reorganizační plán přijala.

Věřitele rozdělí do skupin předkladatel v reorganizačním plánu, přičemž musí dodržovat limity stanovené Insolvenčním zákonem, které mu mají bránit ve zjevně oportunistickém chování. Do stejné skupiny tak musí být zařazeni věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy (§ 337 odst. 1 InsZ). Naopak samostatnou skupinu musí tvořit (i) každý zajištěný věřitel, (ii) již zmínění společníci a členové dlužníka a (iii) věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny (viz § 337 odst. 3 a 4 InsZ).

Nesouhlasí-li některý věřitel se svým zařazením do určité skupiny, může požádat insolvenční soud o zařazení do jiné skupiny. V praxi se vyskytují návrhy věřitelů insolvenčnímu soudu na přeřazení jiného věřitele do jiné skupiny. Jsem přesvědčen, že takové návrhy by měly být Insolvenčním soudem odmítnuty, jelikož Insolvenční zákon v ustanovení § 337 odst. 6 jasně hovoří pouze o návrhu dotčeného věřitele nebo předkladatele reorganizačního plánu. Stejný názor zastává i nevelká část odborné veřejnosti, která se touto problematikou doposud zabírala.⁸⁰

Každý věřitel zajištěných pohledávek tedy tvoří samostatnou skupinu, v níž hlasuje o přijetí reorganizačního plánu. Do samostatné skupiny však zajištěný věřitel nepatří s celou svou zajištěnou pohledávkou, nýbrž jen s její částí do výše hodnoty zajištění zjištěné na základě znaleckého posudku (viz § 167 odst. 3 InsZ). S nezajištěnou částí pohledávky "přepadá" do některé ze skupin nezajištěných věřitelů (podle právního postavení a hospodářských zájmů) vytvořených reorganizačním plánem, ve kterých s touto částí pohledávky rovněž hlasuje.

Důvodem požadavku Insolvenčního zákona na samostatnou skupinu pro každého zajištěného věřitele je pravděpodobně různorodost aktiv sloužících k zajištění pohledávek zajištěných věřitelů, a tedy i různorodost jejich nároků.⁸¹ Pro zajištěné věřitele má uvedené pravidlo benefit v tom, že v rámci své skupiny nemohou být přehlasováni a jejich vůle je tak zároveň vůlí skupiny, do níž jsou zařazeni. To je důležité zejména pro následné schvalování reorganizačního plánu insolvenčním

---

⁸⁰ KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 337.

⁸¹ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 500.

soudem, jelikož jednou z podmínek pro schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem je, že jej přijala každá skupina věřitelů.

Nicméně i toto pravidlo má své výjimky. Insolvenční soud může schválit reorganizační plán i přes nesouhlas jakékoliv skupiny věřitelů, pokud byl reorganizační plán schválen alespoň jednou skupinou věřitelů mimo skupiny společníků a členů dlužníka. Učiní tak za předpokladu, že (i) reorganizační plán zajišťuje rovné zacházení s každou zjištěnou pohledávkou v rámci každé skupiny věřitelů, která jej nepřijala, (ii) je-li ve vztahu ke každé takovéto skupině reorganizační plán spravedlivý a (iii) lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že schválení a uskutečnění reorganizačního plánu nepovede k dalšímu úpadku dlužníka nebo k jeho likvidaci, ledaže je likvidace reorganizačním plánem předvídána.⁸²

Takovýto postup nahrazení vůle části (případně i většiny) věřitelů rozhodnutím insolvenčního soudu se nazývá *cram-down*. Spravedlnost reorganizačního plánu vůči jednotlivým skupinám věřitelů pak insolvenční soud poměřuje za pomoci právních domněnek uvedených v ustanovení § 349 InsZ.

Pravidla spravedlnosti uvedená v ustanovení § 349 InsZ jsou přitom vcelku benevolentní. U skupiny společníků a členů dlužníka považují takový postup za správný, jelikož zpravidla nesou svůj podíl viny na osudu dlužníka. I vůči zajištěným věřitelům jej považují za správný, jelikož podmínka spravedlnosti jim zajišťuje, že i přes svůj nesouhlas s reorganizačním plánem neobdrží plnění, jehož hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu by byla nižší než hodnota zajištění stanovená ve znaleckém posudku.

Diskutabilnější je však už úprava ve vztahu k právům nezajištěných věřitelů, kteří jsou úpadkem dlužníka zpravidla postiženi nejcitelněji. Ustanovení § 349 odst. InsZ zní: "*Reorganizační plán se považuje ve vztahu ke každé skupině nezajištěných věřitelů, která ho nepřijala, za spravedlivý, jestliže podle něj má každý věřitel zařazený do takové skupiny získat plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu není nižší než jmenovitá hodnota jeho zjištěné pohledávky s úrokem ke dni účinnosti reorganizačního plánu, nebo jestliže podle něj žádný z věřitelů, jehož pohledávka je podřízena pohledávkám takové skupiny, neobdrží žádné plnění.*"

---

⁸² Viz § 348 odst. 2 InsZ.

Citované ustanovení stanovuje dvě podmínky, z nichž musí nastat alespoň jedna, aby byl reorganizační plán pro skupinu nezajištěných věřitelů považován za spravedlivý.

Je zřejmé, že v praxi první z uvedených podmínek prakticky nikdy nenastane. Proto je zpravidla spravedlnost reorganizačního plánu v případě cram-down z důvodu nesouhlasu skupiny nezajištěných věřitelů odůvodňována podmínkou druhou, tj. že žádný z podřízených věřitelů (tj. skupina společníků a členů dlužníka a věřitelé podřízených pohledávek podle § 172 InsZ) neobdrží na základě reorganizačního plánu žádné plnění. Za těchto podmínek je reorganizační plán ve vztahu ke skupině nezajištěných věřitelů považován za spravedlivý. Nezajištěný věřitel by tak teoreticky mohl na základě reorganizačního plánu obdržet plnění nižší než v konkursu a reorganizační plán by byl ve vztahu k němu stále považován za spravedlivý.

Jak jsem ale uvedl výše, spravedlnost není jedinou podmínkou pro možnost (či spíše povinnost) insolvenčního soudu schválit reorganizační plán. Ustanovení § 348 odst.1, písm. d) InsZ stanovuje podmínku, že každý věřitel, pokud se tohoto práva nevzdá, musí podle reorganizačního plánu získat plnění minimálně ve stejné výši, jaké by mu připadlo v konkursu. Tím je odstraněno riziko uvedené v předcházejícím odstavci a nezajištěný věřitel tak má i při soudním schválení reorganizačního plánu proti vůli jeho skupiny jistotu, že obdrží plnění minimálně ve stejné výši jako by se mu dostalo v konkursu a věřitelé podřízených pohledávek neobdrží plnění žádné.

Výhodou zařazení každého zajištěného věřitele do samostatné skupiny je tak fakt, že nemůže být v rámci skupiny přehlasován jiným zajištěným věřitelem a v případě jeho nesouhlasu s reorganizačním plánem bude muset jeho předkladatel požádat insolvenční soud o cram-down. Nevýhodou je pak logicky opačná situace, kdy má zajištěný věřitel dostatečně velkou zajištěnou pohledávku na to, aby s ní přehlasoval ostatní zajištěné věřitele, avšak kvůli zařazení každého zajištěného věřitele do samostatné skupiny k tomu nedostane příležitost.

Disponuje-li však zajištěný věřitel dostatečně velkou zajištěnou pohledávkou, jejíž nominální výše přesahuje hodnotu zajištění zjištěnou znaleckým posudkem, účastní se zajištěný věřitel s touto nezajištěnou částí pohledávky hlasování ve skupině nezajištěných věřitelů, díky čemuž může ovlivnit výsledek hlasování skupiny nezajištěných věřitelů. K tomuto účelu může dobře posloužit i parcelace, o níž jsem se již zmínil výše. Procesní taktika věřitelů při hlasování o reorganizačním plánu je ostatně

velmi zajímavá oblast insolvenčního práva, která by si bezpochyby zasloužila detailnější zpracování.

4.4.2 Předjednaná reorganizace

Rozdílná pravidla pro hlasování věřitelů o reorganizačním plánu, než uvedená v kapitole 4.4.1 výše, se však aplikují v případě tzv. předbalené či předjednané reorganizace (anglicky tzv. *prepackaged reorganisation* nebo-li zkráceně *pre-pack*). Předjednanou reorganizací Insolvenční zákon rozumí situaci, kdy dlužník společně s insolvenčním návrhem a návrhem na povolení reorganizace předloží insolvenčnímu soudu věřiteli schválený reorganizační plán.

Účelem předjednané reorganizace je zkrátit pro dlužníka rizikové období insolvence a zvýšit šanci na úspěšné sanační řešení úpadku dlužníka. Jak již samotný název napovídá, podstata předjednané reorganizace tkví v jednáních mezi dlužníkem a jeho věřiteli, jejichž cílem je zajistit podporu pro dlužníkem navrhovaný způsob řešení úpadku, resp. jím připravený reorganizační plán. Jakmile dlužník tuto podporu v dostatečné míře získá, předloží insolvenčnímu soudu insolvenční návrh s návrhem na povolení reorganizace a věřiteli schválený reorganizační plán.

Věřitelé v tomto případě tedy nehlasují podle skupin stanovených v reorganizačním plánu. Insolvenční zákon stanoví, že v případě předjednané reorganizace postačí, je-li reorganizační plán přijat většinou všech zajištěných i nezajištěných věřitelů. Skupiny jsou tedy ze zákona jen dvě – zajištění a nezajištění věřitelé a ani není nutné, aby se všichni věřitelé účastnili hlasování, nebo k němu byli vyzváni. Postačí, když dlužník zajistí nadpoloviční podporu reorganizačního plánu každé z obou skupin.

Dalším rozdílem oproti klasickému hlasování o reorganizačním plánu je, že v případě předjednané reorganizace nehlasují věřitelé tzv. podle hlav, ale jen výlučně podle výše jejich pohledávek. Je tak možné, že reorganizační plán bude přijat jediným věřitelem, který disponuje nadpoloviční většinou výše pohledávek ve skupině zajištěných i nezajištěných věřitelů.

Zásadním nedostatkem současné úpravy předjednané reorganizace dle mého mínění však je, že svého cíle dosahuje jen částečně. Je pravdou, že výrazně zkracuje počáteční fázi insolvenčního řízení do rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení, avšak

následně již své kouzlo ztrácí, protože insolvenční soud je v usnesení o povolení reorganizace i nadále povinen jmenovat znalce k ocenění majetkové podstaty dlužníka.⁸³ Nevyhnutelným následkem nového znaleckého posudku je nutná aktualizace předloženého (a již schváleného) reorganizačního plánu, což s sebou nese povinnost o něm nechat věřitele znovu hlasovat, tentokrát však již podle skupin stanovených reorganizačním plánem.⁸⁴

Takový postup s sebou nese celou řadu komplikací. Zejména je možné, že některé pohledávky budou před druhým hlasováním vzaty zpět nebo že v prvním hlasování (rozděleném jen na zajištěné a nezajištěné věřitele) bude reorganizační plán schválen a v druhém již nikoliv. Mám za to, že druhé z uvedených rizik by měl být předkladatel schopen si ohlídat, jelikož by měl takovýto vývoj insolvenčního řízení předvídat.

Složitější je však situace v případě, že se v mezidobí změní hodnota majetkové podstaty a podporovatelé reorganizačního plánu mezi zajištěnými věřiteli v návaznosti na nový znalecký posudek ztratí potřebné většiny k jeho přijetí. Toto riziko bude násobně vyšší v případě, kdy mezi předložením předjednaného reorganizačního plánu a hlasováním o jeho aktualizované verzi uběhne několik let.⁸⁵ S ohledem na skutečnost, že v průběhu insolvenčního řízení bude hodnota majetkové podstaty dlužníka zpravidla spíše klesat, bude neúměrné protahování tohoto mezidobí k neprospěchu zejména zajištěných věřitelů, pokud hodnota zajištění přestane dostačovat k jejich úplnému uspokojení. Riziko neúspěchu s přijetím reorganizačního plánu v takovém případě však mitiguje fakt, že v druhém hlasování o reorganizačním plánu již bude mít každý zajištěný věřitel svou skupinu a nesouhlas některých zajištěných věřitelů bude možné překonat s využitím procedury cram-down.

Zajímavou otázkou je, co se stane, když některé z pohledávek, díky nimž byl předjednaný reorganizační plán přijat zákonem požadovanou většinou, nebudou v

---

⁸³ Viz § 153 odst. 1 InsZ ve spojení s § 155 odst. 1 InsZ.

⁸⁴ Viz § 350 odst. 3 InsZ.

⁸⁵ Viz např. insolvenční řízení sp. zn. MSPH 76 INS 2762 / 2011 vedené Městským soudem v Praze ohledně dlužníka OLEO CHEMICAL a.s., v němž dlužník přistoupil k insolvenčnímu návrhu s návrhem na povolení reorganizace a věřiteli schváleným reorganizačním plánem již 9. února 2017 a po několika zrušujících nálezech Ústavního soudu ani do 9. dubna 2019 nebylo věřiteli hlasováno o aktualizovaném reorganizačním plánu.

následném přezkumu zjištěny. Jak jsem již uvedl, dlužník potřebuje pro přijetí předjednaného reorganizačního plánu získat (i) nadpoloviční podporu z výše všech zajištěných pohledávek a (ii) nadpoloviční podporu z výše všech nezajištěných pohledávek. Jelikož Insolvenční zákon nenabízí vodítko, jaké pohledávky mají být započítávány do kvora, v insolvenční praxi dlužníci zpravidla pro vyloučení pochybností počítají kvorum ze všech známých pohledávek, tj. sporných i nesporných. To však neznamená, že by do kvora měly být započítávány pohledávky zjevně neexistující a smyšlené.

Může však nastat situace, kdy (kumulativně) (i) dlužník nezapočítal do kvora pohledávky, o jejichž existenci buď nevěděl, nebo je mylně v dobré víře považoval za neexistující, (ii) následně věřitel bude v jejich přezkumu úspěšný a (iii) kdyby dlužník tyto pohledávky do kvora započítal, tak by předjednaný reorganizační plán nemusel být schválen.

Pokud je mi známo, taková situace nastala v poměrech Insolvenčního zákona doposud pouze v insolvenčním řízení sp. zn. MSPH 76 INS 2762 / 2011 ohledně dlužníka OLEO CHEMICAL a.s. a Ústavní soud se k ní vyslovil⁸⁶ tak, že insolvenční soud má v souladu s dosavadní judikaturou⁸⁷ povinnost zabývat se správností seznamu závazků dlužníka, a to i bez návrhu. Od nich se totiž odvíjí i posouzení oprávněnosti přihlášených pohledávek jednotlivých věřitelů, kteří se následně mohou podílet na schválení reorganizačního plánu. Insolvenční soud proto musí, dle názoru Ústavního soudu, i bez námitek některého z věřitelů zkoumat obsah a pravdivost dlužníkem předložených seznamů, stejně jako musí posoudit naplnění zákonných podmínek pro povolení reorganizace či schválení reorganizačního plánu.

Citovaný závěr Ústavního soudu považuji za nesprávný, jelikož popírá základní zásady, principy a zákonitosti insolvenčního řízení. Jinými slovy Ústavní soud požaduje po insolvenčním soudu, aby ještě před stanovením lhůty k přihlašování pohledávek provedl přezkum dlužníkem předloženého seznamu závazků a prizmatem výsledku takového přezkumu posoudil návrh na povolení reorganizace s předloženým předjednaným reorganizačním plánem. Je na první pohled zřejmé, že k takovému přezkumu insolvenční soud za prvé nemá v této fázi insolvenčního řízení dostatek

---

⁸⁶ Viz Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II.ÚS 1162/17 ze dne 18. ledna 2018.

⁸⁷ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 24/2013 ze dne 30. dubna 2015.

podkladů a za druhé k němu nemá ani zákonné zmocnění, jelikož přezkum pohledávek věřitelů náleží výhradně insolvenčnímu správci.

Dle mého názoru by se měl insolvenční soud v takové situaci omezit na zkoumání poctivosti jednání dlužníka, přičemž vzniknou-li kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení důvodné pochybnosti o poctivém záměru dlužníka, je dán podnět pro zamítnutí reorganizačního plánu či přeměnu reorganizace v konkurs.

4.4.3 Hlasování věřitelů zajištěných pohledávek o reorganizačním plánu ve skupinách nezajištěných věřitelů

V praxi jsem se setkal se zajímavým názorem, že reorganizační plán může stanovit pravidlo, že zajištěný věřitel se s částí pohledávky, která převyšuje hodnotu zajištění, neúčastní hlasování ve skupině nezajištěných věřitelů. Jinými slovy, že hlasuje pouze jako zajištěný věřitel a s částí pohledávky převyšující hodnotu zajištění zjištěnou znaleckým posudkem se neúčastní hlasování o reorganizačním plánu ve skupině nezajištěných věřitelů. Takový postup považuji za neobhajitelný a níže uvedu důvody, které mě k tomu závěru vedou.

Stěžejní je v tomto případě ustanovení § 167 odst. 3 InsZ, které stanovuje, že nad hodnotu zajištění zjištěnou znaleckým posudkem se pohledávka zajištěného věřitele považuje za nezajištěnou. S nezajištěnou pohledávkou však dle mého názoru věřitel nemůže hlasovat v samostatné skupině zajištěného věřitele, protože by v této skupině vystupoval i v roli nezajištěného věřitele a pak by tato skupina již nebyla samostatnou skupinou zajištěného věřitele.

Dalším důvodem je, že věřitelé dlužníka při reorganizaci mají být reorganizačním plánem rozděleni do skupin tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy (§ 337 odst. 1 InsZ). Pokud by samostatná skupina zajištěného věřitele měla obsahovat i jeho nezajištěnou část pohledávky, nevystupoval by v obou těchto rolích jako věřitel se shodným právním postavením. Část pohledávky, která je považována za nezajištěnou, se svým právním postavením a hospodářskými zájmy bezpochyby blíží spíše obecným pohledávkám nezajištěných věřitelů než pohledávce zajištěné.

V této souvislosti je však ještě nutné se zamyslet, zda je možné se reorganizačním plánem odchýlit od uvedených pravidel Insolvenčního zákona. Dle

mého názoru nikoliv, jelikož uvedená pravidla jsou procesního charakteru a i když je reorganizačním plánem možné měnit některá hmotněprávní uspořádání, aplikace procesních pravidel by jím vylučována být neměla.

Chce-li předkladatel reorganizačního plánu z nějakých důvodů zabránit přepadu nezajištěné části pohledávky zajištěného věřitele do skupiny obecných nezajištěných věřitelů (většinou s pohledávkami z obchodního styku), nabízí se možnost vytvořit pro nezajištěnou část pohledávky zajištěného věřitele samostatnou skupinu. S ohledem na požadavek ustanovení § 337 odst. 1 InsZ by tento postup měl být dle mého názoru obhajitelný, neboť nezajištěná část pohledávky zajištěného věřitele (například z úvěrového financování) nemusí mít shodné právní postavení či hospodářské zájmy jako nezajištění pohledávky obchodních partnerů dlužníka.

4.4.4 Vliv zajištěných věřitelů na složení věřitelského výboru

Věřitelé zajištěných pohledávek, ač se jich zpravidla insolvenčního řízení účastní nepoměrně méně než věřitelů nezajištěných, mají posílené postavení při rozhodování o složení věřitelského výboru.

Ustanovení § 57 odst. 1 InsZ totiž stanoví, že členů věřitelského výboru navržených nezajištěnými věřiteli musí být vždy nejméně tolik, kolik členů navržených zajištěnými věřiteli. Insolvenční zákon nestanoví povinnost zajištěným věřitelům navrhopat pro členství ve věřitelském výboru jen zajištěné věřitele. Může se tedy stát, že zajištěný věřitel navrhne do věřitelského výboru *za zajištěné věřitele* i nezajištěného věřitele. Stejnou možnost mají i nezajištění věřitelé.

Je tedy možné, aby se věřitelský výbor skládal například jen z nezajištěných věřitelů, pokud budou nezajištění věřitelé navrženi do věřitelského výboru zajištěnými věřiteli? Jsem přesvědčen, že tomu nic nebrání a takový postup byl již úspěšně testován v Insolvenčním řízení JOB AIR⁸⁸ a insolvenčním řízení ohledně dlužníka STARÝ TIMBER s.r.o. (dříve LESS & TIMBER s.r.o.)⁸⁹.

---

⁸⁸ Viz část protokolu Krajského soudu v Ostravě o přezkumném jednání sp. zn. KSOS 36 INS 546 / 2014 ze dne 25. června 2014 o volbě věřitelského výboru. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=12988672>.

⁸⁹ Viz část 7) VI. zápisu Krajského soudu v Praze č. j. KSPH 37 INS 24574/2012-B-46 ze schůze věřitelů konané dne 23. ledna 2013 ohledně volby věřitelského výboru dlužníka. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=6445198>.

4.5 Shrnutí speciální úpravy práv zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení

V této kapitole jsem rozebral některá nejzásadnější speciální oprávnění zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení. Lze shrnout, že tato úprava s sebou nepřináší zásadnější výkladové nejasnosti, avšak vedle práv přináší věřitelům zajištěných pohledávek i určitá rizika (jako například v případě (ne)využití práva na přednostní poskytnutí úvěrového financování insolventnímu dlužníkovi) a náklady (jako třeba v případě využití možnosti udílet osobě s dispozičními oprávněními pokyny ke správně či zpeněžení zajištění).

Právní úprava hlasování ve vztahu k věřitelům zajištěných pohledávek pak skýtá určitá rizika zejména pro předkladatele reorganizačního plánu, zatímco samotným věřitelům zajištěných pohledávek naopak otvírá dveře k určité míře taktizování při hlasování o přijetí reorganizačního plánu.

5 Popěrné úkony

Po fázi přihlašování pohledávek následuje v insolvenčním řízení zpravidla fáze jejich přezkumu. Přezkum provádí insolvenční správce na přezkumném jednání nařízeném za tímto účelem insolvenčním soudem. Insolvenční správce může při přezkumu popírat pravost, výši a pořadí pohledávky, přičemž toto své popření může vzít po dobu, po kterou se k pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží, zpět.⁹⁰ Popěrné oprávnění má mimo přezkumné jednání vedle insolvenčního správce i dlužník a jakýkoliv přihlášený věřitel (nepřísluší tedy věřitelům pohledávek za majetkovou podstatou a jim naroveň podstavených).

Popěrné úkony činěné insolvenčním správcem a dlužníkem nevyvolávají v praxi zásadnější diskuse, proto si dovoluji je v rámci této práce blíže nerozebírat a zaměřím se v dalším textu spíše na popěrné úkony činěné přihlášenými věřiteli (s výjimkou kapitoly 5.6). Zejména pro zajištěné věřitele totiž nabývají popěrné úkony a jejich vliv na pořadí jejich pohledávky zásadního významu.

5.1 Využití popěrných úkonů v praxi

Přihlášený věřitel může mít nespočet pohnutek pro popírání přihlášených pohledávek jiných věřitelů. Mezi nejčastější z nich však v případě dlužníků, jejichž závod vykazuje provozní potenciál, bezesporu patří různé procesní strategie pro získání závodu dlužníka. Je sice pravdou, že v souladu s ustanovením § 336 odst. 4 InsZ nemá popření pohledávky přihlášeným věřitelem po dobu trvání reorganizace vliv na zjištění popřené pohledávky, avšak (i) ne každý úpadek podnikatele většího rozsahu je řešen reorganizací, jelikož v úvahu připadá i konkurs se zpeněžením závodu dlužníka jedinou smlouvou (§ 290 odst. 1 InsZ) a (ii) existuje celá řada důvodů, pro které je insolvenční soud oprávněn přeměnit reorganizaci v konkurs (viz § 353 InsZ).

I z těchto důvodů je pro obezřetné věřitele vhodné dbát zvýšené opatrnosti a využívat (nikoliv však zneužívat) svého popěrného práva i při povolené reorganizaci, jakkoliv se takový krok může na první pohled zdát nadbytečný.

---

⁹⁰ Blíže viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 18/2009 ze dne 16. prosince 2009.

5.2 Vybrané náležitosti popěrných úkonů

Insolvenční zákon ve svém ustanovení § 200 odst. 1 mj. uvádí, že popření pohledávky přihlášeným věřitelem musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle Občanského soudního řádu a musí být podáno na formuláři, jehož náležitosti stanoví právní předpis. V insolvenční praxi se v nedávné době vyskytly nejasnosti, zda by mělo popření pohledávky podané na předepsaném formuláři obsahovat i žalobní petit v souladu s ustanovením § 79 odst. 1 OSŘ⁹¹.

Jakkoliv se tento požadavek může zdát na první pohled nesmyslný, Insolvenční zákon jasně stanovuje, že splněny musí být oba požadavky současně, tj. popření musí (i) být podáno na stanoveném formuláři a (ii) mít stejné náležitosti jako žaloba podle Občanského soudního řádu, mezi než patří i uvedení, čeho se žalobce domáhá.

K uvedené problematice zaujal Vrchní soud v Praze dle mého názoru zcela správný postoj, když uvedl, že řádným vyplněním předepsaného formuláře pro popěrné úkony je nade vší pochybnost zřejmé, čeho se popírající věřitel domáhá. Předepsaný formulář ostatně ani neumožňuje navrhnout znění výroku, přičemž stěžejní je hledisko obsahové, nikoliv formální.⁹²

V této souvislosti lze však doporučit, aby formuláře, jež Ministerstvo spravedlnosti ČR na svých stránkách zveřejňuje⁹³, lépe refletovaly obsahové požadavky ustanovení Insolvenčního zákona.

5.3 Výše soudních poplatků ve vztahu k popěrným úkonům

Ve shora zmíněném insolvenčním řízení ohledně dlužníka OLEO CHEMICAL, a.s. se objevila i další zajímavá právní otázka, která, se týká výše soudních poplatků v incidenčních sporech při popírání pohledávek přihlášeným věřitelem.

V insolvenční praxi se lze setkat s případy, kdy insolvenční soud vyměří popírajícímu věřiteli soudní poplatek podle počtu popíraných pohledávek⁹⁴. Přihlásil-li tak věřitel jednou přihláškou například 50 jednotlivých pohledávek a jiný věřitel je

---

⁹¹ Viz Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. MSPH 76 INS 2762/2011-B61 ze dne 11. května 2017 ve věci dlužníka OLEO CHEMICAL, a.s. (dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=28945896> [online]. [cit. 2019-04-13]).

⁹² Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1235/2017 ze dne 23. srpna 2017.

⁹³ Dostupné na: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR> [online]. [cit. 2019-04-14]).

všechny popře, insolvenční soud vyměří popírajícímu věřiteli soudní poplatek za každou popřenou pohledávku, tedy 50 krát 5.000 Kč⁹⁵, celkem 250.000 Kč.

Položka 13 přílohy 1 Zákona o soudních poplatcích přitom obsahuje i odstavec pátý, který stanoví, že "*Poplatek podle písmene a) a d) této položky se vybere za návrh pouze jednou.*" Některými insolvenčními soudy je však toto ustanovení vykládáno tak, že popření každé jednotlivé pohledávky je samostatným návrhem, za nějž má být vybrán soudní poplatek. Přitom v případech, kdy věřitel přihlásil přihláškou několik pohledávek jako jednu pohledávku hromadnou, která je následně jiným věřitelem popřena, vyměří insolvenční soud poplatek pouze jeden, a to ve výši 5.000,- Kč celkem⁹⁶.

Uvedený postup dle mého názoru odporuje základním principům insolvenčního řízení, jelikož by pak byli věřitelé motivováni přihlašovat své pohledávky stejného typu jednotlivě, nikoliv jako pohledávku hromadnou, která by tak ztratila své opodstatnění. Uvedeným postupem by totiž s ohledem na shora nastíněnou argumentaci snižovali riziko popření svých pohledávek jiným přihlášeným věřitelem. Tento názor podporuje ostatně i samotná textace Zákona o soudních poplatcích, přičemž dle mého názoru není udržitelný závěr, že návrhem zmiňovaným v ustanovení odstavci 5 Položky 13 přílohy 1 Zákona o soudních poplatcích se rozumí popření každé jednotlivé pohledávky.

Soudní poplatek v incidenční sporu dosahující statisícové výše bude přitom s ohledem na průměrné uspokojení věřitelů v českých insolvenčních řízeních znamenat, že jej popírající věřitel pravděpodobně nebude ochoten zaplatit, aby ještě více nezvyšoval riziko škody, která mu v souvislosti s úpadkem dlužníka vznikla. V některých případech může dokonce vyměřený soudní poplatek přesáhnout výši uspokojení či výši součtu nominálních hodnot popíraných pohledávek. Přidáme-li k tomu nejistý výsledek incidenčního sporu či kreditní riziko na straně popíraného věřitele, mohou být překážky pro využití popěrných úkonů v některých případech příliš vysoké. Úkolem soudních poplatků by však nemělo být bránění spravedlnosti. Měly by

---

⁹⁴ Viz např. Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 176 ICm 3118/2017 ze dne 21. ledna 2019 (dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=36559564> [online]. [cit. 2019-04-13]).

⁹⁵ Viz Položka 13 odst. 1, písm. a) přílohy 1 Zákona o soudních poplatcích.

⁹⁶ Viz např. Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 176 ICm 5183/2017 ze dne 21. ledna 2019 (dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=32079258> [online]. [cit. 2019-04-13]).

pouze strany sporu odrazovat od svévolného uplatňování práva prostřednictvím soudního systému.

Návrh je proto v tomto kontextu nutno vykládat jako žalobu podanou na předepsaném formuláři, již se zahajuje incidenční spor. Z tohoto důvodu se kloním k závěru, že bez ohledu na počet popřených pohledávek jedné přihlášky by měl být za jeden návrh na popření pohledávek vybrán pouze jeden poplatek ve výši 5.000,- Kč v souladu s ustanoveními odst. 1, písm. a) a odst. 5 Položky 13 přílohy 1 Zákona o soudních poplatcích.⁹⁷

5.4 Sankce za svévolné uplatňování popěrných úkonů

Již jsem uvedl, že považuji za vhodné, aby věřitelé využívali své popírací právo i v prostředí reorganizace, ačkoliv v jejím průběhu nemá popření dle ustanovení § 336 odst. 4 InsZ na zjištění popřené pohledávky vliv. V takovém případě je však vhodné uvést, že popírání pohledávek jiných věřitelů by nemělo probíhat svévolně či snad jen pro jistotu, protože popřenému věřiteli způsobuje minimálně finanční a časové náklady na obhajobu své pohledávky a zatěžuje soud další spornou agendou.

K eliminaci svévolných popěrných úkonů přihlášených věřitelů slouží již zmíněná povinnost k úhradě soudního poplatku. Není ale jediným eliminačním faktorem, jelikož popírající věřitel musí vzít v úvahu i svou povinnost obsaženou v ustanovení § 202 odst. 3 a 4 InsZ. Jednak je tedy povinen složit u insolvenčního soudu jistotu ve výši 10.000,- Kč na náklady řízení o incidenčním sporu a rovněž je na návrh popřené pohledávky povinen složit i jistotu na náhradu škody nebo jiné újmy, která by vznikla věřiteli popřené pohledávky nedůvodným popřením jeho pohledávky.

Toto ustanovení považuji za velmi obecné, když podle něj odpovídá popírající věřitel nejen za škodu, ale i za jakoukoliv jinou újmu, která může popřenému věřiteli v důsledku popření jeho pohledávky vzniknout. Je zřejmé, že taková odpovědnost je pojata značně široce a dává popíranému věřiteli široký prostor ke konstrukci případné újmy.

Druhým znakem odkazovaného ustanovení je, že odkazuje na přiměřené použití ustanovení Občanského soudního řádu o jistotě u předběžných opatření. Těmito ustanoveními měl zákonodárce zjevně na mysli ustanovení § 75b a násl. OSŘ. Dle

---

⁹⁷ Ke stejnému závěru dospěl i Vrchní soud v Praze v Usnesení sp. zn. 103 VSPH 556/2014 ze dne 17. února 2015.

mého názoru by tak insolvenční soud měl vybrat další jistotu ve výši 10.000,- Kč, nebo 50.000,- Kč, jde-li o incidenční spor mezi podnikateli, případně jiné výši stanovené s přihlédnutím k poměrům daného případu.

5.5 Popření pořadí přihlášené pohledávky

Jak jsem uvedl v úvodu této kapitoly, předmětem popěrného práva mohou být pravost, výše a pořadí pohledávky, přičemž pravostí se rozumí vznik a existence pohledávky, výší její přihlášená výše a pořadím právo na její přednostní uspokojení. Právě popírání pořadí nabývá na významu zejména ve vztahu k pohledávkám zajištěných věřitelů.

Máme-li si věřitele nějak systematicky rozčlenit podle pořadí uspokojení⁹⁸ v insolvenčním řízení, můžeme je rozdělit na: (i) věřitele zajištěných pohledávek⁹⁹, (ii) věřitele pohledávek za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené, (iii) obecné nezajištěné věřitele, a (iv) věřitele podřízených pohledávek (§ 172 InsZ).

Ačkoliv věřitelé ad (ii) nepřihlašují své pohledávky formou přihlášky pohledávky a ustanovení § 195 InsZ hovoří jen o možnosti popírání pořadí uvedeného v přihlášce pohledávky a o popírání práva na uspokojení ze zajištění, je v souladu s ustanovením § 203a InsZ možné popírat i pořadí věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a jim na roveň postavených. S věřiteli těchto pohledávek nenakládá dle mého názoru Insolvenční zákon spravedlivě, když dovoluje popírání jejich pořadí a zároveň jim nepřiznává popěrné právo.

V případě zajištěných pohledávek je právo na přednostní uspokojení odvozováno právě od jejich zajištění. Je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, je tím popíráno i její pořadí (§ 195 InsZ)¹⁰⁰. Poněkud matoucí je situace u zajištěných pohledávek za Poskytovateli zajištění podle ustanovení § 166 InsZ, kdy se popření pořadí rovná popření pravosti a částečné popření pořadí je ve výsledku popřením výše takové pohledávky¹⁰¹.

---

⁹⁸ Tzn. s vyloučením pohledávek podle § 170 InsZ, které se v insolvenčním řízení neuspokojují.

⁹⁹ Aniž bychom pro zjednodušení rozlišovali mezi věřiteli zajištěnými podle § 2, písm. g) a § 166 InsZ.

¹⁰⁰ Viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 24/2012 ze dne 29. ledna 2015.

¹⁰¹ MLEJNKOVÁ, Ivana. *Insolvenční řízení v soudní judikatuře VIII.: Přezkoumání přihlášených pohledávek*. Obchodní právo. Wolters Kluwer, 2012, 2012(11), 392 - 411.

5.6 Vliv popěrných úkonů na hlasovací právo věřitele

Ustanovení § 50 odst. 1 InsZ obsahuje obecné pravidlo, že hlasovací právo náleží všem na schůzi přítomným věřitelům, nestanoví-li Insolvenční zákon jinak. Na toto ustanovení dále navazuje § 51 odst. 1 a odst. 2 InsZ, který stanoví, že věřitelé, jejichž pohledávka byla insolvenčním správcem popřena, mohou v rozsahu popření hlasovat, usnese-li se na tom schůze věřitelů, popřípadě insolvenční soud. Mám za to, že by bylo vhodné ustanovení § 51 odst. 1 InsZ doplnit v tom smyslu, že vliv na přiznání hlasovacího práva má pouze popření pravosti nebo výše přihlášené pohledávky.

Podáním doručeným insolvenčnímu soudu nejméně 7 dnů před konáním schůze věřitelů může kterýkoliv věřitel navrhnout, aby bylo o hlasovacím právu kteréhokoliv věřitele rozhodnuto odlišně od seznamu přihlášených pohledávek, přičemž důkazy ke vzneseným tvrzením je možné doplnit ještě 2 pracovní dny před dotčenou schůzí věřitelů (§ 52 odst.2 InsZ). Tímto úkonem je možné požadovat přiznání hlasovacích práv k popřené pohledávce i navrhopat odebrání hlasovacích práv zjištěné pohledávky. Důvodem takového návrhu může být třeba některý z důvodů zákazu hlasování uvedených v ustanovení § 53 InsZ, pokud si některý z věřitelů není jistý, že insolvenčnímu soudu je existence důvodu pro zákaz hlasování dotčeného věřitele známa.

V souvislosti s návrhy na přiznání či odebrání hlasovacího práva se nabízí otázka, jaký by byl správný postup insolvenčního soudu v případě, kdy by věřitel zjištěné pohledávky nejprve přede dnem schůze věřitelů hlasoval prostřednictvím hlasovacího lístku a následně by mu bylo insolvenčním soudem v souladu s ustanovením § 52 odst. 2 InsZ na schůzi věřitelů hlasovací právo odebráno. Mám za to, že takovým postupem by nemělo být možné obejít účel ustanovení § 52 odst. 2 InsZ a že by insolvenční soud měl v takovém případě posuzovat platnost hlasovacího lístku k okamžiku hlasování na schůzi věřitelů, tedy že by k takovému hlasu nemělo být při hlasování přihlíženo. Nejsem si však vědom judikurního řešení této otázky a s ohledem na fakt, že předmětné ustanovení bylo do Insolvenčního zákona zakotveno s účinností teprve od 1. července 2017, je pravděpodobné, že insolvenční soudy takový rozpor ještě neřešily.

5.7 Shrnutí k popěrným úkonům

Ačkoliv si často věřitelé si nejsou plně vědomi důsledků, které pro ně může mít nevyužívání věřitelských popěrných úkonů v reorganizaci, nepanuje mezi nimi ani dostatečné povědomí o důsledcích zneužívání institutu popěrných úkonů. Napravení tohoto stavu je však spíše úkolem pro právní poradce než zákonodárce.

Právní úprava popěrných úkonů dle mého názoru neobsahuje nedostatky zásadního charakteru, avšak bylo by vhodné vyřešit vybrané nejasnosti. Jedná se zejména o nejednotný postup insolvenčních soudů při vyměřování poplatků za popěrné úkony, obsah formulářů pro popírání pohledávek či hlasování formou hlasovacího lístku při následném odebrání hlasovacích práv.

6 Sankce za nesprávné uplatňování pohledávek

Aby věřitelé nezákonně neovlivňovali insolvenční řízení tím, že přihlásí své pohledávky v nadhodnocené výši či v lepším pořadí, stanoví Insolvenční zákon určité sankce, jejichž účelem je zejména odradit věřitele od podobně oportunistického jednání.

V první řadě je potřeba uvést, že Insolvenční zákon nestanoví pro věřitele žádné sankce, pokud uplatní svou pohledávku v nižší výši nebo horším pořadí, než jaké mu ve skutečnosti náleží. Takový postup jde k tíži věřitele, jelikož se zpravidla domůže nižšího uspokojení, avšak nijak tím nesníží ani neohrozí uspokojení jiných věřitelů – spíše naopak. Z řečeného však existuje jedna výjimka, a to v případě přihlášení zajištěné pohledávky částečně jako nezajištěné při způsobu řešení dlužníkovy úpadku formou oddlužení, což by ve výsledku byla již v kapitole 3.4 zmíněná parcelace.¹⁰²

Pokud naopak věřitel uplatňuje v insolvenčním řízení pohledávku ve vyšší výši nebo lepším pořadí, než které mu náleží, uplatní se sankce stanovené v §§ 178 až 182 InsZ. Za skutečnou výši pohledávky a její pořadí se přitom považuje stav zjištěný v rámci přezkumného řízení, případně incidenčního sporu zahájeného v návaznosti na popěrné úkony insolvenčního správce, dlužníka či přihlášeného věřitele.¹⁰³

Insolvenční zákon je dle mého názoru v oblasti ukládání sankcí značně nepřehledný a vhodnější strukturování těchto ustanovení by jeho přehlednosti bezpochyby prospělo. Níže se proto pokusím přehledně zformulovat postihované jednání a sankce, které za ně hrozí.

Insolvenční zákon sankcionuje v souvislosti s přihlašování pohledávek v zásadě tři situace: (i) přihlášení nezajištěné pohledávky v nadhodnocené výši, (ii) přihlášení zajištěné pohledávky v nadhodnocené výši a (iii) přihlášení pohledávky v lepším pořadí. Je přitom nutné uvést, že za pohledávku je zde nutno považovat každou jednotlivou pohledávku, nikoliv přihlášku pohledávky jako celek.¹⁰⁴

---

¹⁰² K tomu blíže viz Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 103 VSPH 514/2016 ze dne 23. listopadu 2016.

¹⁰³ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1133/2010 ze dne 31. března 2011.

¹⁰⁴ Viz Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 VSOL 46/2009 ze dne 26. března 2009.

6.1 Sankce za přihlášení nezajištěné pohledávky v nadhodnocené výši

Sankce ohledně přihlášení nezajištěné pohledávky v nadhodnocené výši jsou dvě a hrozí věřiteli tehdy, pokud finálně zjištěná výše nezajištěné pohledávky činí méně než 50 % její přihlášené výše (§ 178 odst. 1 InsZ). První z těchto sankcí ("**Sankce 1**") je, že k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, který byl při přezkumu zjištěn. Druhou sankcí ("**Sankce 2**") je, že insolvenční soud může věřiteli uložit, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna. Sankce 1 je přitom obligatorní (není-li naplněn některý z příslušných exkulpačních důvodů níže), zatímco uložení Sankce 2 není povinné a insolvenční soud k němu může přistoupit toliko na návrh insolvenčního správce.

Insolvenční zákon zároveň obsahuje řadu exkulpačních důvodů, díky nimž může věřitel uložení sankcí uniknout. V případě Sankce 1 jím je okolnost, že rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky záviselo na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu ("**Exkulpační důvod A**").

V praxi taková situace nastane zejména u pohledávek na náhradu škody. Za použití jazykového výkladu mám však za to, že dle textace zákona je možné Exkulpační důvod A využít pouze ve vztahu k Sankci 1. Nesdílím tak názor Jana Kozáka¹⁰⁵, že Exkulpační důvod A lze použít vůči Sankci 1 i Sankci 2, jakkoliv souhlasím s tím, že by to bezpochyby bylo vhodné. Pro dosažení tohoto účelu by však bylo nutné, aby část první věty za středníkem odstavce 1 § 178 InsZ byla přesunuta buď na samotný konec odstavce 1, či do odstavce 2, případně do samostatného odstavce 3 § 178 InsZ.

V případě, že věřitel vezme část své přihlášené pohledávky účinně zpět před tím, než nastal účinek, na základě kterého se podle Insolvenčního zákona nepřihlíží k popřené části pohledávky, považuje se pohledávka v této části pro účely uložení sankce za nepřihlášenou (§ 178 odst. 2 InsZ). Ve skutečnosti tak tento postup není exkulpačním důvodem v pravém slova smyslu a má spíš vliv na splnění podmínek pro uložení sankce. Pro zjednodušení a názornost jej ale můžeme definovat jako "**Exkulpační důvod B**".

---

¹⁰⁵ KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 178.

Exkulpační důvod B má vliv na uložení Sankce 1 i Sankce 2, avšak pouze v případě, že (i) věřitel neučinil v insolvenčním řízení úkon, který zhoršil nebo mohl zhoršit postavení jiného věřitele nebo (ii) nevyjde-li v průběhu insolvenčního řízení najevo, že věřitel nepřihlásil pohledávku v dobré víře (§ 182 InsZ). Za potenciální zhoršení postavení jiného věřitele se dle judikatury však nepovažuje samotná účast či hlasování na schůzích věřitelů.¹⁰⁶

Dalším exkulpačním důvodem, tentokrát opět již v pravém slova smyslu, je případ, kdy věřitel práva s nezjištěnou pohledávkou v průběhu insolvenčního řízení nevykonával ("**Exkulpační důvod C**"). Dle judikатурních závěrů se přitom za výkon práv spojených s pohledávkou nepovažuje účast na schůzi věřitelů.¹⁰⁷ Exkulpační důvod C se vztahuje pouze na Sankci 2¹⁰⁸ (§ 180 InsZ), pravděpodobně z důvodu jejího závažnějšího zásahu do majetkové sféry věřitele.

6.2 Sankce za přihlášení zajištěné pohledávky v nadhodnocené výši

Sankce ohledně přihlášení zajištěné pohledávky v nadhodnocené výši jsou opět dvě a hrozí věřiteli tehdy, pokud finálně zjištěná výše zajištěné pohledávky činí méně než 50 % její přihlášené výše (§ 179 odst. 1 InsZ). První z těchto sankcí je, že právu věřitele na uspokojení této pohledávky ze zajištění se v insolvenčním řízení nepřihlíží ("**Sankce 3**").

Zajištěný věřitel tedy v případě uložení Sankce 3 nepřichází o zjištěnou část pohledávky jako v případě uložení Sankce 1 nezajištěnému věřiteli, ale stává se se zjištěnou částí zajištěné pohledávky věřitelem nezajištěným. U Sankce 3 platí obdobně jako v případě Sankce 1, že ji soud uloží automaticky, není-li splněn alespoň Exkulpační důvod A nebo Exkulpační důvod B (s omezením uvedeným v ustanovení § 182 InsZ).

Insolvenční soud může dále věřiteli uložit, aby ve prospěch zajištěných věřitelů, kteří přihlásili pohledávku se zajištěním ke stejnému majetku, zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem uplatnění a přezkoumání práva na uspokojení ze

---

¹⁰⁶ Viz Rozsudek Krajského soudu v Praze sp. zn. 60 ICM 381/2016 ze dne 22. září 2016 či Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 772/2009 ze dne 19. ledna 2010.

¹⁰⁷ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 318/2009 ze dne 29. července 2013.

¹⁰⁸ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 474/2014 ze dne 7. května 2014 či Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 53/2011 ze dne 30. září 2013.

zajištění, nejvýše však částku, o kterou hodnota zajištění uvedená v přihlášce převýšila hodnotu zjištěného zajištění ("Sankce 4").

Obdobně jako v případě Sankce 2 není uložení Sankce 4 povinné a insolvenční soud k němu může přistoupit toliko na návrh insolvenčního správce. Z uložení Sankce 4 je pak možné se vyvinut za použití Exkulpačního důvodu B (s omezením uvedeným v ustanovení § 182 InsZ) a Exkulpačního důvodu C.

6.3 Sankce za přihlášení pohledávky v lepším pořadí

Sankce za přihlášení pohledávky v lepším pořadí, než jaké jí ve skutečnosti svědčí, jsou stejné jako v případě přihlášení zajištěné pohledávky v nadhodnocené výši (tedy Sankce 3 a Sankce 4) a aplikují se na ně i stejná exkulpační pravidla.

V případě pohledávek za Poskytovateli zajištění je pro stanovení správného pořadí přihlášené pohledávky důležité pravidlo obsažené v ustanovení § 167 odst. 3 InsZ¹⁰⁹. To však neznamená, že by část pohledávky přesahující hodnotu zajištění stanovenou znaleckým posudkem měla být popřena (ať již co do pořadí, výše nebo pravosti). Jelikož až do doby reálného zpeněžení zajištění není známo, jaká je jeho skutečná hodnota a zda a v jaké výši bude zajištěný věřitel uspokojen, musí být zajištění pohledávky za Poskytovatelem zajištění zjištěno v celém jejím původním rozsahu bez ohledu na hodnotu zajištění stanovenou znaleckým posudkem.¹¹⁰

6.4 Shrnutí k pravidlům o ukládání sankcí v souvislosti s nesprávnou výší či pořadím přihlášené pohledávky

Pravidla pro ukládání sankcí v souvislosti s nesprávnou výší či pořadím přihlášené pohledávky jsou bohužel v Insolvenčním zákoně popsána velmi stručně a nesystematicky. Uvedené nedostatky pak vedou k nejasnostem ohledně aplikace exkulpačních důvodů na jednotlivé sankce.

---

¹⁰⁹ Toto pravidlo zní: "*Je-li podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, považuje se pohledávka co do takto zjištěného rozdílu za pohledávku nezajištěnou; pohledávky dalších zajištěných věřitelů s pozdějším pořadím se v takovém případě považují za nezajištěné v plném rozsahu. Podle věty první se postupuje, dokud nedojde ke zpeněžení zajištění.*"

¹¹⁰ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 24/2012 ze dne 29. ledna 2015.

Z hlediska své funkčnosti a účelu jsou přitom tato pravidla podle mého názoru nastavena správně. Bylo by proto vhodné provést při nejbližším legislativním zásahu jejich citlivé zpřehlednění, avšak tak, aby nebylo dotčeno jejich současné nastavení.

Lze samozřejmě vést debaty o přiměřenosti nastavených sankcí, avšak na základě znalostí z mé dosavadní praxe jsem přesvědčen, že zákonodárce nastavil závažnost těchto sankcí přiměřeně.

7 Uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů

Závěrečnou kapitolou insolvenčního řízení i této rigorózní práce je uspokojení pohledávek přihlášených věřitelů. S touto oblastí je spojena značně různorodá problematika, a to zejména při likvidačním způsobu řešení úpadku dlužníka.

V této kapitole se proto nejprve krátce zmíním o pokynech zajištěných věřitelů ke zpeněžení zajištění, které úzce souvisí s pokyny ke správě zajištění a obvykle těsně předcházejí samotné realizaci zajištění.

Následně rozeberu problematiku realizace vybraných zajišťovacích institutů, čímž úzce navážu na jejich rozbor v kapitole 2 (*Zajištění ve smyslu Insolvenčního zákona*), a zmíním nejdůležitější důsledky realizace tohoto zajištění.

Na konec nabídnu krátkou empirickou exkurzi do výši průměrného uspokojování věřitelů v poměrech českých insolvenčních řízení, aby byl zřejmý praktický a místy značně relativní dopad materie, kterou jsem se v této práci zabýval.

7.1 Pokyny zajištěných věřitelů ke zpeněžení zajištění

Jedním z nejdůležitějších práv, které Insolvenční zákon zajištěným věřitelům přiznává, je možnost vydat v rámci konkursu insolvenčnímu správci pokyn, ve kterém jej instruuje, jakým způsobem má zpeněžit předmět zajištění jejich pohledávky.

Je-li zajištěných věřitelů více, je zajištěný věřitel v prvním pořadí povinen připojit ke svému pokynu souhlas zajištěných věřitelů v dalších pořadích. Není-li takový souhlas připojen, nařídí insolvenční soud jednání, na kterém rozhodne, zda pokyn zajištěného věřitele schvaluje (§ 293 odst. 2 InsZ). Pokud má insolvenční správce za to, že je možné předmět zajištění zpeněžit výhodněji, může pokyny zajištěného věřitele odmítnout a rovněž požádat insolvenční soud o přezkoumání pokynu.

Současnou úpravu pokynů zajištěného věřitele považuji na dostatečnou a fungující bez výrazných problémů. Důvodem je zejména její novelizace provedená zákonem č. 64/2017 Sb., která odstranila nejasnosti ohledně postupu v případě, kdy zajištěný věřitel v prvním pořadí nebyl schopen zajistit společný pokyn ke zpeněžení zajištění se zajištěnými věřiteli v dalším pořadí.

7.2 Způsoby zpeněžení majetku dlužníka sloužícího k zajištění

Způsoby zpeněžení majetku dlužníka sloužícího k zajištění se liší podle druhu majetku a zajištění. Podle druhu můžeme majetek rozdělit na hmotný a nehmotný a zajištění můžeme podle druhu rozlišovat na zástavní právo, zadržovací právo a zajišťovací převod práva (§ 2, písm. g) InsZ).

7.2.1 Zpeněžení zajištění v případě zástavního a zadržovacího práva

V případě, že je pohledávka věřitele zajištěna zástavním či zadržovacím právem ke hmotné věci, může ji insolvenční správce zpeněžit jakýmkoliv způsobem uvedeným v ustanovení § 286 InsZ, samozřejmě dle pokynu zajištěného věřitele dle § 293 InsZ, byl-li vydán. Bude-li pohledávka zajištěna zástavním právem k pohledávkám, může ji insolvenční správce úplatně postoupit (§ 283 odst. 1 InsZ) nebo vymáhat (§ 294 odst. 1 InsZ).

Pokud pohledávka dlužníka zajišťuje pohledávku věřitele, nenáleží samozřejmě na ni vymožené plnění do majetkové podstaty, ale slouží k uspokojení zajištěného věřitele.

Insolvenční správce je při zpeněžování zajištění vázán zákonnými předkupními právy, avšak smluvními předkupními právy, s výjimkou předkupního práva nájemce bytu, vázán není (§ 284 InsZ). Uvedená pravidla tak budou zejména důležitá u zajištění podílovými cennými papíry a nemovitostmi v podobě bytových jednotek. Je proto v zájmu věřitele, aby si i při zřizování zajištění provedl omezené právní *due diligence* na předmět zajištění, případně alespoň inkorporoval do smluvní dokumentace sadu prohlášení ohledně právního stavu předmětu zajištění.

Nevýhodou druhého přístupu však je, že nepravdivost uvedených prohlášení může vést k sankcím či možnosti věřitele odstoupit od smlouvy, avšak nezajistí mu kvalitní zajištění ve formě, jakou požadoval. V tomto ohledu tak má sada prohlášení ve spojení se sankcemi na ni navázanými terminologií Občanského zákoníku spíše jen funkci utvrzení dluhu.

7.2.2 Uspokojení zajištěných věřitelů podle § 166, věta druhá, InsZ

Insolvenční zákon obsahuje speciální pravidla pro uspokojení zástavních věřitelů, vůči nimž nevystupuje dlužník v roli obligačního dlužníka, ale jen v roli

poskytovatele zajištění. V takovémto vztahu se zástavní věřitel uspokojuje pouze z výtěžku zajištění a s případně neuspokojenou částí své pohledávky se již insolvenčního řízení neúčastní (nepřepadá s ní tedy do kategorie nezajištěných věřitelů).

Výplatou uspokojení ze zpeněžení zajištění tak účast zajištěného věřitele dle ustanovení § 166, věta druhá, InsZ v insolvenčním řízení končí a zmíněné pravidlo se v praktickém využití neseťkává se zásadními problémy.

7.2.3 Uspokojení pohledávek zajištěných zajišťovacím převodem práva

V případě, že je pohledávka zajištěna zajišťovacím převodem práva k majetku dlužníka, je nutné si uvědomit, že se věřitel zajištěné pohledávky nemůže uspokojit mimo rámec insolvenčního řízení. Jediný způsob, jak může realizovat zajištění k uspokojení své pohledávky, je tak v rámci a podle pravidel insolvenčního řízení, a to i když se zajištěná pohledávka stala splatnou před rozhodnutím o úpadku dlužníka.

Je proto potřeba počítat s faktem, že majetek převedený k zajištění bude insolvenčním správcem sepsán do majetkové podstaty dlužníka a věřitel se může domoci uspokojení své pohledávky pouze pokud svou pohledávku jako zajištěnou majetkem dlužníka včas do insolvenčního řízení přihlásí. Tento závěr byl judikován již za poměrů Zákona o konkursu a vyrovnání a je plně aplikovatelný i v poměrech Insolvenčního zákona.¹¹¹

7.2.4 Zpeněžení závodu dlužníka jedinou smlouvou

V předchozích kapitolách jsem již narazil na případy, kdy Insolvenční zákon nereflektoval nahrazení Obchodního zákoníku Občanským zákoníkem zcela přesně. Případ nedůsledného promítnutí změny terminologie z *podniku* na *obchodní závod* do Insolvenčního zákona je v tomto ohledu zcela typický. Obchodní zákoník i Insolvenční zákon za doby jeho účinnosti operovaly ve svém textu s pojmem *podnik*. *Podnik* označoval soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání.¹¹² Součástí *podniku* tak nebylo jmění, zisk, ani dluhy či ztráty (§ 5 ObchZ). *Obchodním závodem* se oproti tomu rozumí organizovaný soubor jmění, který slouží k podnikatelské činnosti (§ 502 OZ), tedy včetně dluhů.

---

¹¹¹ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 23/2012 ze dne 18. července 2012.

¹¹² Viz § 5 ObchZ.

Jelikož Insolvenční zákon (dle mého názoru spíše v důsledku legislativní nedůslednosti než záměru zákonodárce) operuje i po nabytí účinnosti Občanského zákoníku s pojmem *podnik*, který však není nikde legislativně definován, není na první pohled zřejmé, zda má tento pojem zahrnovat jen aktiva, nebo i pasiva dlužníka.

V případě prodeje podniku dlužníka v konkursu nám dává vodítko ustanovení § 291 InsZ, které stanoví, že (i) s podnikem dlužníka přechází na nabyvatele i závazky dlužníka s výjimkou těch, které vznikly před účinností smlouvy o prodeji podniku; a že (ii) na smlouvu o prodeji podniku se použijí ustanovení obecného právního předpisu o prodeji podniku. S účinností k datu účinnosti Občanského zákoníku bylo ustanovení § 291 InsZ novelizováno tak, aby reflektovalo fakt, že součástí závodu jsou na rozdíl od podniku i závazky dlužníka. Lze se tak domnívat, že v případě Insolvenčního zákona má výraz *podnik* stejný obsah a význam jako výraz *obchodní závod* v obecné právní úpravě.

V případě řešení úpadku dlužníka reorganizací je možné dle mého názoru subsidiárně použít pravidlo obsažené v části druhé, hlavě I Insolvenčního zákona, vztahující se ke konkursu, a to ustanovení § 283 odst. 5 InsZ, které stanovuje pravidla pro zpeněžení majetkové podstaty. I s ohledem na znění ustanovení § 2177 odst. 1 OZ lze však doporučit, aby reorganizační plán v případě prodeje podniku / závodu pro vyloučení pochybností podrobně popsal, jaké závazky dlužníka jsou součástí prodáváného závodu.

S problematikou nesjednocené terminologie *podniku* vs. *závodu* v Občanském zákoníku a Insolvenčním zákoně souvisí i další nejasnosti, jejichž rozbor by však přesáhl rámec této práce. Pro podrobnější informace si dovoluji dokázat na publikace, které se těmito otázkami již zabíraly¹¹³¹¹⁴. Bezpochyby by však bylo žádoucí, aby zákonodárce své pochybení napravil a terminologii sjednotil, a to nahrazením výrazu *podnik* výrazem *závod* v Insolvenčním zákoně.

---

¹¹³ SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534- 542.

¹¹⁴ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 442 a násl.

V případě řešení úpadku dlužníka konkursem umožňuje Insolvenční zákon zpeněžit veškerý majetek tvořící závod dlužníka jedinou smlouvou (§§ 290 a 291 InsZ), a to i v případě, že žádná z pohledávek není zajištěna zástavním právem k závodu (podniku) dlužníka. Důvodem této možnosti je využití výhody zpravidla vyšší tržní hodnoty funkčního celku tvořícího závod dlužníka (tzv. *going concern value*).

Tento postup je zpravidla výhodný jak pro věřitele (a tím pádem i pro insolvenčního správce¹¹⁵), tak i pro některé investory, kterým dává smysl koupit fungující závod jako celek a nikoliv jako jednotlivé předměty bez potřebného know-how, zaměstnaneckých a dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Může se však stát, že prodej závodu jedinou smlouvou bude výhodný pro obecné nezajištěné věřitele, avšak pro věřitele zajištěného zástavním právem pouze k určité části majetku tvořícího závod již nikoliv. Pokyn zajištěného věřitele směřující k výkonu zástavního práva tak může být v rozporu se zájmem ostatních nezajištěných věřitelů.

V takovém případě se nabízí řešení, aby insolvenční správce pokyn zajištěného věřitele s odkazem na ustanovení § 293 odst. 1 InsZ odmítnul a nechal jej přezkoumat insolvenčním soudem.¹¹⁶ Dle mého názoru je však nutné rozlišit situace, kdy zajištěný věřitel uděluje pokyn ke zpeněžení zajištění, který je v rozporu se zájmem obecných věřitelů proto, že je to pro něj nejvýhodnější způsob uspokojení jeho pohledávky, od případů, kdy tak činí proto, aby poškodil ostatní věřitele. Mám za to, že zmíněný judikát Vrchního soudu v Praze míří pouze na druhou ze zmíněných motivací zajištěného věřitele. Ohledně první motivace souhlasím s Tomášem Richterem, který navrhuje při posuzování výhodnosti pokynu zajištěného věřitele vycházet ze standardu Paretova zlepšení¹¹⁷, které považují pro stanovení spravedlnosti uspokojení věřitelů za nejlepší řešení.

Obdobného výsledku, jako je zpeněžení funkčního závodu jedinou smlouvou (z pohledu změny vlastnické struktury), je možné dosáhnout i v reorganizaci, a to prostřednictvím různých reorganizačních opatření či jejich kombinace. Mezi nejčastější

---

¹¹⁵ Viz ustanovení § 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Shodně viz Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 2077/2013 ze dne 2. ledna 2014.

¹¹⁷ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7. S. 432.

z nich patří (i) prodej závodu jako celku (obdoba prodeje v konkursu), (ii) kapitalizace pohledávek věřitelů či (iii) fúze dlužníka s třetí osobou (s případnou předchozí restrukturalizací pohledávek dlužníka).

Nelze však tvrdit, že reorganizace bude pro věřitele vždy výhodnější než řešení úpadku dlužníka konkursem, protože výhodnost reorganizace se posuzuje oproti domnělé, nikoliv reálné výši uspokojení v konkursu, tedy oproti znaleckému posudku na výši uspokojení pohledávek věřitelů v případě řešení úpadku dlužníka konkursem¹¹⁸. Reálná výše uspokojení v konkursu se však od znaleckého posudku může pochopitelně lišit (oběma směry).

7.3 Právo zajištěných věřitelů na přednostní uspokojení

Věřitelům zajištěných pohledávek přiznává Insolvenční zákon vedle výhodnějšího pořadí přihlášené pohledávky při řešení dlužníkovy úpadku konkursem i právo na její dřívější uspokojení v průběhu insolvenčního řízení.

V konkursu má zajištěný věřitel právo na výplatu uspokojení ze zpeněženého zajištění jeho pohledávky (po splnění určitých povinností) kdykoliv po provedeném zpeněžení (§ 298 InsZ). Zajištěný věřitel tak nemusí čekat na rozvrh a může požádat insolvenčního správce o přednostní výplatu výtěžku zpeněžení, přičemž proti tomuto návrhu mohou podat dlužník a ostatní věřitelé námitky.

V případě řešení úpadku dlužníka reorganizací může být celý proces vedoucí k (alespoň částečnému) uspokojení věřitelů mnohem rychlejší. Jakmile nabude účinnosti reorganizační plán, řídí se uspokojení věřitelů jeho podmínkami a není třeba čekat na dokončení procesu prodeje majetku dlužníka. Odpadají i zdržení výplaty uspokojení způsobené námitkami či dokonce obstrukčním jednáním některých nesouhlasících věřitelů. Z faktu, že se uspokojení věřitelů v reorganizaci řídí reorganizačním plánem, však vyplývá i ztráta jejich práva na přednostní uspokojení, nestanoví-li jinak výslovně reorganizační plán. Věřitelé zajištěných pohledávek tak budou uspokojeni v souladu s pravidly reorganizačního plánu.

7.4 Zánik zajištění při uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů

Pohledávky věřitelů zajištěných pohledávek jsou v konkursu zpravidla uspokojovány z prostředků, které tvoří výnos ze zpeněžení předmětu jejich zajištění. V

¹¹⁸ Viz § 348 dost. 1, písm. d) InsZ.

takovém případě na kupujícího přechází vlastnické právo k předmětu zajištění a insolvenční správce inkasuje od kupujícího kupní cenu. Aby byla pro kupujícího hodnota předmětu zajištění kladná a dosažená kupní cena (tj. uspokojení pro věřitele) co nejvyšší, je nutné předmět zajištění očistit od závazků, které na předmětu zajištění vážnou. Za tímto účelem stanoví ustanovení §§ 283 až 285 InsZ jasná pravidla, že zpeněžením majetkové podstaty na nabyvatele nepřecházejí závazky vážnoucí na věci. V praxi se jedná zejména o zajištění pohledávek za dlužníkem (zejména pak zástavní právo), nájemní vztahy či různá omezení převoditelnosti (zejména pohledávek). Ustanovení § 183 odst. 5 InsZ se zjevně snaží ochránit nabyvatele i před účinky ustanovení §§ 1106 a 1107 OZ.

Insolvenční zákon však rovnou stanovuje i výčet závazků, které zpeněžením majetkové podstaty nezanikají. Jedná se zejména o zákonná předkupní práva, služebnosti a reálná věcná břemena (viz §§ 284 a 285 InsZ).

V případě řešení dlužníkovy úpadku formou reorganizace připadá prodej dlužníkovy majetkové podstaty či její části nebo celého závodu dlužníka rovněž v úvahu (viz demonstrativní výčet reorganizačních opatření uvedený v ustanovení § 341 odst. 1, písm. b) InsZ). Pro takový případ však Insolvenční zákon neposkytuje žádná vodítka. Lze se domnívat, že by bylo možné subsidiárně použít ustanovení §§ 283 – 285 InsZ i pro prodej majetkové podstaty v rámci reorganizace, avšak nejsem si vědom případu, kdy by takovýto postup úspěšně prošel soudním přezkumem.

Je proto vhodné, aby byly podmínky takového prodeje podrobně popsány v reorganizačním plánu. Ještě vhodnější by však bylo, kdyby zákonodárce upravil Insolvenční zákon tak, aby z něj bylo zřejmé, že ustanovení týkající se prodeje majetkové podstaty uvedené v části o konkursu se v reorganizaci neuplatní, a to ani pokud je jedním z reorganizačních opatření prodej majetkové podstaty či její části nebo závodu dlužníka.

7.5 Uspokojení věřitelů zajištěných finančním zajištěním

V kapitole 3.9 jsem rozebral problematiku přihlašování pohledávek věřitelů, jejichž pohledávky za dlužníkem jsou zajištěny finančním zajištěním. Z provedeného rozboru vyplývá, že i na tyto věřitele, resp. jejich pohledávky, se vztahují pravidla

Insolvenčního zákona, avšak s několika výjimkami. Tyto výjimky jsou důležité zejména ve fázi realizace zajištění a uspokojování pohledávek věřitelů.

Konkrétně ustanovení § 366 odst. 1, písm. b) InsZ stanoví, že ustanovení Insolvenčního zákona nemají vliv na výkon práv a splnění povinností vyplývajících z ujednání o finančním zajištění. Věřitel, jehož pohledávka je zajištěna finančním zajištěním, tak může kdykoliv přistoupit k realizaci zajištění a nevztahuje se na něj automatické moratorium stanovené v § 109 odst. 1, písm. b) InsZ. Při realizaci zajištění se tak řídí zejména ustanoveními Zákona o finančním zajištění a nepotřebuje žádná povolení či kooperaci insolvenčního správce, věřitelského výboru či insolvenčního soudu. Nemusí dodržet ani Insolvenčním zákonem stanovené způsoby zpeněžení zajištění.

Co je však zásadní, je fakt, že bylo-li zajištění věřitele zřízeno podle ustanovení Zákona o finančním zajištění, má jeho zajištění absolutní prioritu před ostatními věřiteli, jejichž pohledávka byla zajištěna totožným předmětem zajištění, a to bez ohledu na okamžik, kdy bylo skutečně zřízeno.¹¹⁹

Nejsem přesvědčen, že je nezbytně nutné vytvářet novou kategorii *superzajištění*, která nerespektuje obecné (již tak dost nesouladné) zásady seniority zajištění a která zvýhodňuje finanční instituce, které jsou oprávněny přijmout finanční zajištění, oproti ostatním kategoriím věřitelů.

7.6 Rizika pro zajištěné věřitele při konverzi reorganizace v konkurs

V případě, že je úpadek dlužníka řešen reorganizací, spočívá uspokojení věřitelů dlužníka v jednom či kombinaci více reorganizačních opatření, jejichž demonstrativní výčet obsahuje ustanovení § 341 odst. 1 InsZ. Zdaleka nejčastějším a takřka v každém reorganizačním plánu obsaženém reorganizačním opatřením je restrukturalizace pohledávek věřitelů, spočívající v prominutí části dluhů dlužníka včetně jejich příslušenství (viz § 341 odst., písm. a) InsZ), tzv. *haircut*.

Odborná veřejnost se převážně shoduje, že uvedené reorganizační opatření je technicky privativní novací, kdy účinností reorganizačního plánu (nebo okamžikem v

---

¹¹⁹ KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 366.

něm uvedeném) stávající dluhy dlužníka zaniknou a jsou nahrazeny dluhy novými, označenými v reorganizačním plánu.¹²⁰

Účinností reorganizačního plánu tedy zanikají práva všech věřitelů vůči dlužníkovi, a to i když svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili (viz § 356 odst. 1 InsZ), stejně jako práva třetích osob k majetku, který náleží do majetkové podstaty (viz § 356 odst. 2 InsZ). Tato ustanovení by nebyla problematická, pokud by Insolvenční zákon neobsahoval možnost přeměnit reorganizaci na konkurs (§ 363 odst. 5 InsZ), a to i po účinnosti reorganizačního plánu. Insolvenční soud tak může učinit, dokud není reorganizační plán v hlavních bodech splněn, a to zejména z důvodů taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 363 odst. 1 InsZ. Zde je nutné zdůraznit, že v rámci usnesení o přeměně reorganizace v konkurs insolvenční soud nerozhoduje o zrušení reorganizačního plánu podle ustanovení § 362 odst. 3 InsZ¹²¹ a účinky reorganizačního plánu (privativní novace) tak nejsou odklizeny.

Důsledkem přeměny reorganizace v konkurs je zahájení standardního likvidačního řešení úpadku dlužníka. Otázkou však je, s jakými pohledávkami se tohoto způsobu řešení dlužníkovu úpadku účastní věřitelé a s jakým majetkem (a právy či povinnostmi k němu) se jej účastní dlužník. Účastní se jej věřitelé s původními pohledávkami, jak jsou uvedeny v přihláškách pohledávek, které však účinností reorganizačního plánu zanikly? Nebo s novými pohledávkami, které vznikly v důsledku privativní novace uvedené v reorganizačním plánu? Které však budou pravděpodobně k některým skupinám pohledávek v konkursu nespravedlivé, protože reorganizační plán mohl v důsledku kombinace více reorganizačních opatření tyto pohledávky snížit v jiném poměru než pohledávky v jiných skupinách (například v důsledku jejich částečné kapitalizace nebo stanovení jejich jiné splatnosti)?

V této souvislosti je vhodné zmínit, že změny v právech věřitelů dlužníka související s účinností reorganizačního plánu nejsou představovány jen snížením původní výše jejich pohledávek, ale, jak jsem již naznačil, mohou být představovány i mnohými dalšími reorganizačními opatřeními a jejich kombinací. Tato možnost však činí okolnost přeměny reorganizace v konkurs nesmírně složitou. Pro zjednodušení se

---

¹²⁰ KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 341.

¹²¹ STRNAD, Pavel a Eva BÍLKOVÁ. Neúspěšná reorganizace a její dopad na pohledávky věřitelů. *Právní rozhledy*. 2011, 2011(2), 60 - 63.

proto zaměřím jen na důsledky přeměny reorganizace v konkurs ve vztahu k výši pohledávek věřitelů.

Prvně je třeba uvést, že Insolvenční zákon nekonstruuje účinky reorganizačního plánu jako učiněné s rozvazovací (či alespoň odkládací) podmínkou spočívající v úspěšném skončení reorganizace. Obdobný koncept platil za účinnosti Zákona o konkursu a vyrovnání, když dlužníkovi zanikla povinnost hradit své peněžité závazky nebo jejich část, pokud splnil podmínky uvedené v návrhu narovnání (§ 63 ZKV). Pokud však tyto podmínky nesplnil, původní nároky se obnovily v plném rozsahu (§ 64 ZKV).¹²²

Jsem přesvědčen, že uvedený nedostatek je jednou z nejzásadnějších slabín současného znění Insolvenčního zákona a ponechává účastníky sanačního řešení dlužníkovy úpadku ve značné nejistotě. K nápravě této situace by bylo vhodné, aby zákonodárce při nejbližší novelizaci Insolvenčního zákona například doplnil znění ustanovení § 363 odst. 5 InsZ tak, aby obsahoval odkaz na ustanovení § 363 odst. 2 InsZ a součástí usnesení o přeměně reorganizace v konkurs bylo i usnesení o zrušení účinků reorganizačního plánu.

Takové řešení totiž považuji za nejspravedlivější (resp. nejméně nespravedlivé) ke všem účastníkům insolvenčního řízení, a tedy souladné se základními principy Insolvenčního zákona, i když je zřejmé, že absolutní spravedlnosti již nelze v takto narušených právních vztazích dosáhnout.

Jelikož současné znění Insolvenčního zákona, ani základní principy, na nichž je postaven, nám neposkytují žádné vodítko k řešení této situace¹²³, obávám se, že do doby, než bude přistoupeno k nápravě současného nevyhovujícího právního stavu, je správný postup takový, že následného konkursu se věřitelé účastní s pohledávkami v nové výši změněné reorganizačním plánem. Neexistuje totiž právní důvod odklizení již proběhlé a účinné novace představované reorganizačním plánem.

Uvedený názor nám však nedává odpověď na otázku, jak postupovat v případě, pohledávek, které byly dotčeny i jiným reorganizačním opatřením než *haircut*. Ačkoliv by s ohledem na ustanovení § 363 odst. 4 InsZ nemělo dojít k přeměně reorganizace v

---

¹²² STRNAD, Pavel a Eva BÍLKOVÁ. Neúspěšná reorganizace a její dopad na pohledávky věřitelů. *Právní rozhledy*. 2011, 2011(2), 60 - 63.

¹²³ STRNAD, Pavel a Eva BÍLKOVÁ. Neúspěšná reorganizace a její dopad na pohledávky věřitelů. *Právní rozhledy*. 2011, 2011(2), 60 - 63.

konkurs po účinném splnění reorganizačního opatření spočívajícímu například v prodeji závodu dlužníka, nelze se dle mého názoru na takový závěr spolehnout, jelikož Insolvenční zákon nikde nestanoví, co rozumí podstatnými body reorganizačního plánu. Jejich vymezení je tak úkolem samotného reorganizačního plánu a případné následné úvaze insolvenčního soudu.

Podobná je situace ohledně majetku dlužníka. Odborná veřejnost se shoduje, že přeměna reorganizace v konkurs by neměla mít vliv například na již zapsanou a účinnou fúzi dlužníka. Můžeme se domnívat, že ve většině případů by například fúze dlužníka či prodej jeho závodu měly představovat podstatný bod reorganizačního plánu, ale nemusí tomu tak být vždy a nemusí být podstatným bodem jediným. V takovém případě by však přeměna sanačního řešení úpadku dlužníka na likvidační již úplně postrádala smysl a nevedla by k vyššímu uspokojení věřitelů, tj. byla by v rozporu se základními zásadami Insolvenčního zákona.

I proto považuji za vhodné, aby zákonodárce přistoupil k nápravě současného nevyhovujícího stavu týkajícího se této otázky co nejdříve. Obávám se však, že si jej zákonodárce není doposud plně vědom.

7.7 Průměrná výše uspokojení věřitelů v poměrech českého insolvenčního řízení

Uvedl jsem již v kapitole 1.1, že mezi hlavní důvody využití institutu zajištění pohledávky patří mj. snaha o mitigaci ztráty věřitele v případě úpadku dlužníka. Ačkoliv se při přípravě transakční dokumentace k bankovnímu financování může v českých poměrech zdát, že zejména bankovní úvěry budou přezajištěné, když banky své větší úvěry dlužníkovi zpravidla zajišťují veškerým jeho majetkem a nezřídka i zástavním právem k závodu, agregovaná data průměrného uspokojení v českých insolvenčních řízeních nám podávají obrázek úplně opačný. Tedy že zajištění věřitelé jsou zpravidla silně podzajištěni.

K učinění tohoto závěru je nutné vyhodnotit agregovaná data z velkého vzorku českých insolvenčních řízení, která však nejsou běžně k dispozici. Naštěstí tato rešerše již byla provedena výzkumným týmem Výzkum insolvence působícím na Vysoké škole ekonomické v Praze. Ze zkoumaných 3.222 insolvenčních případů z let 2008 až 2015 vyplývá, že zatímco uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů se pohybuje mezi 3 a

4 %, uspokojení zajištěných pohledávek dosahuje až 28 %.¹²⁴ To má k přezajištění jistě hodně daleko, nicméně se alespoň jedná o výrazně vyšší hodnotu než v případě nezajištěných věřitelů.

V této souvislosti je však nutné si uvědomit, že majetek zpeněžovaný v rámci insolvenčního řízení (tzv. *distressed asset*) zpravidla nelze realizovat za jeho obvyklou tržní hodnotu, a to zejména z důvodu omezených informací a záruk, které je prodávající strana schopna poskytnout případným zájemcům. Za hlavní důvod mimořádně nízkého uspokojení věřitelů v poměrech českého insolvenčního řízení však považuji zejména příliš pozdní zahájení insolvenčního řízení, kdy je už šance na záchranu závodu dlužníka nebo smysluplnou realizaci jeho majetkové podstaty velmi nízká. V této souvislosti považuji za vhodné zdůraznit, že recentní novelizace Insolvenčního zákona, jejichž účelem měl být boj proti šikanózním insolvenčním návrhům, možnosti věřitelů zahájit včas insolvenční řízení ještě dále ztížily.

Lze tak uzavřít, že zajištění pohledávek výrazně zvyšuje šance věřitele na uspokojení, avšak zdaleka jej nemůže nechat klidným v mylné domněnce, že jeho pohledávka je bezpečně dobytá v plné výši.

7.8 Shrnutí k uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů

Při rozboru problematiky uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů v této kapitole jsem došel k závěru, že právní úprava představovaná Insolvenčním zákonem obsahuje značné nedostatky, mezi něž řadím zejména nevyjasněné důsledky přeměny účinné reorganizace v konkurs. Na druhou stranu obsahuje současná právní úprava jednoznačnou preferenci pohledávek zajištěných podle Zákona o finančním zajištění, aniž by k tomu byl dán přesvědčivý důvod.

Na konec jsem ukázal, že navzdory všem speciálním právům je uspokojení zajištěných věřitelů v poměrech českého insolvenčního práva překvapivě nízké, byť nepoměrně vyšší než v případě věřitelů nezajištěných.

---

¹²⁴ SCHÖNFELD, Jaroslav. *Transformace a restrukturalizace podniku*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-690-6. S. 265.

8 Závěr

Účelem této rigorózní práce bylo upozornění na vybraná úskalí právní úpravy týkající se věřitelů zajištěných pohledávek v českém insolvenčním řízení se zaměřením primárně na korporátní věřitele a dlužníky.

Autor u čtenářů předpokládá základní znalost vzniku a fungování zajišťovacích institutů podle obecné právní úpravy, a proto se v úvodní kapitole zaměřil především na rozdíly a specifika úpravy insolvenční. K dosažení tohoto dílčího cíle bylo nejprve nutné si vymezit obsah pojmu zajištěná pohledávka dle Insolvenčního zákona. To se však ukázalo jako nemožné, neboť ačkoliv Insolvenční zákon s takovým souslovím operuje, nijak jej nedefinuje. Namísto toho definuje pojem zajištěný věřitel a následně tato dvě označení používá *promiscue*.

Na různých místech této práce pak autor demonstruje, že takovéto terminologické nedopatření zákonodárce není v poměrech Insolvenčního zákona bohužel ojedinělé. Insolvenční zákon ani nereflektuje některé změny v terminologii (a jejím obsahu) zavedené Občanským zákoníkem.

Co však autor považuje za zásadnější, je fakt, že Insolvenční zákon nerespektuje ani obecné nastavení vzájemné seniority zajištění zavedené Občanským zákoníkem, když jediným kritériem pro stanovení pořadí zajištění dle Insolvenčního zákona je okamžik jeho vzniku.

Při zkoumání obsahu množiny zajištěných věřitelů dle insolvenčněprávní úpravy se autor dále pokouší najít odpověď na otázku, zda za takové věřitele lze považovat např. i agenta pro zajištění, věřitele dle ustanovení §§ 166 a 167 InsZ a věřitele, jimž svědčí právo k finančnímu zajištění dle speciální právní úpravy, přičemž dochází k závěru, že poslední dva jmenované věřitele za zajištěné ve smyslu Insolvenčního zákona považovat nelze.

Práce sleduje logiku insolvenčního řízení, a tak po vymezení základních předpokladů následuje kapitola zabývající se problematikou související s přihlašованиеm pohledávek zajištěných věřitelů do insolvenčního řízení. Ve třetí kapitole se tak autor zamýšlí nad opodstatněností vybraných povinností věřitelů uváděných insolvenčními soudy v rozhodnutí o úpadku (typicky sdělení o uplatňovaných právech a dovolání se zajištění) a případnými následky spojenými s jejich nesplněním, přičemž dochází k

závěru, že tyto povinnosti nejsou samoúčelné a je v zájmu věřitelů jednajících s péčí řádného hospodáře, aby je splnili.

Následně je rozebrána otázka parcelace přihlašovaných pohledávek. K této problematice autor odkazuje na bohatou a velmi různorodou judikaturu soudů vyšších instancí i odbornou literaturu a dochází k závěru, že minimálně v rámci oddlužení není v současné době parcelace přípustná. Autor však s tímto stavem nesouhlasí a podává argumenty, proč si myslí, že citované judikатурní závěry nejsou správné.

Zásadním tématem, který poslední dobou rezonoval odbornou veřejností, je otázka přihlašování pohledávek ze subrogačního regresu. Autor se proto na toto téma zaměřil jak z pohledu Rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4340/2011 ze dne 26. srpna 2014 ve věci ELMA – THERM, který tuto debatu vyvolal, tak z pohledu Insolvenčního zákona. Dospěl přitom k závěru, že za účinnosti Insolvenčního zákona by již obdobný exces ku škodě věřitelů nastat neměl.

V rámci zmíněné problematiky se autor zaměřil rovněž pohledávky zajištěné ručením a otázku výsledného uspokojení věřitele při různých kombinacích časové souslednosti vymáhání pohledávky za ručitelem a dlužníkem v reorganizaci. Jakkoliv se může na první pohled zdát, že okamžik úhrady dluhu ručitelem by neměl hrát roli, není tomu tak úplně, a to především z důvodu, že reorganizační plán je vnímám jako privativní novace. Může proto nastat situace, že věřiteli případně de lege lata dle reorganizačního plánu v kombinaci s plněním ručitele více, než kolik byla původní výše pohledávky. Takový výkon práva je zcela jistě možné označit za nepoctivý, ale ručitel se při své obraně může ocitnout ve velmi složité důkazní situaci.

Ve čtvrté kapitole autor rozebírá speciální práva, která věřitelům zajištěných pohledávek přiznává Insolvenční zákon, a problematiku s nimi spojenou. Jedná se zejména o přednostní právo poskytnout dlužníkovi úvěrové financování, pokyny zajištěných věřitelů ke správě a zpeněžení majetku a místy odlišnou úpravu výkonu hlasovacích práv. Zejména výkon hlasovacích práv v případě sanačního způsobu řešení dlužníkovy úpadku je pak problematikou vysoce komplexní, neboť insolvenční soud a věřitelé musí disponovat značným množstvím detailních faktických informací o dalších věřitelích, aby mohli správně vyhodnotit přidělení hlasovacích práv jednotlivým věřitelům.

S výkonem hlasovacích práv veľmi úzce souvisí i popěrné úkony. Autor proto v kapitole páté a šesté upozorňuje na určitá rizika a výkladové nejasnosti, které jsou spojeny s uplatňováním popěrných úkonů a přihlašování pohledávek v nesprávné výši či pořadí.

Poslední kapitola je zaměřena na finální a nejdůležitější fázi insolvenčního řízení, tj. na uspokojování pohledávek věřitelů. V této oblasti považuje autor za nejdůležitější opět rizika plynoucí z vnímání reorganizačního plánu jako privativní novace. Ač je takové hledisko podle autora správné, způsobuje další komplikace i v případě přeměny reorganizace v konkurs, neboť není zřejmé, s jakými pohledávkami se věřitelé budou konkursu účastnit – zda původními, či novými. Ačkoliv je autor přesvědčen, že de lege ferenda by bylo vhodné, aby se věřitelé v takovém případě účastnili konkursu s pohledávkami původními, není přesvědčen, že takový výsledek současná právní úprava umožňuje.

Závěrem lze shrnout, že právní úpravu insolvenčního řízení představovanou zejména Insolvenčním zákonem považuje autor za kvalitní, transparentní a celkově zdařilou. Je však nutné podotknout, že některé její nedostatky se navzdory četným novelizacím nedaří odstranit. Naopak, mnohé novelizace Insolvenčního zákona z poslední doby insolvenční řízení spíše komplikují a zneefektivňují. Zdá se, že zákonodárce poslední dobou preferuje při novelizacích Insolvenčního zákona kvantitu nad kvalitou, když například poslední novelizace Insolvenčního zákona provedená zákonem č. 31/2019 Sb. ve vztahu k pohledávkám za majetkovou podstatou a jim na roveň postaveným vůbec nereflektuje ekonomickou realitu ve vztahu věřitel – dlužník při poskytování postinsolvenčního úvěrového financování. Samostatnou otázkou při novelizacích Insolvenčního zákona je pak vhodnost systematické preference práv dlužníků na úkor oprávněných zájmů věřitelů. Dle přesvědčení autora není takový postup vhodný.

Seznam používaných zkratek

„**Insolvenční vyhláška**“ znamená vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

„**InsZ**“ nebo „**Insolvenční zákon**“ znamená zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

„**KatZ**“ nebo „**Katastrální zákon**“ znamená zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

„**Novela insolvenčního zákona**“ znamená zákon č. 307/2018 Sb.

„**ObchZ**“ nebo „**Obchodní zákoník**“ znamená zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

„**OSŘ**“ nebo „**Občanský soudní řád**“ znamená zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

„**OZ**“ nebo „**Občanský zákoník**“ znamená zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

„**Zákon o dluhopisech**“ znamená zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

„**Zákon o soudních poplatcích**“ znamená zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

„**ZFZ**“ nebo „**Zákon o finančním zajištění**“ znamená zákon č. 408/2010 Sb., o finančním zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

„**ZKV**“ nebo „**Zákon o konkursu a vyrovnání**“ znamená zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

„**ZOK**“ znamená zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

„**TŘ**“ nebo „**Trestní řád**“ znamená zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použité literatury

- ARABASZ, Jindřich a Pavel BOGUSKÝ. Akcesorita zajištění dle Nejvyššího soudu – z dobrého sluhy zlým pánem. *Právní rozhledy*. 2016, 2016(5)
- BARTÁK, Milan. *Postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení*. Praha, 2017. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta
- HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018 [cit. 2019-04-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-691-3.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. 5. *Reorganizační plán*. In: HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 206. ISBN 978-80-7400-715-6.
- KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9
- MLEJNKOVÁ, Ivana. *Insolvenční řízení v soudní judikatuře VII.: přihláška pohledávky (část B)*. *Obchodní právo*. Wolters Kluwer, 2012, 2012(6)
- MLEJNKOVÁ, Ivana. *Insolvenční řízení v soudní judikatuře VIII.: Přezkoumání přihlášených pohledávek*. *Obchodní právo*. Wolters Kluwer, 2012, 2012(11)
- PAVELKA, Lukáš. *Postavení zajištěného věřitele a uspokojení jeho pohledávky v rámci insolvenčního řízení*. Praha, 2017. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-444-7.
- SCHÖNFELD, Jaroslav. *Transformace a restrukturalizace podniku*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-690-6.
- SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8
- SPRINZ, Petr. *Zřízení (soudcovského) zástavního práva po zahájení insolvenčního řízení*. *Právní fórum*. Wolters Kluwer, 2012, 2012(8)

STRNAD, Pavel a Eva BÍLKOVÁ. Neúspěšná reorganizace a její dopad na pohledávky věřitelů. *Právní rozhledy*. 2011, 2011(2)

ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed.). *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Praha: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-86898-81-4

ZÚBEK, Jan. *Nárok poškozeného z pohledu trestního, civilního a insolvenčního řízení*. *Právní rozhledy*. 2014, 2014(4)

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 31/2019 Sb.

Zákon č. 307/2018 Sb.

Zákon č. 64/2017 Sb.

Zákon č. 139/2011 Sb.

Zákon č. 294/2013 Sb.

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 408/2010 Sb., o finančním zajištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice evropského parlamentu a rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění, ve znění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6. května 2009 a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité judikatury

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Icd0 61/2015 ze dne 11. listopadu 2015

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1702/2010 ze dne 27. dubna 2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 113/2011 ze dne 9. června 2011

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci č. j. 19 ICm 4710/2016-60 (insolvenční řízení: KSOL 20 INS 2368/2016) ze dne 27. července 2017

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 721/2012 ze dne 22. března 2012

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 993/2004 ze dne 26. dubna 2006

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 39/2014 ze dne 27. listopadu 2014

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 32/2011 ze dne 28. března 2012

Usnesení Krajského soudu v Ostravě č.j. KSOS 25 INS 10525/2016 – A19 ze dne 9. května 2016

Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSPH 76 INS 2762/2011-A-250 ze dne 16. února 2017 ve znění opravného usnesení č.j. MSPH 76 INS 2762/2011-A-282 ze dne 9. června 2017

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. MSPH 77 INS 8446/2009, 29 NSČR 9/2011 ze dne 29. září 2011

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. listopadu 2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 405/2014 ze dne 29. července 2015

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 103 VSPH 21/2016 ze dne 31. srpna 2016

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2 VSOL 471/2012 ze dne 24. července 2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1130/2016 ze dne 29. června 2016

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 104 VSPH 126/2014 ze dne 14. října 2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 46/2015 ze dne 31. července 2017

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 ICdo 88/2014 ze dne 22. prosince 2016

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 3923/2008 ze dne 29. ledna 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4340/2011 ze dne 26. srpna 2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 4410/2015 ze dne 21. prosince 2017

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II.ÚS 1162/17 ze dne 18. ledna 2018

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 24/2013 ze dne 30. dubna 2015

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 18/2009 ze dne 16. prosince 2009

Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. MSPH 76 INS 2762/2011-B61 ze dne 11. května 2017

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1235/2017 ze dne 23. srpna 2017

Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 176 ICm 3118/2017 ze dne 21. ledna 2019

Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 176 ICm 5183/2017 ze dne 21. ledna 2019

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 103 VSPH 556/2014 ze dne 17. února 2015

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 24/2012 ze dne 29. ledna 2015

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 103 VSPH 514/2016 ze dne 23. listopadu 2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1133/2010 ze dne 31. března 2011

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 VSOL 46/2009 ze dne 26. března 2009

Rozsudek Krajského soudu v Praze sp. zn. 60 ICm 381/2016 ze dne 22. září 2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 772/2009 ze dne 19. ledna 2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 318/2009 ze dne 29. července 2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 474/2014 ze dne 7. května 2014

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 53/2011 ze dne 30. září 2013

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 23/2012 ze dne 18. července 2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 2077/2013 ze dne 2. ledna 2014

Seznam odkazovaných insolvenčních a konkursních řízení

A. T. Y. P. group, s. r. o., sp. zn. KSOS 14 INS 12010/2012

ABB ENERGO, a. s., sp. zn. MSPH 99 INS 4289/2011

Berounský Radomír, sp. zn. KSPH 35 INS 6449/2013

Čermáková Eva, sp. zn. KSOS 31 INS 12026/2010

ECM REAL ESTATE INVESTMENTS A.G., sp. zn. MSPH 79 INS 6021 / 2011

EK OIL, s. r. o., sp. zn. KSUL 45 INS 236/2009

ELMA – THERM spol., s r.o., sp. zn. 27 K 42/2006

Faldusová Václava, sp. zn. KSPH 39 INS 4718/2009

Faško David, sp. zn. KSPA 53 INS 29431/2015

Georgievová Miroslava, sp. zn. KSLB 76 INS 26116/2115

GLASSWORKS CHŘIBSKÁ s. r. o., sp. zn. KSUL 43 INS 104 / 2008

Hlaváček Miloslav, sp. zn. KSLB 82 INS 16257/2012

JERICHO, spol. s r. o., sp. zn. KSPH 39 INS 4718/2009

JOB AIR Technic a.s., sp. zn. KSOS 36 INS 546 / 2014

Kolínová Marcela, sp. zn. KSOL 20 INS 2368/2016

Králová Edita, sp. zn. KSCB 26 INS 5098/2015

Kuckirová Renáta, sp. zn. KSPH 60 INS 23865/2014

Kučera Jiří, sp. zn. KSUL 70 INS 3735/2010

Matějková Monika, sp. zn. 45 INS 1677/2012

Moravia Foundry a.s., sp. zn. KSOS 13 INS 93/2008

MOTORPAL, a.s., sp. zn. KSBR 37 INS 882 / 2016

Nakládal Petr, sp. zn. KSOS 22 INS 9615/2012

OKD, a. s. (nyní Správa pohledávek OKD, a.s.), sp. zn. KSOS 25 INS 10525/2016

OLEO CHEMICAL, a.s., sp. zn. MSPH 76 INS 2762/2011

Pánková Drahomíra, sp. zn. KSPH 39 INS 4778/2012

PAŠKO CZ, s.r.o., sp. zn. KSOS 25 INS 8335/2009

PILSEN STEEL s.r.o., sp. zn. KSPL 54 INS 13671 / 2012

ProInex Coating, s.r.o., sp. zn. KSUL 77 INS 3582/2008

SALEZA, a.s., (dříve SAZKA, a.s.), sp. zn. MSPH 60 INS 628 / 2011

Slámová Kateřina, sp. zn. KSHK 42 INS 295595/2013

STARÝ TIMBER s.r.o. (dříve LESS & TIMBER s.r.o.), sp. zn. KSPH 37 INS 24574/2012

Škutová Anna, sp. zn. KSOS 25 INS 6342/2011

TEKSTAV s. r. o., sp. zn. KSLB 76 INS 5809/2010

Tupá Petra, sp. zn. KSCB 27 INS 9002/2015

UNIBON - spořitelní a úvěrní družstvo „v likvidaci“, sp. zn. KSOS 25 INS 9788/2013

VP Topné oleje, s.r.o. v likvidaci, sp. zn. MSPH 77 INS 8446/2009

Wisenberg, a. s., sp. zn. MSPH 88 INS 3697/2008

sp. zn. KSPL 29 INS 4884/2009

Seznam použitých internetových zdrojů

FRONĚK, Martin. *Zajištění v trestním řízení v kontextu úvěrového financování*. EPRAVO.CZ [online]. 2016, 2016(5), 1 - 2 [cit. 2019-04-02]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <https://tablet.epravo.cz/5-2016/tema-vydani-zajisteni-v-trestnim-rizeni-v-kontextu-uveroveho-financovani/>

ŽIZLAVSKÝ, Michal. *Zástava třetí osoby a pohledávka banky v insolvenčním řízení*. EPRAVO.CZ [online]. 2012, 6. června 2012, 2012 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zastava-treti-osoby-a-pohledavka-banky-v-insolvennim-rizeni-83097.html>

Prohlášení

Prohlašuji, že vlastní text této rigorózní práce obsahuje 189.983 znaků včetně poznámek pod čarou.

Abstrakt: Zajištěné pohledávky v českém insolvenčním řízení

Tématem této rigorózní práce jsou zajištěné pohledávky v českém insolvenčním řízení. Toto téma bylo autorem vybráno zejména s ohledem na důležitost zajištěných, často institucionálních, věřitelů pro průběh insolvenčních řízení a tím pádem i pro trh financování ekonomických subjektů a ekonomiku jako celek.

Účelem práce nebyl popis fungování zajišťovacích institutů, nýbrž analýza vybraných praktických úskalí, která zajištěné věřitele v poměrech českých insolvenčních řízení často potkávají. Kde to bylo vhodné a účelné, zaměřil autor svou pozornost především na sanační způsob řešení úpadku korporátního dlužníka. V průběhu rigorózní práce autor opakovaně dochází k závěru, že zejména v reorganizaci je pro zajištěné věřitele důležité aktivně chránit svá práva a přemýšlet nad případnou procesní strategií, jelikož sanační způsob řešení úpadku nabízí široké možnosti pro výkon rozličných zájmů různých věřitelů.

V rigorózní práci autor názorně ukazuje, že i přes mnohé novelizace insolvenční právní úprava nekoresponduje v mnoha ohledech s obecnou úpravou zajištění a navrhuje tuto diskrepanci při nejbližší příležitosti odstranit.

Autor je přesvědčen, že zejména s ohledem na bohatou judikaturu a odbornou literaturu nejsou časté legislativní zásahy do textu Insolvenčního zákona vhodné ani žádoucí, a to i přes to, že ne všechny otázky jsou soudní judikaturou či odbornou judikaturou uspokojivě vyřešeny.

Závěrem autor nabízí krátkou exkurzi do průměrných výší uspokojení v poměrech českých insolvenčních řízení, a to jak zajištěných, tak nezajištěných věřitelů. Prizmatem průměrné výše uspokojení zejména nezajištěných věřitelů se pak neodbytně nabízí otázka, nakolik je pro nezajištěné věřitele ekonomicky racionální se insolvenčních řízení aktivně účastnit. Taková otázka však dalece přesahuje rámec této rigorózní práce.

Klíčová slova: insolvence, insolvenční řízení, zajištěné pohledávky, dlužník, konkurs, reorganizace, insolvenční zákon, zajištěný věřitel

Abstract: Secured Claims in Czech Insolvency Proceedings

The topic of this thesis are the secured claims in the Czech insolvency proceedings. This topic has been chosen by the author primarily with regard to the importance of the secured, often institutional, creditor for the insolvency proceedings and, therefore, for the market of financing of the business units and for the economy as whole.

The aim of this thesis is not a description of the security interests but analysis of chosen practical issues which are often spotted by creditors within the Czech insolvency proceedings. Where appropriate, the author drew his attention primarily to the going concern solution of the corporate debtor's insolvency. In the thesis the author repeatedly comes to an end that mainly in reorganization it is important for the creditors to actively protect their rights and think about potential proceedings strategy. The reason is that the reorganization offers wide possibilities to exercise totally different interests by the creditors.

In the thesis the author demonstrates that in spite of many novelizations the insolvency law in many areas does not correspond to the general legal regulation of the security interest and suggests that this discrepancy is being dismissed as soon as possible.

The author is convinced that with respect to the wide case law and specialized literature, the frequent amendments to the Insolvency Act are neither necessary nor appropriate, even though not all the questions have been answered by the case law and literature yet.

Finally, the author offers a brief insight into the average satisfaction of creditors (both secured and unsecured) in the Czech insolvency proceedings. With knowledge of this information a question comes to the mind – how much is economically rationale for the unsecured creditors to actively participate in the insolvency proceedings? Such a question goes, however, far beyond the scope of this thesis.

Key words: insolvency, insolvency proceedings, secured claims, debtor, liquidation, reorganisation, insolvency act, secured creditor